

Пети Анекс Школског програма – за школску

2024/2025. годину

У школској 2024/2025. години уписујемо по плану:

- 1) Ветеринарски техничар – сва четири разреда
- 2) Царински техничар – четврти разред
- 3) Економски техничар – први, други и трећи разред
- 4) Машински техничар моторних возила – сва четири разреда
- 5) Техничар друмског саобраћаја – сва четири разреда
- 6) Возач моторних возила – сва три разреда
- 7) Кувар – сва три разреда
- 8) Посластичар – први разред
- 9) Трговац – други разред
- 10) Конобар – трећи разред

- Одељење првог разреда комбиновано Кувар – Посластичар
- Одељење другог разреда комбиновано Кувар – Трговац
- Одељење трећег разреда комбиновано Кувар – Конобар

Садржај Анекса

I План и програм наставе учења за образовни профил Машински техничар моторних возила; Стандард квалификације – Стручне компетенције; циљеви и исходи образовања

II План и програм наставе учења за образовни профил Ветеринарски техничар;
Стандард квалификације – Стручне компетенције; циљеви и исходи образовања

1. План наставе учења за образовни профил Машински техничар моторних возила
2. Обавезни стручни предмети за профил – Машински техничар моторних возила, први разред
3. План наставе учења за образовни профил Ветеринарски техничар

4. Обавезни стручни предмети за профил – Ветеринарски техничар, други разред
5. Општеобразовни предмети за други разред – сви смерови

План наставе учења за образовни профил Машински техничар моторних возила

I ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА за образовни профил Машински техничар моторних возила

	I РАЗРЕД								II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								IV РАЗРЕД								УКУПНО				Σ	
	недељно				годишње				недељно				годишње				недељно				годишње				недељно				годишње									
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б						
Б1: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	4	2	4	148	74	148			14	1	6	518	37	222			9	4	6	315	140	210	60		6	11			174	319			150	1155	570	580	210	2515
1 Техничко цртање		2			74																									74				74				
2 Машински материјали	2				74																									74				74				
3 Механика	2				74							74																		148				148				
4 Отпорност материјала									2			74																		74				74				
5 Основе електротехнике и електронике									1	1		37	37																	37	37			74				
6 Машински елементи									2			74					2			70										144				144				
7 Технологија обраде									2			74																		74				74				
8 Термодинамика									2			74																		74				74				
9 Мотори СУС									3			111																		111				111				
10 Моторна возила																	3			105					2			58		163				163				
11 Хидраулика и пнеуматика																	2			70										70				70				
12 Експлоатација и одржавање моторних возила																	2			70					2			58		128				128				
13 Испитивање мотора и моторних возила																		2			70		20		6			174		244	20			264				
14 Компјутерска графика																		2			70									70				70				
15 Моделирање елемената и система моторних возила																									3			87		87				87				
16 Организација рада и техничког прегледа																									2			58		110	58		110	168				
17 Предузетништво																									2			58		58				58				
18 Практична настава			4			148					6		222						6		210	40						40		580	80			660				
Б2: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ																	2			70					2			58		128				128				
2 Изборни програм према програму образовног профила																	2			70					2			58		128				128				
Укупно Б1+Б2	4	2	4	148	74	148			14	1	6	518	37	222			9 (*11)	4	6	315 (*385)	140	210	60		6 (*8)	11		174 (*232)	319	150	1155 (*1283)	570	580	210	2515 (*2643)			
Укупно Б2+Б2	10				370				21				777				19 (*21)				725 (*795)				17 (*19)				643 (*701)				2515 (*2643)					

Напомена: * Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Обавезни стручни предмети за образовни профил – Машински техничар моторних возила

Образовни профил	Машински техничар моторних возила					
Разред	Прво					
Наставни предмет	Техничко цртање					
Годишњи фонд часова	74					
Недељни фонд часова	2					
Циљ:						
<ul style="list-style-type: none"> – Упознавање ученика са стандардима и могућностима примене техничког цртања – Оспособљавање ученика за самосталну израду једноставних техничких цртежа помоћу прибора – Оспособљавање ученика за самостално читање техничких цртежа – Развијање тачности, уредности и прецизности код ученика – Оспособљавање ученика за разумевање и коришћење могућности представљања геометријских модела помоћу рачунара – Упознавање ученика са принципима организације CAD софтвера 						
ИСХОДИ		Садржај програма/ Тема/Област		Број часова		
По завршетку теме ученик ће бити устању да:						
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> – користи прибор за техничко цртање – изабере стандардну размеру, типове линија и формат цртежа – нацрта заглавље и саставницу на техничком цртежу – изабере потребну дебљину и тип линије – црта у размери 		Тема: Стандарди и технички цртеж – Материјал и прибор за техничко цртање – Стандардизација и стандарди – Врсте формата, означавање и паковање техничких цртежа – Размера – Типови и дебљине линија – Заглавља и саставнице Кључни појмови: стандардни технички цртеж, размера				6
<ul style="list-style-type: none"> – црта основне геометријске конструкције у равни – конструише паралелне и нормалне праве – конструише симетрале дужи и углова – конструише правилне многоуглове – спаја геометријске елементе луком задатог полупречника 		Тема: Геометријско цртање – Основне геометријске конструкције: паралеле, нормале, симетрала дужи и угла – Конструкција правилних многоуглова – Криве линије – Спајање кривих и правих линија Кључни појмови: геометријске конструкције, криве линије				8

<ul style="list-style-type: none"> – наведе врсте пројекција – прикаже једноставније предмете у ортогоналној пројекцији – скицира изометријски изглед на основу ортогоналних пројекција – нацрта изометријски изглед на основу ортогоналних пројекција – пројцира раванске геометријске слике 	<p>Тема: Пројцирање</p> <ul style="list-style-type: none"> – Врсте пројцирања – Ортогонално пројцирање – Погледи, изгледи и њихов распоред – Пројцирање раванских геометријских слика – Цртање пројекција на основу предмета датог у изометрији <p>Кључни појмови: ортогонално пројцирање, цртање пројекција Први графички рад – ортогонално пројектовање</p>		12			12
<ul style="list-style-type: none"> – котира елементе према стандардима техничког цртања – унесе ознаке за толеранције на техничким цртежима – скицира једноставније делове у пресеку – нацрта једноставније делове у пресеку – нацрта технички цртеж према задатим димензијама – нацрта детаље цртежа – нацрта једноставни склопни цртеж по правилима техничког цртања 	<p>Тема: Правила техничког цртања</p> <ul style="list-style-type: none"> – Котирање – Толеранција дужина, углова, облика и положаја, слободних мера – Означавање квалитета обрађених површина – Пресеци машинских делова – Цртање машинских елемената – Скицирање и његова улога у техничком цртању – Цртање према задатим димензијама – Израда цртежа детаља – Цртање једноставнијих склопова <p>Кључни појмови: котирање, пресеци, скицирање, цртање детаља, цртање склопова Други графички рад – израда цртежа детаља</p>		18			18
<ul style="list-style-type: none"> – наведе карактеристике и могућности CAD пакета – објасни основне елементе радног окружења – изврши избор палета – наведе неке од основних команди – наведе начине задавања команди – подеси параметре цртежа (јединице, границе цртежа) 	<p>Тема: Цртање и модификовање у програмском пакету</p> <ul style="list-style-type: none"> – Основни елементи радног окружења – Уређаји за комуникацију (гастатура, миш) – Основне команде 		18			18

<ul style="list-style-type: none"> – примењује све начине цртања (апсолутне, релативне и поларне координате) – користи команде за цртање – користи команде за геометријску везу нацртаних објеката – модификује објекат – мења стил текста на цртежу – дефинише и мења ниво или слој – layer – уноси краће и дуже текстове 	<ul style="list-style-type: none"> – Радни параметри цртежа: јединице за цртање(mm), границе цртежа – Начини цртања (апсолутне, поларне, релативне координате) – Команде за цртање – Команде за геометријску везу нацртаних објеката. – Команде за модификацију нацртаних објеката – Ниво или слој – layer – Команде за промену размере одређених типова линија <p>Кључни појмови: CAD програм, параметри цртежа, команде за цртање, команде за модификацију, layer</p>					
<ul style="list-style-type: none"> – објасни начине позивања команде за дефинисање котног стила – подеси различите карактеристике котног стила и креира сопствени стил котирања – користи команде за котирање – креира цртеже – додаје погледе на цртеж – користи модификовање погледа – примењује пројекције и пресеке – користи додавање детаља – котира елементе према стандардима техничког цртања – унесе ознаке за толеранцију – генерише и модификује таблице 	<p>Тема: Израда техничких цртежа у програмском пакету</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дефинисање котног стила (Dimension Style) – Креирање новог котног стила (картице) – Команде за котирање – Креирање цртежа – Додавање погледа – Пројекције – Пресеци – Модификовање погледа – Додавање детаља – Опрема цртежа: оквир и таблице (радионичка и склопна), генерисање таблице, модификовање таблице, котирање елемената, ознаке за толеранцију <p>Кључни појмови: команде за котирање, израда цртежа у CAD програму</p>		12			12
Укупан број часова			84			84
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције				

<p>На часовима вежби одељење се дели у две групе. У току школске године програм предвиђа израду два (2) графичких радова. Графичке радове конципирати тако да их ученици могу завршити на часовима у школи.</p> <p>а) Битне карактеристике програма Програм се заснива на претпоставци да су ученици у основној школи стекли основна знања из области правоуглог пројектирања и котирања, што се види из садржаја предмета техничко образовање. Такође се подразумева да су ученици упознати са елементарним геометријским конструкцијама као и геометријским телима из предмета математика.</p> <p>б) Организација наставе и реализација програма Због специфичности садржаја овог наставног предмета за његово остваривање потребна је учионица, са одговарајућим бројем радних места (за сваког ученика посебно радно место). Осим тога, учионицу је неопходно опремити одговарајућим наставним средствима као што су: модел правоугле трорапни (ортогонални триједар), модели за техничко цртање, узорци различитих машинских делова и склопова из производње.</p> <p>ц) Објашњење програмских садржаја и структуре програма Програм је конципиран тако да се на почетку ученици оспособе да правилно и рационално користе и одржавају прибор за техничко цртање и упознају правила и стандарде који се користе у техничком цртању. Затим, да изучавају одабрана поглавља из области пројектирања у обиму који је потребан за успешно савладавање градива из техничког цртања. Техничко цртање као и други наставни предмети треба да формирају код ученика</p>	<p>Вредновање остварених извршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усмену проверу знања 2. писмену проверу знања- графички рад 3. домаће задатке 	<p>Машински елементи – цртање машинских елемената (навојне везе, подлошке везе клином, заварени спојеви, опруге, зупчасти и ланчани пренос)</p>
--	---	--

знање, вештине и навику како за практичну делатност у области материјалне производње, тако и за даље образовање и самообразовање.

С обзиром да представља језик технике, техничко цртање има изузетан значај за схватање основних законитости савремене производње. Осим тога, техничко цртање са нацртном геометријом као наставни предмет доприноси развоју интересовања за конструисање, моделирање итд.

Узајамна повезаност појединих предмета у настави је неопходан услов успешног предавања. Она је нарочито важна када је реч о техничком цртању, практичној настави, информатици, математике, механике, физике пошто се знања и вештине стечена у једном предмету користе и у другим предметима.

Поред наведених графичких радова, препоручује се и израда домаћих задатака након обраде одговарајућих наставних тема. Домаће радове ученици раде у свесци. Наставник је дужан да контролише домаће радове.

Наставник ради са ученицима фронтално, групно и индивидуално. При томе даје упутства општег и посебног значаја за одређену наставну јединицу, односно тему. У току израде графичких радова наставник саветима и упутствима прати процес израде, што му омогућује да провери и оцени достигнути ниво вештина и знања.

Графичке радове треба оцењивати у присуству ученика и указати му на уочене грешке.

Садржаје програма је неопходно реализовати савременим наставним методама и средствима.

У оквиру сваке програмске целине, ученике треба оспособљавати за: самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора (стручна литература, интернет,

<p>часописи, уџбеници); визуелно опажање, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.); тимски рад; самопроцену; презентацију својих радова и групних пројеката и ефикасну визуелну, вербалну и писану комуникацију.</p> <p>Праћење напредовања ученика се одвија на сваком часу, свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а оцењивање ученика се одвија у складу са Правилником о оцењивању. Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању задатака предмета, као и напредак других ученика уз одговарајућу аргументацију.</p>		
--	--	--

Образовни профил	Машински техничар моторних возила
Разред	Први
Наставни предмет	Машински материјали
Годишњи фонд часова	74
Недељни фонд часова	2

<p>Циљ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Упознавање ученика са својствима машинских материјала – Упознавање ученика са врстама и карактеристикама техничког гвожђа и челика – Упознавање ученика са врстама и карактеристикама обојених метала и неметала – Развијање свести о значају рециклаже и управљању рециклажом – Развијање свести о значају заштите и очувања животне средине – Развијање способности за примену знања о материјалима у пракси
--

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити устању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> – наведе значај и поделу машинских материјала – опише хемијска својства материјала – објасни физичка и механичка својства материјала – разликује појам масе, тежине, температуре топљења, електричне и топлотне проводљивости материјала – очита вредност затезне чврстоће, тврдоће и жилавости са дијаграма или из табела 	Својства машинских материјала	14	/	/	/	14

<ul style="list-style-type: none"> – разликује основне методе испитивања механичких, технолошких и хемијских својстава материјала – испита својства материјала у лабораторији – наброји основна технолошка својства материјала и сходно томе погодност за одређену врсту обраде – анализира штетност корозије на конкретним металним производима – разликује начине заштите од корозије – препозна места и узроке појаве корозије у завареним спојевима на конкретним примерима – објасни штетност корозије у завареним спојевима 						
<ul style="list-style-type: none"> -- опише монокристални, поликристални и аморфни облик материјала – упореди основне типове кристалних решетки код метала – дефинише процес кристализације – нацрта дијаграм хлађења – опише основне типове легура без цртања дијаграма и читавања састава фазе 	Структура метала и легура	6	/	/	/	6
<ul style="list-style-type: none"> -- наведе основна својства хемијски чистог гвожђа (Fe) – опише појаве при загревању и хлађењу Fe – наведе основне својства сировог гвожђа – наведе основна својства ливеног гвожђа – објасни утицај примеса на квалитет ливеног гвожђа – опише поступак добијања сивог лива – објасни својства и могућности примене сивог лива – наведе примену осталих врста ливеног гвожђа у пракси 	Техничко гвожђе	12	/	/	/	12
<ul style="list-style-type: none"> -наведе основна својства челика – објасни утицај угљеника на механичке карактеристике челика – наведе утицаје сталних и легирајућих елемената на својства челика – чита ознаке челика по SRPS – користи упоредне табеле за означавање челика – напише ознаке челика за задате карактеристике – наведе класификацију челика према различитим критеријума – опише карактеристике конструкционих и алатних челика 	Челик	16	/	/	/	16
<ul style="list-style-type: none"> – објасни утицај термичке обраде на промену структуре материјала и његових механичких својстава – опише основне видове термичке обраде и поступке извођења – наведе које се врсте челика подвргавају одређеној врсти термичке обраде 	Термичка итермохемијска обрада метала	10	/	/	/	10

<p>– објасни како се мењају механичке карактеристике челика при различитим врстама термичке обраде – опише поступке термохемијске обраде – наведе зашто и када се примењују поједине врсте термохемијске обраде</p>						
<p>– опише разлику између лаких и тешких обојених метала – напише ознаке легура за задата својства и састав легуре – наведе својства и примену основних легура бакра, алуминијума и магнезијума – наведе основна својства и примену осталих обојених метала и њихових легура – разликује основне врсте легура према боји – наведе основне врсте мазива која се користе у машинству – објасни појам, структуру и начин добијања полимерних материјала – анализира разлике између еластомера, пластомера и дуромера – наведе особине и примену полимера – наведе намену полимерних материјал</p>	<p>Обојени метали и неметали</p>	<p>10</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>10</p>
<p>– наведе врсте отпада и начине управљања отпадом у аутомобилској индустрији – опише начин одлагања гуме, метала, акумулатора и радних течности у складу са прописаном процеуром – објасни значај рециклаже и потребу за заштитом животне средине</p>	<p>Отпад техничких материјала и заштита животне средине</p>	<p>6</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>6</p>
<p>Укупан број часова</p>		<p>74</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>74</p>
<p>Начини и поступци остваривања програма</p>		<p>Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења</p>		<p>Међупредметно повезивање и компетенције</p>		
<p>На часовима вежби одељење се дели у две групе. У току школске године програм предвиђа израду два (2) графичких радова. Графичке радове конципирати тако да их ученици могу завршити на часовима у школи.</p> <p>а) Битне карактеристике програма Програм се заснива на претпоставци да су ученици у основној школи стекли основна знања из области правоуглог пројектирања и котирања, што се види из садржаја предмета техничко образовање. Такође се подразумева да су ученици упознати са елементарним геометријским конструкцијама као и геометријским телима из предмета математика.</p> <p>б) Организација наставе и реализација програма Због специфичности садржаја овог наставног предмета за његово</p>		<p>Вредновање остварених извршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усмену проверу знања 2. писмену проверу знања- графички рад 3. домаће задатке 		<p>Машински елементи – цртање машинских елемената (навојне везе, подлошке везе клином, заварени спојеви, опруге, зупчасти и ланчани пренос)</p>		

остваривање потребна је учионица, са одговарајућим бројем радних места (за сваког ученика посебно радно место). Осим тога, учионицу је неопходно опремити одговарајућим наставним средствима као што су: модел правоугле троравни (ортогонални триједар), модели за техничко цртање, узорци различитих машинских делова и склопова из производње.

ц) Објашњење програмских садржаја и структуре програма Програм је конципиран тако да се на почетку ученици оспособе да правилно и рационално користе и одржавају прибор за техничко цртање и упознају правила и стандарде који се користе у техничком цртању. Затим, да изучавају одабрана поглавља из области пројигирања у обиму који је потребан за успешно савладавање градива из техничког цртања.

Техничко цртање као и други наставни предмети треба да формирају код ученика знање, вештине и навику како за практичну делатност у области материјалне производње, тако и за даље образовање и самообразовање.

С обзиром да представља језик технике, техничко цртање има изузетан значај за схватање основних законитости савремене производње. Осим тога, техничко цртање са нацртном геометријом као наставни предмет доприноси развоју интересовања за конструисање, моделирање итд.

Узајамна повезаност појединих предмета у настави је неопходан услов успешног предавања. Она је нарочито важна када је реч о техничком цртању, практичној настави, информатици, математике, механике, физике пошто се знања и вештине стечена у једном предмету користе и у другим предметима.

Поред наведених графичких радова, препоручује се и израда домаћих задатака након обраде одговарајућих наставних тема. Домаће радове ученици раде у свесци. Наставник је дужан да контролише домаће радове.

Наставник ради са ученицима фронтално, групно и индивидуално. При томе даје упутства општег и посебног значаја за одређену наставну

<p>јединицу, односно тему. У току израде графичких радова наставник саветима и упутствима прати процес израде, што му омогућује да провери и оцени достигнути ниво вештина и знања. Графичке радове треба оцењивати у присуству ученика и указати му на уочене грешке.</p> <p>Садржаје програма је неопходно реализовати савременим наставним методама и средствима. У оквиру сваке програмске целине, ученике треба оспособљавати за: самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора (стручна литература, интернет, часописи, уџбеници); визуелно опажање, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.); тимски рад; самопроцену; презентацију својих радова и групних пројеката и ефикасну визуелну, вербалну и писану комуникацију. Праћење напредовања ученика се одвија на сваком часу, свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а оцењивање ученика се одвија у складу са Правилником о оцењивању. Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању задатака предмета, као и напредак других ученика уз одговарајућу аргументацију.</p>		
---	--	--

Образовни профил	Машински техничар моторних возила					
Разред	Први					
Наставни предмет	Механика					
Годишњи фонд часова	74					
Недељни фонд часова	2					
Циљ: Стицање знања из природно-математичке дисциплине.						
ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити устању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
Схвати задатак, значај, поделу и примену механике. Формулише аксиоме статике	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ У СТАТИЦИ	8	/	/	/	8

Графичким и аналитичким начинима представи и разложи систем сучељних сила	СИСТЕМИ СУЧЕЉНИХ СИЛА У РАВНИ	12	/	/	/	12
Графички и аналитички начинима представи и разложи систем паралелних сила у равни	СИСТЕМИ ПАРАЛЕЛНИХ СИЛА У РАВНИ	6	/	/	/	6
Графички и аналитички начинима представи и разложи систем произвољних сила у равни	СИСТЕМИ ПРОИЗВОЉНИХ СИЛА У РАВНИ	10	/	/	/	10
Одреди тежиште геометријских слика и фигура	ТЕЖИШТЕ И ЦЕНТАР МАСА	12	/	/	/	12
Ореди реакције веза графички и аналитички код пуних раванских носача и да конструише статичке дијаграме графичком и аналитичком методом	РАВАНСКИ НОСАЧИ	20	/	/	/	20
Одреди тежиште геометријских слика и фигура	ЦЕНТАР МАСА	6	/	/	/	6
Укупан број часова		74	/	/	/	74

Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције
<p>Увођење низа нових појмова (момент силе ,главни вектор,резултанта, моменти инерције ...) захтева брижљиво припремљено образлагање . Због тога посебна пажња треба да буде поклоњена осмишљавању поменутих појмова и и налажењу погодних примера за њихову илустрацију.</p> <p>У усвајању материје могу допунски да помогну дијаграми и шематски прикази , слике.</p>	<p>Праћење и вредновање ученика остварује се у складу са општим педагошким и дидактичким упутствима за остваривање садржаја програма.</p> <p>Испитивање : усмено и писмено</p>	<p>Физика Машински елементи</p> <p>Компетенција за целоживотно учење Решавање проблема Сарадња</p>

Образовни профил	Машински техничар моторних возила
Разред	Први

Наставни предмет	Практична настава					
Годишњи фонд часова	148					
Недељни фонд часова	4					
Циљ:						
- Да ученици овладају елементарним вештинама и умењима за обављање технолошких операција и поступака и на тај начин да се оспособе да практично примењују знања и умења на руковању, одржавању, опслуживању, производњи и сервисирању моторних возила.						
ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
Наведе садржај радионице Примењује правилник о заштити на раду, Поштује правила чувања и одржавања алата и прибора ИОП2 - Наведете садржај радионице ИОП2 - Поштује правила чувања и одржавања алата и прибора	УВОД	/	/	/	4	4
Познаје различите методе мерења, Препознаје мерила, Користи мерила за мерење дужинских мера, Објасни поступак мерења помичним мерилом, Наброји гранична мерила, Примењује мерила за контролу углова, Одређује зазор мерилима за зазоре. ИОП2 - Користи мерила за мерење дужинских мера ИОП2 - Примењује мерила за контролу углова,	МЕРЕЊЕ И КОНТРОЛИСАЊЕ	/	/	/	20	20
Познаје технику оцртавања и обележавања, Користи одговарајуће алате и приборе, Наоштри иглу за оцртавање ИОП2 - Познаје технику оцртавања и обележавања,	ОЦРТАВАЊЕ, ОБЕЛЕЖАВАЊЕ, ПРИБОР ЗА СТЕЗАЊЕ	/	/	/	8	8
Препознаје различите врсте бургија, Наброји и препозна различите врсте бушилица, Правилно изврши припрему за бушење, Изврши бушење и упуштање ручном електричном бушилицом и стоном бушилицом ИОП2 - Препознаје различите врсте бургија, ИОП2 - Изврши бушење и упуштање ручном електричном бушилицом и стоном бушилицом	ОБРАДА БУШЕЊЕМ, ПРОШИРИВАЊЕ И УПУШТАЊЕ	/	/	/	20	20
Наброји и препозна алате за сечење и одсецање. Користи технику одсецања пљоснатим секачем. Користи ручне маказе при сечењу лима. Објасни принцип рада машинских маказа. Правилно поставља лист тестере у оквир. Правилно користи технику рада и поступак ручног резања. Познаје и примењује технику ручног исправљања лимова. Објасни технику исправљања осовина. Објасни технику машинског исправљања. Примењује технику ручног савијања лимова, Објасни принцип машинског савијања, Користи технике правилног савијања цеви и профила Разликује турпије по облику и квалитету, Уме да насади турпију,		/	/	/	20	20

<p>Одабере одговарајућу турпију према захтевима обраде, Примењује одговарајућу технику турпијања, Примењује правила одржавања и одлагања алата. Препознаје различите врсте урезника , нарезница и глава за резање навоја, Наброји алат и прибор за ручно резање навоја, Правилно изврши припрему за резање навоја, Правилно примењује технику резања навоја. ИОП2 - Наброји и препозна алате за сечење и одсецање ИОП2 - Користи ручне маказе при сечењу лима, ИОП2 - Правилно користи технику рада и поступак ручног резања, ИОП2 - Познаје и примењује технику ручног исправљања лимова ИОП2 - Примењује технику ручног савијања лимова, ИОП2 - Разликује турпије по облику и квалитету, ИОП2 - Примењује одговарајућу технику турпијања, ИОП2 - Препознаје различите врсте урезника , нарезница и глава за резање навоја, ИОП2 - Правилно примењује технику резања навоја.</p>	<p>СЕЧЕЊЕ, ОДСЕЦАЊЕ, ОБЛИКОВАЊЕ, ТУРПИЈАЊЕ, РАЗДВОЈИВЕ ВЕЗЕ</p>					
<p>Препознаје алат и прибор за меко и тврдо лемљење Објасни процес меког и тврдог лемљења Правилно примењује прибор у поступку меког лемљења Препознаје прибор и опрему за електролучно заваривање Објасни процес електролучног заваривања, Правилно примењује прибор у поступку ручног електролучног заваривања Препознаје прибор и опрему за гасно заваривање Објасни процес гасног заваривања, Правилно примењује прибор у поступку гасног заваривања Објасни корозију као хемијски или електрохемијски процес, Наброји врсте корозије, Правилно припреми површину за заштиту, Познаје различите начине заштите превлачењем, Нанесе неметалне заштитне превлаке различитим средствима. Заштити метални део конзервацијом. ИОП2 - Препознаје алат и прибор за меко и тврдо лемљење ИОП2 - Правилно примењује прибор у поступку меког лемљења ИОП2 – Препознаје прибор и опрему за електролучно заваривање ИОП2 - Препознаје прибор и опрему за гасно заваривање ИОП2 - Правилно припреми површину за заштиту, ИОП2 - Нанесе неметалне заштитне превлаке различитим средствима. ИОП2 - Заштити метални део конзервацијом.</p>	<p>МЕКО ЛЕМЉЕЊЕ, ЗАВАРИВАЊЕ, ПОВРШИНСКА ЗАШТИТА</p>	/	/	/	20	20
<p>Обрађује спољашње површине грубим стругањем Обрађује спољашње површине финим стругањем Обрађује унуташње површине грубим стругањем Обрађује унуташње површине финим стругањем Изводи забушивање и бушење на стругу Изради радни предмет поступцима стругања Примењује прописане режиме обраде Измери и контролише припремак, обрадак и израдак ИОП2 – Препознаје струг као машину алатку, алат и прибор за обраду стругањем и обрадак</p>	<p>СТРУГАЊЕ</p>	/	/	/	24	24

<p>Обрађује глодањем равне површине, површине под углом, отворе, жлебове Рукује машином алатима, прибором и предметом рада на прописан начин Примењује прописане режиме обраде Изради радни предмет поступцима глодања Измери и контролише припремак, обрадак и израдак ИОП2 – Препознаје глодалицу као машину алатку, алат и прибор за обраду глодањем и обрадак</p>	ГЛОДАЊЕ	/	/	/	20	20
<p>Обрађује брушењем спољашње цилиндричне површине Рукује машинама, алатима, прибором и предметом рада на прописан начин Примењује прописане режиме обраде Изради радни предмет поступцима брушења Измери и контролише припремак, обрадак и израдак ИОП2 – Препознаје брусилицу као машину алатку, алат и прибор за обраду брушењем и обрадак</p>	БРУШЕЊЕ	/	/	/	12	12
Укупан број часова		/	/	/	148	148
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
<p>Програм омогућава поступно савладавање почетних знања, умења и вештина ручне и машинске обраде, спајања , састављања и растављања машина. Највећи део времена треба треба утрошити на извођење операција и поступака. Практични рад треба непрекидно повезивати са градивом из стручних предмета. Значајно је у току наставе посветити посебну пажњу поштовању радне дисциплине и мерама заштите на раду</p>	<p>Испитивање : усмено и писмено Посматрање поступка извођења радних операција Ученички радови</p>			<p>Техничко цртање Машински материјали Технологија обраде Машински елементи Компетенција за целоживотно учење Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини</p>		

План наставе и учења за образовни профил Ветеринарски техничар

	I РАЗРЕД								II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								IV РАЗРЕД								УКУПНО						
	недељно			годишње					недељно			годишње					недељно			годишње					недељно					годишње					годишње				
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ		
Б1: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	5	4		160	128		150	8	4	4	256	128	128	150	9	4	7	288	128	224	150	5	7	6	160	224	192	60	864	608	544	510	2526						
1 Анатомија и физиологија	3	2		96	64		30																							96	64		30	190					
2 Сточарство са исхраном	2	2		64	64		30																							64	64		30	158					
3 Фармакологија								2	1	2	64	32	64	20																64	32	64	20	180					
4 Патологија								2			64			10																64			10	74					
5 Хигијена и нега животиња								2	1	2	64	32	64	20																64	32	64	20	180					
6 Микробиологија и паразитологија								2	2		64	64		10																64	64		10	138					
7 Породиљство															3	2	2	96	64	64	30									96	64	64	30	254					
8 Болести животиња															4	2	5	128	64	160	30	3	2	3	96	64	96	30	224	128	256	60	668						
9 Хигијена хране животињског порекла															2			64												64				64					
10 Основи хирургије																						2	3	3	64	96	96	30	64	96	96	30	286						
11 Предузетништво																							2			64				64			64						
12 Професионална пракса							90							90							90											270	270						
Б2: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								2			64				2			64				2			64				192				192						
2 Изборни програм према програму образовног профила**								2			64				2			64				2			64				192				192						
Укупно Б1+Б2	5	4		160	128		150	8 **10	4	4	256 **320	128	128	150	9 **11	4	7	288 352**	128	224	150	5 **7	7	6	160 **224	224	192	60	864 **1056	608	544	510	2526 **2718						
Укупно	9			438				16 **18				662 **726				20 **22				790 **854				18 *20				636 **700					2526 **2718						

Обавезни стручни предмети за профил Ветеринарски техничар, други разред

Образовни профил	Ветеринарски техничар							
Разред	други							
Наставни предмет	Фармакологија							
Годишњи фонд часова	64+32+64+20=180							
Недељни фонд часова	2+1+2							
Циљ:								
<ul style="list-style-type: none"> - - Упознавање са пореклом, облицима и начином апликације лекова; - Усвајање знања о судбини лека у организму; - Усвајање знања о елиминацији лека из организма; - Усвајање знања о различитим техникама апликације лека; - Развијање способности примене лека у терапијске и профилактичке сврхе; - Формирање неопходне основе да стечено знање користи у конкретним условима и за касније изучавање стручних предмета. 								
ИСХОДИ		Садржај програма/ Тема/Област		Број часова				
По завршетку теме ученик ће бити устању да:				Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам лека; • наведе поделу лекова; • класификује облике лека; • објасни процедуре складиштења и чувања лекова, хране и адитива • дефинише дозу лека; • разликује врсте доза; • опише појам агонисте и антагонисте; • опише појам синергизма и антагонизма; • дефинише појам ресорпције лека; • наведе путеве излучивања лекова из организма; • разликује нежељна дејства лека • одабере лек према облику и примени га у одговарајућој дози; • обезбеди правилно складиштење и чување лекова, хране и адитива • класификује парентарални начин апликације лека; • класификује ентарални начин апликације лека • примењује различите технике прилаза и фиксирања животиње за апликацију лека. 		<p style="text-align: center;">Општа фармакологија</p> <p>Теорија :</p> <ul style="list-style-type: none"> • појам и подела лека; • облици лека; • доза и дозирање лека; • појам фармакокинетики ; • појам фармакодинамике. <p>Вежбе и настава у блоку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • облици лека; • дозирање лека; • чување лекова; • начини апликације лека. <p>Практична настава:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прилаз и фиксирање животиње за апликацију лека 		24	12	10	20	

<ul style="list-style-type: none"> • препознаје различите врсте дезинфицијенаса; • наведе представнике појединих група антисептика; • разликује дезинфицијенсе од антисептика; • наведе представнике појединих група антипаразита; • наведе представнике појединих група лекова који делују на органе за варење; • наведе представнике појединих група лекова који делују на органе за дисање; • наведе представнике појединих група лекова који делују на срце и крвне судове; • наведе представнике појединих група лекова који делују на нервни систем; • наведе представнике појединих група лекова који делују на мокраћне и полне органе; • наведе представнике појединих група лекова који делују на кожу и слузокожу; • наведе групе антибиотика и начин деловања; • наведе групе антигљивичних и антивирусних лекова; • дефинише значај и примену хормона; • дефинише значај и примену витамина; • објасни својства вакцина, серума и дијагностичких средстава; <ul style="list-style-type: none"> • одреди концентрацију дезинфицијенса; • одреди концентрацију антисептика; <ul style="list-style-type: none"> • припреми место апликације по принципу антисепсе; • припреми прибор и инструменте по принципу асепсе; • одабере лек по налогу доктора ветеринарске медицине; <p>уклони медицински отпад на прописани начин.</p>	<p style="text-align: center;">Специјална фармакологија</p> <p>Теорија :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дезинфицијенси; • Антисептици; • Антипаразитици; • Средства која делују на дигестивни систем; • Средства која делују на респираторни систем; • Средства која делују на кардиоваскуларни систем; • Средства која делују на урогенитални систем; • Средства која делују на нервни систем; • Средства која делују на слузокожу и кожу; • Хемотерапеутици; • Витамини; • Хормони; • Биолошки препарати. <p>Вежбе и настава у блоку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дезинфицијенси; • антисептици; <p>Практична настава:</p> <ul style="list-style-type: none"> • место апликације према врсти животиње; • прибор и инструменти за апликацију лека; 	40		20	10	
--	---	----	--	----	----	--

	<ul style="list-style-type: none"> техника апликације лека; медицински отпад. 				44	
Укупан број часова		64	32	20	64	180
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције				
<p>Подела одељења на групе</p> <p>Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:</p> <ul style="list-style-type: none"> вежби; практичне наставе; наставе у блоку. <p>Место реализације наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> теоријска настава у учионици и кабинету; вежбе у ветеринарској амбуланти и лабораторији; настава у блоку у ветеринарској амбуланти, лабораторији, ветеринарском институту и другим ветеринарским организацијама. <p>Препоруке за реализацију наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> користити слике, шеме и аудио-визуелни материјал; користити прибор за фиксирање, одговарајући прибор и инструменте за апликацију лека; користити примере из свакодневног живота; инсистирати на корелацији са садржајима других предмета; наставник и ученици су обавезни да имају радну одећу и придржавају се Правилника заштите на раду; обавезна је контрола вођења дневника праксе ученика; користити вадемекуме и презентације лекова; реализовати наставу у блоку у току школске године према годишњем плану рада; <p>поштовати начела добробити животиња;</p>	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <p>Формативно и сумативно оцењивање</p> <ul style="list-style-type: none"> праћење остварености исхода; тестове знања; тестове практичних вештина; дневника практичног рада 	<p>Анатомија и физиологија; Хемија ; Биохемија; Хигијена и нега животиња; Болести животиња; Основи хирургије; Породиљство ; Професионална пракса.</p> <p>Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини</p>				

Образовни профил	Ветеринарски техничар
Разред	други
Наставни предмет	Патологија
Годишњи фонд часова	64+10=74
Недељни фонд часова	2
Циљ:	
<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са појмовима из области патолошке морфологије Усвајање знања о запаљенским процесима у организму 	

- Усвајање знања о туморима
- Формирање неопходне основе да усвојено знање користе за касније изучавање клиничких предмета

По завршетку теме ученик ће бити устању да:	ИСХОДИ	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
			Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам болести • наведе поделу болести према локализацији, трајању и етиологији • разликује исходе болести • објасни деловање спољашњих и унутрашњих етиолошких фактора на настанак болести; • разликује поједине метаболичке поремећаје у промету воде, беланчевина, масти и угљених хидрата, минералних материја и пигмената • објасни атрофију, хипертрофију, хиперплазију и метаплазију • дефинише појам некрозе • наведе узроке настанка некрозе • разликује типове некрозе • наведе узроке настанка анемије, хиперемije, инфаркта, стазе, тромбозе, емболије, метастазе и крварења • објасни и разликује поремећаје у циркулацији • дефинише и објасни хипотермију, хипертермију и грозницу • наведе типове аномалија <ul style="list-style-type: none"> • припреми место и одабере прибор за извођење обдукције; • асистира доктору ветеринарске медицине при извођењу обдукције • узима и пакује узорке патолошког материјала 	<p>Патолошко-морфолошки поремећаји</p> <p><u>Теорија</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Појам, подела и исход болести • Етиолошки фактори; • Поремећаји метаболизма • Поремећаји грађе и обима ткива • Некроза • Поремећаји у циркулацији • Поремећаји у терморегулацији • Развојне аномалије и наказе <p><u>Настава у блоку:</u></p> <p>Обдукција</p> <ul style="list-style-type: none"> • Избор места за извођење обдукције; • Припрема прибора за извођење обдукције; • Помоћ доктору ветеринарске медицине при извођењу обдукције; • Узимање и паковање узорака патолошког материјала; 	44	/		/	/	
<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам запаљења • наведе узроке запаљења; • опише кардиналне знаке запаљења; • опише алтерацију, ексудацију и пролиферацију 	<p>Запаљења</p> <p><u>Теорија:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • појам запаљења • узроци запаљења • кардинални знаци • компоненте запаљења 	15	/	/	/	/	

<ul style="list-style-type: none"> • разликује врсте запаљења; • изведе номенклатуру запаљења; • препозна ток и исход запаљења 	<ul style="list-style-type: none"> • врсте запаљења • номенклатуранзапаљења; • ток и исход запаљења 					
Дефинише појам тумора Наведе узроке настанка тумора Разликује облик и грађу тумора Наведе врсте тумора Изведе номенклатуру тумора	Тумори <u>Теорија</u> Појам тумора Узроци настанка, облик и грађа тумора Врсте тумора Номенклатура тумора	5	/	/	/	/
Укупан број часова		64	/	10	/	74
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
<ul style="list-style-type: none"> • користити слике, шеме, аудио-визуелни • користити примере из свакодневног живота • инсистирати на корелацији са садржајем других предмета 	Вредновање остварености исхода вршити кроз: Формативно и сумативно оцењивање <ul style="list-style-type: none"> • праћењеоствареностиисхода; • тестовезнања; • тестовепрактичнихвештина; • дневникпрактичнограда. 			Повезивање са другим предметима Анатомија и физиологија Епизоотиологија Болести животиња Порођиштво Међупредметнекомпетиције Компетиција за целоживотно учење Комуникација Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини		

Образовни профил	Ветеринарски техничар
Разред	други
Наставни предмет	Хигијена и нега животиња
Годишњи фонд часова	64+32+64+20=180
Недељни фонд часова	2+1+2
Циљ: -Стицање знања о значају утицаја основних еколошких фактора на организам и здравље животиња; -Оспособљавање за спровођење зоохигијенских и превентивних мера у сточарској производњи -Усвајање знања о хигијени смештаја домаћих животиња	

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<p>ИСХОДИ</p> <p>По завршетку теме ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам дезинфекције • наведе врсте средстава која се користе за дезинфекцију; • разликује средства за дезинфекцију • објасни поступак дезинфекције • опише појам и врсте дезинсекције • разликује средства за дезинсекцију • дефинише појам дератизације • разликује врсте дератизације и средстава за дератизацију • опише начине нешкодљивог уклањања лешева • спроведе одржавање хигијене у стошарским објектима • израчуна потребне количине дезинфекционог и дезинсекционог средства за различите потребе • изведе превентивне мере дезинфекције, дезинсекције, дератизације и дезодоризације у објектима и на терену • објасни физичке и хемијске особине земљишта; • опише процесе аклиматизације животиња 	<p>Зоохигијенске и превентивне мере</p> <p>Теорија Дезинфекција Дезинсекција Дератизација Дезодоризација Нешкодљиво уклањање лешева</p> <p>Вежбе и настава у блоку Хигијена у сточарским објектима Дезинфекција Дезинсекција Дератизација Дезодоризација</p> <p>Практична настава Одржавање хигијене Превентивне мере дезинфекције, дезинсекције, Дератизације и дезодоризације у објектима и на терену</p>	16	32	20	16	84
<ul style="list-style-type: none"> • опише објекте за смештај животиња • наведе услове држања домаћих животиња • изведе поступке неге животиња (прање, купање, шишање, тимарење) животиња • примени биотермичку обраду стајњака 	<p>Хигијена смештаја и нега домаћих животиња</p> <p>Теорија Зоохигијенски услови смештаја домаћих животиња</p> <p>Практична настава Нега животиња Поступак са стајњаком</p>	20	/	/	48	68

<ul style="list-style-type: none"> • припреми возило и животињу за транспорт • примени мере нешкодљивог уклањања лешева 	Транспорт животиња Нешкодљиво уклањање лешева					
<ul style="list-style-type: none"> • објасни утицај сунчеве светлости на животињски организам; • дефинише физичке и хемијске и биолошке особине ваздуха и утицај на животињски организам • разликује врсте воде, физичке и хемијске особине воде; • објасни физичке, хемијске и биолошке особине земљишта и утицај на животињски организам • опише процес аклиматизације • наведе факторе од којих зависи процес аклиматизације 	Еколошки фактори Теорија Сунчева светлост Ваздух Вода Земљиште Аклиматизација	28	/	/	/	28
Укупан број часова		64	32	20	64	180
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
<ul style="list-style-type: none"> • користити слике, шеме и аудио-визуелни материјал; • користити примере из свакодневног живота; • инсистирати на корелацији са садржајима других предмета. • наставник и ученици су обавезни да имају радну одећу и придржавају се Правилника заштите на раду; • користити прибор и материјал за одржавање хигијене у сточарским објектима на прописан начин • обавезна је контрола вођења дневника праксе ученика; 	Праћење остварености исхода; Тестове знања; Тестове практични хвештина; Дневник практичног рада.			Анатомија и физиологија;(органи за дисање, органи за излучивање) Биологија;(органи за дисање) Сточарство са исхраном;(познавање карактеристика свих врста домаћих животиња) Епизоотиологија;(заразне болести код животиња) Болести животиња;(болести везане за начин држања животиња) Основи хирургије;(секцирање при појави болести и откривања болести) Професионална пракса;(спровођење зоохигијенских мера у пракси) Решавање проблема, сарадња,		

<ul style="list-style-type: none"> • настава у блоку се реализује у току школске године према годишњем плану рада. 	<p>одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини</p>
---	---

Образовни профил	Ветеринарски техничар
Разред	други
Наставни предмет	Микробиологија и паразитологија
Годишњи фонд часова	64+64+10=138
Недељни фонд часова	2+2

Циљ:
-Упознавање са основним принципима рада у лабораторији;
-Усвајање знања о основним биолошким карактеристикама микроорганизама и паразита;
-Усвајање знања о основним принципима имунолошког система;
-Усвајање знања о инфекцији;
-Формирање неопходне основе да усвојено знање користи за касније изучавање клиничких предмета.

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> • објасни грађу бактерија; • објасни грађу вируса; • објасни грађу гљивица и плесни; • објасни грађу приона; • наведе начине размножавања микроорганизама; • наведе утицај биотичких и абиотичких фактора на поједине врсте микроорганизама; • одабере и припреми прибор и посуђе које се користи за рад у лабораторији; • узоркује крв, урин и фецес; • узме узорак коже; • обележи узете узорке; • складишти и чува узорке на прописан начин; • издаје узорке на прописан начин; • пакује узорке за транспорт; • прави и боји микроскопске препарате; 	<p>Микробиологија</p> <p>Теорија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • морфологија микроорганизама; • размножавање микроорганизама; • екологија микроорганизама; <p>Вежбе и настава у блоку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лабораторијски прибор и опрема; • узимање, паковање и слање материјала за лабораторијски преглед; • нативни препарати; • бојени препарати; • хранљиве подлоге; • копролошки преглед на присуство микроорганизама • хематолошки преглед на присуство микроорганизама ; • уролошки преглед на присуство микроорганизама ; 	16	52	6		

<ul style="list-style-type: none"> • засејава хранљиве подлоге; • припреми узети узорак фецеса за копролошки на присуство микроорганизама; • припреми узети узорак крви за хематолошки преглед на присуство микроорганизама; • припреми узети узорак урина за уролошки преглед на присуство микроорганизама; • припреми узети узорак коже за дерматолошки преглед; • употреби заштитна средства и опрему у раду; • сортира и пакује потенцијално опасан и употребљен потрошни материјал на прописан начин; • уништава потенцијално опасан и употребљен потрошни материјал на прописани начин • обезбеди спољашњу средину од контаминације инфективним материјалом. <ul style="list-style-type: none"> • објасни настанак и врсте инфекције ; • дефинише појам и значај имунитета; • разликује активни и пасивни имунитет; • разликује типове алергијских реакција; 	<ul style="list-style-type: none"> • дерматолошки преглед на преисустви микроорганизама ; • медицински отпад. <p>Инфекције и имунологија</p> <p>Теорија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • инфекција; • имунологија. 	16				
<ul style="list-style-type: none"> • класификује паразите по системским категоријама; • наведе назив паразита; • објасни морфолошке и биолошке карактеристике протозоа; • наведе представнике протозоа и њихову распрострањеност; • објасни морфолошке и биолошке карактеристике хелмината; • наведе представнике хелмината и њихову распрострањеност; 	<p>Паразитологија</p> <p>Теорија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • појам и класификација паразита; • морфолошке и биолошке одлике паразита; • морфолошке и биолошке одлике хелмината; • морфолошке и биолошке одлике артропода; • распрострањеност паразита; • патогено деловање паразита; • реакција организма домаћина; 	32				

<ul style="list-style-type: none"> • објасни морфолошке и биолошке карактеристике артропода; • наведе представнике артропода и њихову распрострањеност; • објасни значај паразита у настанку паразитских болести; • наведе значај геоклиматских фактора за развој и размножавање паразита; • објасни видове патогеног деловања паразита; • објасни како организам домаћина реагује на присуство паразита; • користи лабораторијски прибор и опрему. 	<p>Вежбе и настава у блоку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лабораторијски прибор и опрема; • копролошки преглед на присуство паразита; • хематолошки преглед на присуство паразита; • дерматолошки преглед на присуство паразита 		12	4		
Укупан број часова		64	64	10		138
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења		Међупредметно повезивање и компетенције			
<p><u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на 2 групе приликом реализације:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вежби; • наставе у блоку. <p><u>Место реализације наставе:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • теоријска настава у учионици и кабинету; • вежбе у ветеринарској амбуланти и лабораторији; • настава у блоку у ветеринарској амбуланти, лабораторији, ветеринарском институту и другим ветеринарским организацијама. <p><u>Препоруке за реализацију наставе:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • користити слике, шеме и аудио-визуелне материјале; • користити опрему и прибор за рад у лабораторији; • користити примере из свакодневног живота; • инсистирати на корелацији са садржајима других предмета; 	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода; • тестове знања; • тестове практичних вештина; • дневник практичног рада 		<p>Анатомија и физиологија; Хигијена и нега животиња; Болести животиња; Основи хирургије; Професионална пракса</p> <p>Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околина Естетичка компетенција</p>			

<ul style="list-style-type: none"> • наставник и ученици су обавезни да имају радну одећу и придржавају се правилника заштите на раду; • контрола вођења дневника праксе ученика; • блок-настава се реализује у току школске године према плану • поштовати начела добробити животиња. 		
--	--	--

Образовни профил	Ветеринарски техничар
Разред	други
Наставни предмет	Професионална пракса
Годишњи фонд часова	90
Недељни фонд часова	

Циљ:

- Увежбавање различитих техника апликације лека
- Развијање способности примене лека у терапијске и профилактичке сврхе
- Примена начина и процедура уклањања медицинског отпада на прописани начин
- Формирање неопходне основе да стечено знање користи у конкретним условима и за касније изучавање стручних предмета
- Оспособљавање за самосталан рад у спровођењу зоохигијенских и превентивних мера у сточарској производњи
- Оспособљавање за самосталан рад у спровођењу неге животиња

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> • Примењује различите технике прилаза и фиксирања животиње за апликацију лека • Припреми место апликације по принципу антисепсе • Припреми прибор и инструменте по принципу асепсе • Одабере, припреми и апликује лек по налогу доктора ветеринарске медицине • Употреби радна средства и материјал у складу са упутством произвођача • Процени поступак са животињом у складу са начелима добробити животиња • Уклони медицински отпад на прописан начин 	Техника апликације лека <ul style="list-style-type: none"> • Прилаз и фиксирање животиње за апликацију лека • Место апликације према врсти животиње • Прибор и инструменти за апликацију лека • Техника апликације лека • Медицински отпад 				30	
<ul style="list-style-type: none"> • Изводи зоохигијенске и превентивне поступке у сточарским објектима • Спроводи мере личне хигијене и хигијене радног простора • Одржава опрему и средства за рад • Одлаже штетне материје и амбалажу на прописан начин • Спроводи мере заштите на раду 	Зоохигијенске и превентивне мере <ul style="list-style-type: none"> • Хигијена у сточарским објектима • Дезинфекција, дезинсекција, дератизација, дезодоризација • Поступак са стајњаком 				42	

<ul style="list-style-type: none"> Изводи поступке тимарења, шишања, прања и купања домаћих животиња 	Нега домаћих животиња <ul style="list-style-type: none"> Нега домаћих животиња 			18	
Укупан број часова				90	
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења		Међупредметно повезивање и компетенције		
<p><u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на 2 групе приликом реализације професионалне праксе</p> <p><u>Место реализације наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Професионална пракса се реализује у ветеринарској амбуланти, школској економији, фарми и ветеринарским организацијама. <p><u>Препоруке за реализацију наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> користити аудио-визуелни материјал користити прибор за фиксирање, одговарајућу опрему, прибор и инструменте за клинички преглед и апликацију лекова користити примере из свакодневног живота инсистирати на корелацији садржаја са другим предметима наставник и ученици су обавезани да имају радну одећу и придржава се Правилника заштите на раду контролисати вођење дневника праксе ученика реализовати наставу у току школске године према годишњем плану рада поштовати начела добробити животиња 	Вредновање остварености исхода вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> формативно и сумативно оцењивање праћење остварености исхода овладавање практичних вештина оцењивање вођења дневника		<ul style="list-style-type: none"> – Анатомија и физиологија – Хигијена и нега животиња – Патологија – Епизоотиологија – Фармакологија Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини		

План и програм општеобразовних предмета за 2. разред

Промене по службеном гласнику 7/23 за други разред општеобразовних предмета.

Српски језик и књижевност

Образовни профил	Ветеринарски техничар					
Разред	Други разред					
Наставни предмет	Српски језик и књижевност					
Годишњи фонд часова	96					
Недељни фонд часова	3					
Циљ Унапређивање језичке и функционалне писмености; стицање и неговање језичке и књижевне културе; оспособљавање за тумачење и вредновање књижевних дела; афирмисање и прихватање вредности хуманистичког образовања и васпитања ученика; развијање личног, националног и културног идентитета, љубави према матерњем језику, традицији и култури српског народа и других народа и етничких заједница.						
ИСХОДИ По завршетку теме ученик/битити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
наведе имена аутора, називе обрађених дела и разврстава их према књижевним епохама; – наведе тему, мотиве, ликове и основне стилске одлике репрезентативних књижевних дела; – анализира и упореди издвојене проблеме у књижевним делима која припадају различитим епохама; – повеже знања из историје и историје уметности са књижевним стваралаштвом епоха о којима учи; – препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа; – наведе књижевне родове и врсте и издвоји њихове основне одлике; – износи своје утиске и запажања о књижевном делу, тумачи његове битне чиниоце и вреднује га развијајући читалачку компетенцију; – наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима; – наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности; – објасни значај Венцловића и Орфелина за развој језика и књижевности код Срба; – објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност; – одреди друштвени и културолошки значај просветитељских идеја, посебно у српској култури; – наведе представнике романтизма и њихова дела; – уочава и образлаже одлике романтизма у светској и српској књижевности;	Књижевност Барок у европској књижевности и барокне тенденције у српској књижевности Просветитељство и класицизам у српској књижевности Романтизам у европској и српској књижевности Реализам у европској и српској књижевности	46				46

<p>– уочава и образлаже одлике реализма у светској и српској књижевности;</p> <p>– анализира различите облике социјалне тематике у књижевним делима српског реализма;</p> <p>– издвоји типове карактеризације јунака реализма на одабраним примерима;</p> <p>– издвоји типове хумора у делима светског и српског реализма.</p>					
<p>– објасни развојне карактеристике српског књижевног језика од реформе Вука Караџића до данас;</p> <p>– објасни разлику између етимолошког и фонолошког правописа;</p> <p>– састави текст, примењујући форме и обележја публицистичког и административног стила;</p> <p>– објасни појам морфеме и разликује граматичку од творбене анализе речи (творбену основу и наставак и граматичку основу и наставак);</p> <p>– примени системска знања о врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама;</p>	<p>Језик Историја српског књижевног језика</p> <p>Функционални стилови српског књижевног језика</p> <p>Морфологија у ужем смислу</p>	31			31
<p>– примени правописна решења у вези са спојеним и одвојеним писањем речи;</p> <p>– примени основна типографско-правописна решења у вези са куцаним текстом (размак и штампарски типови слога);</p> <p>– обликује свој говор према ситуацији и примени књижевнојезичку норму;</p>	<p>Језичка култура Правопис</p> <p>Усмено и писано изражавање</p>	19			19
Укупан број часова		96			96
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења		Међупредметно повезивање и компетенције		
<p>- Подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика;</p> <p>-Сузбијање мисаоне инерције;</p> <p>-Заснивање тежишта наставе на суштинским вредностима, односно на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;</p> <p>-Уважавање мисаоне ситуационе условљености језичких појава;</p> <p>-Повезивање наставе са доживљавањем уметничког текста;</p> <p>-Коришћење уметничких доживљаја као подстицаја за учење матерњег језика;</p>	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестове знања 		<p>Повезивање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Историја • Грађанско васпитање/Верска настава • Унутарпредметно повезивање <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња</p>		

-Што ефикасније превазилажење нивоа препознавања језичких појава; -Неговање примењеног знања и умења; -Побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама.		
--	--	--

Образовни профил	Економски техничар
Разред	Други разред
Наставни предмет	Српски језик и књевност
Годишњи фонд часова	108
Недељни фонд часова	3

Циљ Унапређивање језичке и функционалне писмености; стицање и неговање језичке и књижевне културе; оспособљавање за тумачење и вредновање књижевних дела; афирмисање и прихватање вредности хуманистичког образовања и васпитања ученика; развијање личног, националног и културног идентитета, љубави према матерњем језику, традицији и култури српског народа и других народа и етничких заједница.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик/битити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<p>наведе имена аутора, називе обрађених дела и разврстава их према књижевним епохама; – наведе тему, мотиве, ликове и основне стилске одлике репрезентативних књижевних дела; – анализира и упореди издвојене проблеме у књижевним делима која припадају различитим епохама; – повеже знања из историје и историје уметности са књижевним стваралаштвом епоха о којима учи; – препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа; – наведе књижевне родове и врсте и издвоји њихове основне одлике; – износи своје утиске и запажања о књижевном делу, тумачи његове битне чиниоце и вреднује га развијајући читалачку компетенцију; – наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима; – наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности; – објасни значај Венцловића и Орфелина за развој језика и књижевности код Срба;</p>	<p>Књижевност Барок у европској књижевности и барокне тенденције у српској књижевности</p> <p>Просветитељство и класицизам у српској књижевности</p> <p>Романтизам у европској и српској књижевности</p> <p>Реализам у европској и српској књижевности</p>	53				53

<p>– објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност; – одреди друштвени и културолошки значај просветитељских идеја, посебно у српској култури; – наведе представнике романтизма и њихова дела; – уочава и образлаже одлике романтизма у светској и српској књижевности; – уочава и образлаже одлике реализма у светској и српској књижевности; – анализира различите облике социјалне тематике у књижевним делима српског реализма; – издвоји типове карактеризације јунака реализма на одабраним примерима; – издвоји типове хумора у делима светског и српског реализма.</p>					
<p>– објасни развојне карактеристике српског књижевног језика од реформе Вука Караџића до данас; – објасни разлику између етимолошког и фонолошког правописа; – састави текст, примењујући форме и обележја публицистичког и административног стила; – објасни појам морфеме и разликује граматичку од творбене анализе речи (творбену основу и наставак и граматичку основу и наставак); – примени системска знања о врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама;</p>	<p>Језик Историја српског књижевног језика</p> <p>Функционални стилови српског књижевног језика</p> <p>Морфологија у ужем смислу</p>	35			35
<p>– примени правописна решења у вези са спојеним и одвојеним писањем речи; – примени основна типографско-правописна решења у вези са куцаним текстом (размак и штампарски типови слога); – обликује свој говор према ситуацији и примени књижевнојезичку норму;</p>	<p>Језичка култура Правопис</p> <p>Усмено и писано изражавање</p>	20			20
Укупан број часова		108			108
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције	
<p>- Подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика; -Сузбијање мисаоне инерције;</p>	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестове знања 			<p>Повезивање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Историја • Грађанско васпитање/Верска настава • Унутарпредметно повезивање <p>Компетенције:</p>	

<p>-Заснивање тежишта наставе на суштинским вредностима, односно на битним својствима и стилским функцијама језичких појава; -Уважавање мисаоне ситуационе условљености језичких појава; -Повезивање наставе са доживљавањем уметничког текста; -Коришћење уметничких доживљаја као подстицаја за учење матерњег језика; -Што ефикасније превазилажење нивоа препознавања језичких појава; -Неговање примењеног знања и умења; -Побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама.</p>		<p>Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња</p>
---	--	--

Образовни профил	Машински техничар моторних возила
Разред	Други разред
Наставни предмет	Српски језик и књижевност
Годишњи фонд часова	111
Недељни фонд часова	3

Циљ Унапређивање језичке и функционалне писмености; стицање и неговање језичке и књижевне културе; оспособљавање за тумачење и вредновање књижевних дела; афирмисање и прихватање вредности хуманистичког образовања и васпитања ученика; развијање личног, националног и културног идентитета, љубави према матерњем језику, традицији и култури српског народа и других народа и етничких заједница.

ИСХОДИ По завршетку теме ученици биће у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
наведе имена аутора, називе обрађених дела и разврстава их према књижевним епохама; – наведе тему, мотиве, ликове и основне стилске одлике репрезентативних књижевних дела; – анализира и упореди издвојене проблеме у књижевним делима која припадају различитим епохама; – повеже знања из историје и историје уметности са књижевним стваралаштвом епоха о којима учи; – препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа; – наведе књижевне родове и врсте и издвоји њихове основне одлике;	Књижевност Барок у европској књижевности и барокне тенденције у српској књижевности Просветитељство и класицизам у српској књижевности Романтизам у европској и српској књижевности Реализам у европској и српској књижевности	55				55

<ul style="list-style-type: none"> – износи своје утиске и запажања о књижевном делу, тумачи његове битне чињоце и вреднује га развијајући читалачку компетенцију; – наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима; – наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности; – објасни значај Венцловића и Орфелина за развој језика и књижевности код Срба; – објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност; – одреди друштвени и културолошки значај просветитељских идеја, посебно у српској култури; – наведе представнике романтизма и њихова дела; – уочава и образлаже одлике романтизма у светској и српској књижевности; – уочава и образлаже одлике реализма у светској и српској књижевности; – анализира различите облике социјалне тематике у књижевним делима српског реализма; – издвоји типове карактеризације јунака реализма на одабраним примерима; – издвоји типове хумора у делима светског и српског реализма. 					
<ul style="list-style-type: none"> – објасни развојне карактеристике српског књижевног језика од реформе Вука Караџића до данас; – објасни разлику између етимолошког и фонолошког правописа; – састави текст, примењујући форме и обележја публицистичког и административног стила; – објасни појам морфеме и разликује граматичку од творбене анализе речи (творбену основу и наставак и граматичку основу и наставак); – примени системска знања о врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама; 	<p>Језик Историја српског књижевног језика</p> <p>Функционални стилови српског књижевног језика</p> <p>Морфологија у ужем смислу</p>	36			36
<ul style="list-style-type: none"> – примени правописна решења у вези са спојеним и одвојеним писањем речи; – примени основна типографско-правописна решења у вези са куцаним текстом (размак и штампарски типови слога); – обликује свој говор према ситуацији и примени књижевнोजезичку норму; 	<p>Језичка култура Правопис</p> <p>Усмено и писано изражавање</p>	20			20

Укупан број часова		111			111
Начини и поступци остваривања програма		Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења		Међупредметно повезивање и компетенције	
<p>- Подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика; -Сузбијање мисаоне инерције; -Заснивање тежишта наставе на суштинским вредностима, односно на битним својствима и стилским функцијама језичких појава; -Уважавање мисаоне ситуационе условљености језичких појава; -Повезивање наставе са доживљавањем уметничког текста; -Коришћење уметничких доживљаја као подстицаја за учење матерњег језика; -Што ефикасније превазилажење нивоа препознавања језичких појава; -Неговање примењеног знања и умења; -Побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама.</p>		<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестове знања 		<p>Повезивање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Историја • Грађанско васпитање/Верска настава • Унутарпредметно повезивање <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња</p>	

Образовни профил	Возач моторних возила					
Разред	Други разред					
Наставни предмет	Српски језик и књижевност					
Годишњи фонд часова	70					
Недељни фонд часова	2					
Циљ	Унапређивање језичке и функционалне писмености; стицање и неговање језичке и књижевне културе; оспособљавање за тумачење и вредновање књижевних дела; афирмисање и прихватање вредности хуманистичког образовања и васпитања ученика; развијање личног, националног и културног идентитета, љубави према матерњем језику, традицији и култури српског народа и других народа и етничких заједница.					
ИСХОДИ По завршетку теме ученици ће бити у стању да:	Садржај програма/Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<p>– наведе имена аутора, називе обрађених дела и разврстава их према књижевним епохама; – наведе тему, мотиве, ликове и основне стилске одлике репрезентативних књижевних дела; – препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа; – наведе књижевне родове и врсте и издвоји њихове основне одлике; – износи своје утиске и запажања о књижевном делу;</p>	<p>Књижевност Барок у европској књижевности и барокне тенденције у српској књижевности</p> <p>Просветитељство и класицизам у српској књижевности</p> <p>Романтизам у европској и српској књижевности</p>	32				32

<p>– наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима;</p> <p>– наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности;</p> <p>– објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност;</p> <p>– одреди друштвени и културолошки значај просветитељских идеја, посебно у српској култури;</p> <p>– наведе представнике романтизма и њихова дела;</p> <p>– уочава и образлаже одлике романтизма у светској и српској књижевности;</p> <p>– уочава и образлаже одлике реализма у светској и српској књижевности;</p> <p>– анализира различите облике социјалне тематике у књижевним делима српског реализма;</p> <p>– издвоји типове карактеризације јунака реализма на одабраним примерима;</p> <p>– уочи хумористички подтекст у делима светског и српског реализма;</p>	<p>Реализам у европској и српској књижевности</p>				
<p>– објасни развојне карактеристике српског књижевног језика од реформе Вука Караџића до данас;</p> <p>– састави текст, примењујући форме и обележја публицистичког и административног стила;</p> <p>– примени системска знања о врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама;</p>	<p>Језик Историја српског књижевног језика</p> <p>Функционални стилови српског књижевног језика</p> <p>Морфологија у ужем смислу</p>	<p>22</p>			<p>22</p>
<p>– примени правописна решења у вези са спојеним и одвојеним писањем речи;</p> <p>– примени основна типографско-правописна решења у вези са куцаним текстом (размак и штампарски типови слога);</p> <p>– обликује свој говор према ситуацији и примени књижевнојезичку норму;</p>	<p>Језичка култура Правопис</p> <p>Усмено и писано изражавање</p>	<p>16</p>			<p>16</p>
<p>Укупан број часова</p>		<p>70</p>			<p>70</p>
<p>Начини и поступци остваривања програма</p>		<p>Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења</p>		<p>Међупредметно повезивање и компетенције</p>	
<p>- Подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика;</p> <p>-Сузбијање мисаоне инерције;</p> <p>-Заснивање тежишта наставе на суштинским вредностима, односно на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;</p>	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестове знања 		<p>Повезивање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Историја • Грађанско васпитање/Верска настава • Унутарпредметно повезивање <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење Комуникација</p>		

<ul style="list-style-type: none"> -Уважавање мисаоне ситуационе условљености језичких појава; -Повезивање наставе са доживљавањем уметничког текста; -Коришћење уметничких доживљаја као подстицаја за учење матерњег језика; -Што ефикасније превазилажење нивоа препознавања језичких појава; -Неговање примењеног знања и умења; -Побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама. 		<p>Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња</p>
---	--	---

Образовни профил	Техничар друмског саобраћаја
Разред	Други разред
Наставни предмет	Српски језик и књевност
Годишњи фонд часова	105
Недељни фонд часова	3

Циљ Унапређивање језичке и функционалне писмености; стицање и неговање језичке и књижевне културе; оспособљавање за тумачење и вредновање књижевних дела; афирмисање и прихватање вредности хуманистичког образовања и васпитања ученика; развијање личног, националног и културног идентитета, љубави према матерњем језику, традицији и култури српског народа и других народа и етничких заједница.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик/битити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
наведе имена аутора, називе обрађених дела и разврстава их према књижевним епохама; – наведе тему, мотиве, ликове и основне стилске одлике репрезентативних књижевних дела; – анализира и упореди издвојене проблеме у књижевним делима која припадају различитим епохама; – повеже знања из историје и историје уметности са књижевним стваралаштвом епоха о којима учи; – препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа; – наведе књижевне родове и врсте и издвоји њихове основне одлике; – износи своје утиске и запажања о књижевном делу, тумачи његове битне чиниоце и вреднује га развијајући читалачку компетенцију;	Књижевност Барок у европској књижевности и барокне тенденције у српској књижевности Просветитељство и класицизам у српској књижевности Романтизам у европској и српској књижевности Реализам у европској и српској књижевности	52				52

<ul style="list-style-type: none"> – наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима; – наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности; – објасни значај Венцловића и Орфелина за развој језика и књижевности код Срба; – објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност; – одреди друштвени и културолошки значај просветитељских идеја, посебно у српској култури; – наведе представнике романтизма и њихова дела; – уочава и образлаже одлике романтизма у светској и српској књижевности; – уочава и образлаже одлике реализма у светској и српској књижевности; – анализира различите облике социјалне тематике у књижевним делима српског реализма; – издвоји типове карактеризације јунака реализма на одабраним примерима; – издвоји типове хумора у делима светског и српског реализма. 					
<ul style="list-style-type: none"> – објасни развојне карактеристике српског књижевног језика од реформе Вука Караџића до данас; – објасни разлику између етимолошког и фонолошког правописа; – састави текст, примењујући форме и обележја публицистичког и административног стила; – објасни појам морфеме и разликује граматичку од творбене анализе речи (творбену основу и наставак и граматичку основу и наставак); – примени системска знања о врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама; 	<p>Језик Историја српског књижевног језика</p> <p>Функционални стилови српског књижевног језика</p> <p>Морфологија у ужем смислу</p>	33			33
<ul style="list-style-type: none"> – примени правописна решења у вези са спојеним и одвојеним писањем речи; – примени основна типографско-правописна решења у вези са куцаним текстом (размак и штампарски типови слога); – обликује свој говор према ситуацији и примени књижевнојезичку норму; 	<p>Језичка култура Правопис</p> <p>Усмено и писано изражавање</p>	20			20
Укупан број часова		105			105

Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције
<p>- Подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика;</p> <p>-Сузбијање мисаоне инерције;</p> <p>-Заснивање тежишта наставе на суштинским вредностима, односно на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;</p> <p>-Уважавање мисаоне ситуационе условљености језичких појава;</p> <p>-Повезивање наставе са доживљавањем уметничког текста;</p> <p>-Коришћење уметничких доживљаја као подстицаја за учење матерњег језика;</p> <p>-Што ефикасније превазилажење нивоа препознавања језичких појава;</p> <p>-Неговање примењеног знања и умења;</p> <p>-Побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама.</p>	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестове знања 	<p>Повезивање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Историја • Грађанско васпитање/Верска настава • Унутарпредметно повезивање <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња</p>

Образовни профил	Кувар				
Разред	Други разред				
Наставни предмет	Српски језик и књижевност				
Годишњи фонд часова	64				
Недељни фонд часова	2				
Циљ	Унапређивање језичке и функционалне писмености; стицање и неговање језичке и књижевне културе; оспособљавање за тумачење и вредновање књижевних дела; афирмисање и прихватање вредности хуманистичког образовања и васпитања ученика; развијање личног, националног и културног идентитета, љубави према матерњем језику, традицији и култури српског народа и других народа и етничких заједница.				
ИСХОДИ	Садржај програма/Тема/Област	Број часова			
По завршетку теме ученици ће бити у стању да:		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава
<p>– наведе имена аутора, називе обрађених дела и разврстава их према књижевним епохама;</p> <p>– наведе тему, мотиве, ликове и основне стилске одлике репрезентативних књижевних дела;</p> <p>– препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа;</p> <p>– наведе књижевне родове и врсте и издвоји њихове основне одлике;</p> <p>– износи своје утиске и запажања о књижевном делу;</p> <p>– наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима;</p>	<p>Књижевност Барок у европској књижевности и барокне тенденције у српској књижевности</p> <p>Просветитељство и класицизам у српској књижевности</p> <p>Романтизам у европској и српској књижевности</p>	30			
					30

<p>– наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности;</p> <p>– објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност;</p> <p>– одреди друштвени и културолошки значај просветитељских идеја, посебно у српској култури;</p> <p>– наведе представнике романтизма и њихова дела;</p> <p>– уочава и образлаже одлике романтизма у светској и српској књижевности;</p> <p>– уочава и образлаже одлике реализма у светској и српској књижевности;</p> <p>– анализира различите облике социјалне тематике у књижевним делима српског реализма;</p> <p>– издвоји типове карактеризације јунака реализма на одабраним примерима;</p> <p>– уочи хумористички подтекст у делима светског и српског реализма;</p>	<p>Реализам у европској и српској књижевности</p>				
<p>– објасни развојне карактеристике српског књижевног језика од реформе Вука Караџића до данас;</p> <p>– састави текст, примењујући форме и обележја публицистичког и административног стила;</p> <p>– примени системска знања о врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама;</p>	<p>Језик Историја српског књижевног језика</p> <p>Функционални стилови српског књижевног језика</p> <p>Морфологија у ужем смислу</p>	<p>20</p>			<p>20</p>
<p>– примени правописна решења у вези са спојеним и одвојеним писањем речи;</p> <p>– примени основна типографско-правописна решења у вези са куцаним текстом (размак и штампарски типови слога);</p> <p>– обликује свој говор према ситуацији и примени књижевнोजезичку норму;</p>	<p>Језичка култура Правопис</p> <p>Усмено и писано изражавање</p>	<p>14</p>			<p>14</p>
<p>Укупан број часова</p>	<p>64</p>			<p>64</p>	
<p>Начини и поступци остваривања програма</p>	<p>Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења</p>		<p>Међупредметно повезивање и компетенције</p>		
<p>- Подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика;</p> <p>-Сузбијање мисаоне инерције;</p> <p>-Заснивање тежишта наставе на суштинским вредностима, односно на битним својствима и стилским функцијама језичких појава;</p> <p>-Уважавање мисаоне ситуационе условљености језичких појава;</p> <p>-Повезивање наставе са доживљавањем уметничког текста;</p>	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестове знања 		<p>Повезивање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Историја • Грађанско васпитање/Верска настава • Унутарпредметно повезивање <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња</p>		

-Коришћење уметничких доживљаја као подстицаја за учење матерњег језика; -Што ефикасније превазилажење нивоа препознавања језичких појава; -Неговање примењеног знања и умења; -Побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама.		
--	--	--

Образовни профил	Трговац
Разред	Други разред
Наставни предмет	Српски језик и књижевност
Годишњи фонд часова	68
Недељни фонд часова	2

Циљ Унапређивање језичке и функционалне писмености; стицање и неговање језичке и књижевне културе; оспособљавање за тумачење и вредновање књижевних дела; афирмисање и прихватање вредности хуманистичког образовања и васпитања ученика; развијање личног, националног и културног идентитета, љубави према матерњем језику, традицији и култури српског народа и других народа и етничких заједница.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик/ице ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> – наведе имена аутора, називе обрађених дела и разврстава их према књижевним епохама; – наведе тему, мотиве, ликове и основне стилске одлике репрезентативних књижевних дела; – препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа; – наведе књижевне родове и врсте и издвоји њихове основне одлике; – износи своје утиске и запажања о књижевном делу; – наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима; – наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности; – објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност; – одреди друштвени и културолошки значај просветитељских идеја, посебно у српској култури; – наведе представнике романтизма и њихова дела; – уочава и образлаже одлике романтизма у светској и српској књижевности; – уочава и образлаже одлике реализма у светској и српској књижевности; 	<p>Књижевност Барок у европској књижевности и барокне тенденције у српској књижевности</p> <p>Просветитељство и класицизам у српској књижевности</p> <p>Романтизам у европској и српској књижевности</p> <p>Реализам у европској и српској књижевности</p>	32				32

<p>– анализира различите облике социјалне тематике у књижевним делима српског реализма; – издвоји типове карактеризације јунака реализма на одабраним примерима; – уочи хумористички подтекст у делима светског и српског реализма;</p>					
<p>– објасни развојне карактеристике српског књижевног језика од реформе Вука Караџића до данас; – састави текст, примењујући форме и обележја публицистичког и административног стила; – примени системска знања о врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама;</p>	<p>Језик Историја српског књижевног језика</p> <p>Функционални стилови српског књижевног језика</p> <p>Морфологија у ужем смислу</p>	22			22
<p>– примени правописна решења у вези са спојеним и одвојеним писањем речи; – примени основна типографско-правописна решења у вези са куцаним текстом (размак и штампарски типови слога); – обликује свој говор према ситуацији и примени књижевнojeзичку норму;</p>	<p>Језичка култура Правопис</p> <p>Усмено и писано изражавање</p>	14			14
Укупан број часова		68			68
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције	
<p>- Подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања ученика; -Сузбијање мисаоне инерције; -Заснивање тежишта наставе на суштинским вредностима, односно на битним својствима и стилским функцијама језичких појава; -Уважавање мисаоне ситуационе условљености језичких појава; -Повезивање наставе са доживљавањем уметничког текста; -Коришћење уметничких доживљаја као подстицаја за учење матерњег језика; -Што ефикасније превазилажење нивоа препознавања језичких појава; -Неговање примењеног знања и умења; -Побуђивање учениковог језичког израза животним ситуацијама.</p>	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестове знања 			<p>Повезивање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Историја • Грађанско васпитање/Верска настава • Унутарпредметно повезивање <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња</p>	

Енглески језик

Образовни профил	Образовни профили у трогодишњем трајању који Страни језик изучавају у прва два разреда
Разред	други
Наставни предмет	Енглески језик
Годишњи фонд часова	
Недељни фонд часова	

Циљ: Циљ учења Страног језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења страног језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област Језичка активност/компетенција и кључни појмови садржаја програма	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<p>– реципира, разуме и интерпретира смисао и значење усмених исказа и порука у ситуацијама у којима учествује уживо или путем медија (аудио или аудио-визуелних снимака), с једним или више говорника, уз ограничени степен лакоће и тачности, у зависности од: а) начина изговора (стандардни говор примерене јасноће, без дијалекатских обележја и особености или идиоматске маркираности), б) ритма и брзине говора (спорији говор, дуже и адекватне паузе између изговорних целина, уз одговарајући број понављања, а у случају говора уживо и уз додатна појашњења или преформулацију), в) општих услова комуникације (без ометајућих шума и позадинских звукова, г) уз помоћ визуелних елемената, невербалних и паравербалних сигнала;</p> <p>– разуме главну тему и ограничени број најважнијих појединости дијалога и разговора у којима учествује двоје или неколико говорника, уколико је реч о уобичајеној, предвидивој, свакодневној размени информација и мишљења, на познате, блиске и узрасно релевантне теме, уз употребу једноставних стандарднојезичких елемената и спорог ритма, без отежавајућих позадинских шума и преклапања исказа саговорника;</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>– разумевање говора;</p> <p>– разумевање монолошких излагања;</p> <p>– разумевање разговора (дијалога и дискусија) између других лица;</p> <p>– разумевање као саставни део интеракције у којој се активно учествује;</p> <p>– разумевање у циљу извршавања инструкција;</p> <p>– комуникативна ситуација;</p> <p>– монолошко и дијалогско излагање;</p> <p>– стандардни језик;</p> <p>– изговор;</p> <p>– информативни и медијски прилози (аудио и аудио-видео записи; радио, телевизија, интернет);</p> <p>– размена информација;</p> <p>– култура и уметност;</p> <p>– ИКТ;</p>					

– разуме главну тему и понеку битну појединост монолошких излагања о блиским, уобичајеним, познатим и увежбаваним, образовно и узрасно релевантним темама, уколико се користи стандардни језик, уз претходну припрему и визуелну подршку (путем компјутерске презентације, слика, илустрација и графикона, приказивања артефаката/предмета и сл.) и већи број понављања;

– разуме и углавном исправно извршава једноставна упутства и савете за уигране и блиске свакодневне активности (нпр. за коришћење апарата, оријентацију у простору, правац кретања итд.) и поступа у складу са објавама (нпр. на јавним местима, путем разгласа), које обухватају појединачан поступак или кратак низ једноставних корака, у приватним, јавним и образовно релевантним комуникативним ситуацијама, а исказане су једноставним језичким средствима и стандарднојезичком артикулацијом, без ометања позадинским шумовима, уз одговарајући број понављања;

– разуме главну тему и понеку упадљиву појединост информативних прилога (вести, кратких репортажних прилога, интервјуа, временских прогноза, реклама) о блиским, познатим и увежбаваним, приватно, друштвено, образовно и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор и једноставна језичка средства, уз одговарајућу претходну припрему;

– разуме кратке информативне исказе у свакодневној комуникацији који садрже фреквентне и увежбаване речи, као и једноставне структуре (основне информације о особама, породици, школи, ближем окружењу);

– разуме главну тему и понеки упадљиви и предвидиви детаљ у кратким аудио-визуелним формама (филмовима, документарним прилозима, видео-спотовима, влоговима итд.), у којима се једноставним језичким средствима обрађују блиске, познате, приватно, друштвено, образовно и узрасно примерене теме, уз ослонац на визуелне и звучне пропратне елементе садржаја и већи број понављања;

<p>– разуме главну тему и неколико најважнијих појединости у текстовима савремене музике, у складу са интересовањима, уз поновљена слушања и претходну детаљнију тематско-лексичку припрему; —</p>						
<p>– разуме и интерпретира смисао и значење писаног текста, примењујући различите стратегије читања које омогућавају: а) сналажење и оријентисање у једноставним текстовима који спадају у шири спектар интересовања, са циљем процењивања релевантности текста за читаоца и утврђивања начина за његово даље читање (оријентационо читање); б) усмеравање пажње на релевантне краће целине и појединачне делове (селективно читање); в) откривање значења непознатих речи на основу познатог контекста (извођење закључака, инферирање);</p> <p>– разуме општи садржај и важне појединости краћих текстова о конкретним темама везаним за лична интересовања;</p> <p>– разуме општи садржај и важне појединости једноставних аутентичних и адаптираних краћих текстова у вези са блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама;</p> <p>– разуме општи садржај и понеку битну појединост једноставних нефикционалних (примењених и употребних) текстова у различитим медијским формама (интернет текстове информативног карактера, форуме, прилоге на друштвеним мрежама итд.) уз одговарајућу припрему;</p> <p>– разуме кратке најједноставније савремене књижевне текстове и/или њихове адаптиране верзије примерене узрасту, које чита из забаве и естетског задовољства, по сопственом избору, уз поновљено читање и претходну припрему;</p> <p>– наслућује основни садржај и идентификује најважније информације у једноставним извештајима, табелама, статистикама и другим релевантним изворима у вези са блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама;</p> <p>– разуме општи садржај једноставних обавештења, упутстава, упозорења и других</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>– разумевање прочитаног текста;</p> <p>– аутентични и адаптирани текстови;</p> <p>– врсте текстова;</p> <p>– издвајање поруке и суштинских информација;</p> <p>– процењивање релевантности текста;</p> <p>– усмеравање пажње на појединачне делове текста;</p> <p>– препознавање основне аргументације;</p> <p>– непознате речи;</p> <p>– ИКТ;</p>					

<p>релевантних извора у вези с блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама; – разуме основни смисао и главне информације једноставних текстова на блиске и увежбаване теме у којима се износе лични ставови; – разуме једноставне поруке и описе догађаја, намера, осећања и интересовања из преписке приватног карактера;__</p>						
<p>– планира и когнитивно обрађује садржај поруке коју ће репродуковати и/или саопштити у монолошком излагању, остварује интеракцију са једним или више саговорника у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације, примењујући а) језичка средства са одређеним степеном тачности и адекватности; б) интонацију, ритам и висину гласа; в) невербална средства; – користи циљни језик као језик комуникације у учионици; – говори делимично самостално и уз активнију подршку саговорника о блиским, познатим и увежбаваним темама из домена личног интересовања и образовног контекста; – описује укратко блиске и познате особе, активности и догађаје из домена личног интересовања и образовног контекста; – именује главну тему и износи основне информације из писаних, аудио и аудио-визуелних извора; – учествује у кратком дијалогу и размењује основне информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама; – учествује у кратком дијалогу и износи најједноставније предлоге и инструкције; – реагује вербално и/или невербално на захтеве, честитке, позиве и извињења саговорника; – излаже пред публиком, најједноставнијим језичким средствима, унапред припремљену презентацију на блиске, познате и увежбаване теме из области личног интересовања и образовног контекста уз помоћ визуелног подстицаја;</p>	<p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ – усмено изражавање; – неформални разговор; – формална дискусија; – функционална комуникација; – интервјуисање; – артикулација и интонација; – монолошко излагање; – дијалог; – презентација; – компензационе стратегије у комуникацији;</p>					

<p>– описује и тумачи илустрације, табеле, слике и графиконе примењујући унапред увежбана најједноставнија језичка средства; – интерпретира на креативан начин тематски и језички прилагођене песме, рецитације и скичеве;</p>						
<p>– планира, скицира и обликује писани текст у областима општег и креативног писања, у традиционалној и дигитално подржаној форми, и уз ограничени степен лакоће и тачности примењује: а) основне принципе организације и самопровере текста, у складу са његовим типом и степеном формалности; б) једноставније кохезионе елементе; в) језичка средства (лексичка, граматичка, правописна); – пише најједноставније текстове према моделу и смерницама (уз помоћ визуелних елемената – илустрација, табела, слика, графикона и детаљних упутстава) користећи најфреквентније кохезионе елементе о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – резимира на конвенционални начин прочитани текст или медијски приказ о познатим и блиским темама из приватног, јавног и образовног домена користећи једноставна језичка средства уз ограничену тачност; – описује утиске и осећања, износи мишљење, истиче предности и мане неке појаве или поступка користећи најједноставнија језичка средства уз употребу основних дигиталних алата; – пише кратке текстове дескриптивног карактера на једноставан и конвенционалан начин у оквиру креативног писања (описује људе, појаве и предмете из непосредног окружења, домена личног интересовања и искуства); – пише кратке текстове наративног карактера у оквиру креативног писања уз претходну припрему и евентуалну помоћ визуелне презентације (даје једноставна објашњења о дешавањима у садашњости, прошлости и будућности, на познате и блиске теме у вези са личним искуством); – пише краће белешке и кратке коментаре у сврху подсећања користећи једноставна</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ – писмено изражавање; – врсте текстова; – опште и креативно писање; – описивање; – наратија; – резимирање; – аргументација; – критичко мишљење; – писана интеракција; – стратегије планирања писаног излагања и саопштавања; – компензационе стратегије у комуникацији; – дигитални и традиционални алати; – кохезија и кохеренција; – имејлови, СМС поруке, друштвене мреже, форуми; – колаборативне писане активности; – стандардне формуле писаног изражавања; – лексика и комуникативне функције; – ИКТ;</p>					

<p>језичка средства;</p> <ul style="list-style-type: none"> – пише поруке (попут имејлова, смс порука, прилога на форумима и сл.) у којима тражи или преноси једноставне и главне информације о блиским и познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама; – учествује у најједноставнијој онлајн интеракцији уз детаљнију припрему, користећи дигиталне и писане алате (речнике и сличне ресурсе), као и претходну подршку ради контроле исправности језичких средстава и преношења основног садржаја; – учествује у преписци тражећи и преносећи једноставне и суштинске информације и објашњења, уз коришћење стандардних, устаљених, најједноставнијих језичких средстава; – пише најједноставније текстове према моделу за описивање и интерпретацију илустрација, табела, слика, графикана; – пише неформална и формална писма, имејлове, позивнице и сл. користећи устаљене и увежбане изразе за одбијање/прихватање позива, извињења и сл.; – попуњава различите формуларе, упитнике, обрасце и сличне документе, једноставне структуре у приватном, јавном и образовном домену; __ 						
<ul style="list-style-type: none"> – користи циљни језик у различитим видовима аутентичне комуникације, примењујући на креативан начин ограничена знања из различитих језика, и идентификује, анализира и пореди појаве и процесе у контексту властите културе и култура заједница чији језик учи, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације; – препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, основна правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и заједница чији језик учи, у контексту честих, свакодневних ситуација из приватног, јавног и образовног домена; – идентификује и разуме најфреквентнија паравербална и невербална средства комуникације (гестове, мимику, емотиконе и сл.) у циљном и матерњем језику; 	<p>СОЦИОКУЛТУРНА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> – интеркултурност; – истраживање и рефлексивност; – заступљеност циљног језика; – положај циљног језика у глобалном контексту; – природне, друштвене и културне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински; – ИКТ; – правила понашања; – културне вредности; – стереотипи; – стилови у комуникацији на страном језику; – компензационе стратегије у комуникацији; 					

<p>– препознаје најчешће стереотипе у вези са својом културом и културама заједница циљног језика; – познаје поједине кључне историјске и савремене догађаје и личности из култура циљног језика и разуме њихов значај за формирање културног идентитета; – познаје географску заступљеност циљног језика у регионалном и глобалном контексту; – познаје најважније одлике и животне услове већих регија у којима се користи циљни језик; – уочава поједине основне разлике између најфреквентнијих варијетета циљног језика који зависе од географских, друштвених и контекстуалних фактора;__</p>	<p>– паравербална и невербална комуникација; – аутентична комуникација; – језичка варијабилност;</p>					
<p>– преноси поруку са матерњег језика на страни језик/са страног језика на матерњи, додајући, по потреби, објашњења и обавештења, писмено и усмено, користећи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа у комуникацији (на пример уз опис, парафразу, превод и сл.); – препричава, резимира и преноси, са матерњег језика на страни језик/са страног језика на матерњи, основни садржај кратког текста, аудио или аудио-визуелног записа и кратке интеракције, уз помоћ речника; – посредује у једноставној и краткој неформалној усменој интеракцији уз уважавање општих разлика у културним вредностима.</p>	<p>МЕДИЈАЦИЈА – стратегије преношења поруке са матерњег језика на страни језик/са страног језика на матерњи; – посредовање у усменој и писаној комуникацији на опште и стручне теме; – компензационе стратегије у комуникацији; – културно посредовање.</p>					
	<p>ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ НАПОМЕНА: Тематске области за све језике се прожимају и обрађују се у свим разредима средње стручне школе – у сваком наредном разреду обнавља, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Теме се бирају у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језика, тако да свака тема представља одређени ситуацијски комплекс.</p>					

ОПШТЕ ТЕМЕ

ЧОВЕК И ДРУШТВО

(свакодневни лични живот – организација времена, послова, слободно време, празници, куповина, путовања, бонтон, животни простор, живот у граду и живот на селу, оријентација у простору и сл.; међуљудски односи – вршњачки односи, односи према старијима, наставницима, солидарност, поштовање и разумевање различитости, толеранција, породица, пријатељство, љубав и сл.;

организација друштвених односа – институције, омладинске и волонтерске организације, волонтерски и хуманитарни рад, помоћ

старијима и немоћним, хуманитарне акције, пружање прве помоћи и сл.; потрошачко друштво – административне процедуре, услугне делатности – банка, пошта, туристичка агенција итд.; конзумеризам, рекламе и рекламне кампање, познати брендови и модне марке; људи – волонтери, културни активизам, обични људи-хероји, занимљиве животне приче и сл.; догађаји – интересантне животне приче и догађаји)

ОБРАЗОВАЊЕ И ПОСАО

(образовање као појам, образовни системи, образовање за све, размена ученика, професионални развој, напредовање, целоживотно учење, писање биографије (CV), пракса младих, при-

	<p>преме за будуће занимање, образовање за све, свет рада, послови, услови запошљавања, савремене миграције, пословни односи, улоге и одговорности, пословна хијерархија, радни простор, планирање и организовање посла, начини решавања проблема, предузетништво, свет бизниса, млади предузетници, пословне идеје, бизнис план, бизнис модел, конкуренција, пословни успеси, развој каријере, биографије успешних и сл.)</p> <p>КУЛТУРА И УМЕТНОСТ (свет културе, уметности, знамените личности из света културе и уметности, жене које су обележиле националну и светску културу и уметност, награде за достигнућа у различитим областима културе и уметности, живот и дела славних људи из света културе и уметности, књижевност, визуелне уметности, позориште, музика, филм, очување материјалне и нематеријалне културне баштине, локалне и међународне акције / организације за очување традиције и заштиту културно историјских споменика и места и сл.)</p> <p>НАУКА И ТЕХНИКА (свет науке, знамените личности из света науке и технике, допринос жена у области науке и технике, научна достигнућа, награде за достигнућа у различитим областима науке и технике, живот и дела славних људи из света науке и технике, развој / распрострањеност / примена / корист / негативне стране модерне технологије и сл.)</p> <p>ПРИРОДА И ЕКОЛОГИЈА (живи свет и заштита човекове околине, очување биљног и</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>животињског света, глобално загревање, климатске промене, обновљиви извори енергије, природни феномени, животињске врсте у опасности од изумирања, организације / покрети за заштиту жи-</p> <p>вотиња, утицај човека на животну средину, рециклажа и сл.)</p> <p>МЕДИЈИ И КОМУНИКАЦИЈА (савремени и традиционални медији, дигитални свет и савремени облици комуникације и информисања, тражење и провера информација, критичко читање, презентовање пројеката и резултата истраживања, модерна средства комуникације, медијска култура, манипулације у медијима и дезинформације, утицај медија на свакодневни приватни и професионални живот и сл.)</p> <p>ЖИВОТНИ СТИЛ И ЗДРАВЉЕ (<i>здравље</i> – психичко и физичко здравље савременог човека; <i>исхрана</i> – навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земља-</p> <p>ма света, области гастрономије и ресторатерства, исхрана и здравље; <i>спорт</i> – спортови, спортске манифестације, позната спортска_</p> <p>такмичења, познате личности из света спорта, толеранција, ферплеј, историјат спортских догађаја, савремени спортски догађаји, млади и спорт)</p> <p>СРБИЈА И СВЕТ (<i>Србија</i> – моја домовина: традиција, обичаји, празници, историјски догађаји, географски подаци, становништво, туристичке атракције, религија; <i>свет</i> – заједнички живот народа, људи, језици, региони и земље у којима се говори циљни језик, познати градови, знаменитости и сл; <i>културна, образовна, професионална и</i></p>					
--	--	--	--	--	--	--

	<p><i>научна сарадња)</i> СТРУЧНЕ ТЕМЕ – Основне стручне теме и терминологија – Основе пословне комуникације и кореспонденције Напомена: Стручне теме треба распоредити по разредима тако да буду у корелацији са садржајима који се обрађују из стручних предмета.</p>					
Укупан број часова						
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења		Међупредметно повезивање и компетенције			
<p>Савремена настава страних језика претпоставља остваривање исхода уз појачану мисаону активност ученика, као и поштовање и уважавање дидактичких принципа у чијем фокусу је развој комуникативних компетенција на страном језику. Поред тога, циљ наставе је и да допринесе развоју стваралачког и истраживачког духа који ће омогућити ученицима да развијају знања, вредности и функционалне вештине у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу; формирају вредносне ставове; буду оспособљени за живот у мултикултурном друштву; овладају општим и међупредметним компетенцијама, релевантним за активно учешће у заједници и целоживотно учење. Један од кључних елемената комуникативне наставе страних језика је и комуникативно-интерактивна парадигма која укључује усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину и поимање програма наставе и учења као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака</p>	<p>Усмене и писмене провере знања, разговор, квизови, домаћи задаци, ученички пројекти и др.</p>		<p>Компетенције: Рад са подацима и информацијама, Комуникација, Компетенција за целоживотно учење, Предузимљивост, Решавање проблема.</p> <p>Међупредметно повезивање: српски језик, математика, историја, географија, биологија, екологија, социологија, физичко (и здравствено) васпитање, грађанско васпитање.</p>			

и активности.

Приликом планирања неопходно је руководити се очекиваним резултатима учења, јер су они дефинисани тако да је природна веза са стандардима, општим и међупредметним компетенцијама јасна и лако уочљива. Планирању се може приступити аналитички и синтетички. Аналитичка метода подразумева рашчлањавање програма до нивоа наставних јединица које се затим распоређују у плану за одређени временски период. Синтетичка метода препоручује обрађивање наставне грађе по ширим целинама. Да би планирање (глобално, оперативно, лекцијско) било функционално и квалитетно, треба водити рачуна о предвиђеном годишњем фонду часова, контексту у коме се реализује настава и образовним захтевима средње стручне школе.

Језичка знања се развијају активним учешћем у комуникативном чину због чега наставне активности увек полазе од специфичне комуникативне функције:

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ

Представљање себе и других

Поздрављање (приликом сусрета и расанка; формално, неформално, регионално специфично)

Идентификација и именовање особа, објеката, радног простора, боја, бројева итд.

Давање једноставних упутстава и команди

Изражавање молби и захвалности

Изражавање извињења

Изражавање потврде и негирање

Изражавање допадања и недопадања

Изражавање индиферентног става

Изражавање физичких сензација и потреба

Исказивање просторних и временских односа

Давање и тражење информација и обавештења

Описивање и упоређивање лица и предмета

Описивање догађаја у садашњости, прошлости и будућности

Изрицање забране и реаговање на забрану
Изражавање припадања и поседовања
Скретање пажње
Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања
Тражење и давање дозволе
Исказивање честитки
Изражавање жаљења
Изражавање похвала
Исказивање препоруке
Изражавање хитности и обавезности
Исказивање сумње, несигурности и бојазни

Језичка знања се развијају активним учешћем у комуникативном чину због чега наставне активности увек полазе од специфичне комуникативне функције (в. одељак Комуникативне функције). Окосницу часа чине задаци који подразумевају употребу језика у активностима усмене и писане рецепције, продукције и/или интеракције, односно у комбинацији различитих комуникативних активности (по узору на аутентичну комуникацију); очекивано је да се на истом часу комбинују различите комуникативне активности (в. одељак Исходи). Програм наставе и учења чини динамичну, заједнички припремљену и ажурирану листу задатака и активности које се прилагођавају потребама ученика и образовног контекста. Различите наставне и ваннаставне активности, као што су мини-дијалози, дискусије, дебате, симулације, игре улога, индивидуално и колаборативно писање, презентације, израда, сповођење и заједничка евалуација пројеката, анализа језичких садржаја и многе друге, сврсисходно су интегрисане у наставни процес у циљу развоја специфичних предметних и међупредметних компетенција.

Продуктивне вештине треба посматрати са аспекта функционалне примене која обезбеђује ученицима усвајање и овладавање стратегијама и језичким структурама усклађеним са реалним животним контекстима и захтевима и потребама струке. То подразумева писање порука, имејлова у оквиру пословне комуникације

(поруџбенице, рекламације, захтеви, молбе итд.) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање било

у директном контакту са саговорником или на даљину.

Образовни профил	Образовни профили у трогодишњем трајању који Страни језик изучавају у сва три разреда
Разред	други
Наставни предмет	Енглески језик
Годишњи фонд часова	
Недељни фонд часова	

Циљ: Циљ учења Страног језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења страног језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област Језичка активност/компетенција и кључни појмови садржаја програма	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<p>– рецепира, разуме и интерпретира смисао и значење усмених исказа и порука у ситуацијама у којима учествује уживо или путем медија (аудио или аудио-визуелних снимака), с једним или више говорника, уз ограничени степен лакоће и тачности, у зависности од: а) начина изговора (стандардни говор примерене јасноће, без дијалекатских обележја и особености или идиоматске маркираности), б) ритма и брзине говора (спорији говор, дуже и адекватне паузе између изговорних целина, уз одговарајући број понављања, а у случају говора уживо и уз додатна појашњења или преформулацију), в) општих услова комуникације (без ометајућих шума и позадинских звукова, г) уз помоћ визуелних елемената, невербалних и паравербалних сигнала;</p> <p>– разуме главну тему и ограничени број најважнијих појединости дијалога и разговора у којима учествује двоје или неколико говорника, уколико је реч о уобичајеној, предвидивој, свакодневној размени информација и мишљења, на познате, блиске и узрасно релевантне теме, уз употребу једноставних стандарднојезичких елемената и спорог ритма, без отежавајућих позадинских шума и преклапања исказа саговорника;</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – разумевање говора; – разумевање монолошких излагања; – разумевање разговора (дијалога и дискусија) између других лица; – разумевање као саставни део интеракције у којој се активно учествује; – разумевање у циљу извршавања инструкција; – комуникативна ситуација; – монолошко и дијалошко излагање; – стандардни језик; – изговор; – информативни и медијски прилози (аудио и аудио-видео записи; радио, телевизија, интернет); – размена информација; – култура и уметност; – ИКТ. 					

– разуме главну тему и понеку битну појединост монолошких излагања о блиским, уобичајеним, познатим и увежбаваним, образовно и узрасно релевантним темама, уколико се користи стандардни језик, уз претходну припрему и визуелну подршку (путем компјутерске презентације, слика, илустрација и графикона, приказивања артефаката/предмета и сл.) и већи број понављања;

– разуме и углавном исправно извршава једноставна упутства и савете за уигране и блиске свакодневне активности (нпр. за коришћење апарата, оријентацију у простору, правац кретања итд.) и поступа у складу са објавама (нпр. на јавним местима, путем разгласа), које обухватају појединачан поступак или кратак низ једноставних корака, у приватним, јавним и образовно релевантним комуникативним ситуацијама, а исказане су једноставним језичким средствима и стандарднојезичком артикулацијом, без ометања позадинским шумовима, уз одговарајући број понављања;—

– разуме главну тему и понеку упадљиву појединост информативних прилога (вести, кратких репортажних прилога, интервјуа, временских прогноза, реклама) о блиским, познатим и увежбаваним, приватно, друштвено, образовно и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор и једноставна језичка средства, уз одговарајућу претходну припрему;

– разуме кратке информативне исказе у свакодневној комуникацији који садрже фреквентне и увежбаване речи, као и једноставне структуре (основне информације о особама, породици, школи, ближем окружењу);

– разуме главну тему и понеки упадљиви и предвидиви детаљ у кратким аудио-визуелним формама (филмовима, документарним прилозима, видео-спотовима, влоговима итд.), у којима се једноставним језичким средствима обрађују блиске, познате, приватно, друштвено, образовно и узрасно примерене теме, уз ослонац на визуелне и звучне пропратне елементе садржаја и већи број понављања;

<p>– разуме главну тему и неколико најважнијих појединости у текстовима савремене музике, у складу са интересовањима, уз поновљена слушања и претходну детаљнију тематско-лексичку припрему;</p>						
<p>– разуме и интерпретира смисао и значење писаног текста, примењујући различите стратегије читања које омогућавају: а) сналажење и оријентисање у једноставним текстовима који спадају у шири спектар интересовања, са циљем процењивања релевантности текста за читаоца и утврђивања начина за његово даље читање (оријентационо читање); б) усмеравање пажње на релевантне краће целине и појединачне делове (селективно читање); в) откривање значења непознатих речи на основу познатог контекста (извођење закључака, инферирање);</p> <p>– разуме општи садржај и важне појединости краћих текстова о конкретним темама везаним за лична интересовања;</p> <p>– разуме општи садржај и важне појединости једноставних аутентичних и адаптираних краћих текстова у вези са блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама;</p> <p>– разуме општи садржај и понеку битну појединост једноставних нефикционалних (примењених и употребних) текстова у различитим медијским формама (интернет текстове информативног карактера, форуме, прилоге на друштвеним мрежама итд.) уз одговарајућу припрему;</p> <p>– разуме кратке најједноставније савремене књижевне текстове и/или њихове адаптиране верзије примерене узрасту, које чита из забаве и естетског задовољства, по сопственом избору, уз поновљено читање и претходну припрему;</p> <p>– наслућује основни садржај и идентификује најважније информације у једноставним извештајима, табелама, статистикама и другим релевантним изворима у вези са блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама;</p> <p>– разуме општи садржај једноставних обавештења, упутстава, упозорења и других</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>– разумевање прочитаног текста;</p> <p>– аутентични и адаптирани текстови;</p> <p>– врсте текстова;</p> <p>– издвајање поруке и суштинских информација;</p> <p>– процењивање релевантности текста;</p> <p>– усмеравање пажње на појединачне делове текста;</p> <p>– препознавање основне аргументације;</p> <p>– непознате речи;</p> <p>– ИКТ.</p>					

<p>релевантних извора у вези с блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама; – разуме основни смисао и главне информације једноставних текстова на блиске и увежбаване теме у којима се износе лични ставови; – разуме једноставне поруке и описе догађаја, намера, осећања и интересовања из преписке приватног карактера;</p>						
<p>– планира и когнитивно обрађује садржај поруке коју ће репродуковати и/или саопштити у монолошком излагању, остварује интеракцију са једним или више саговорника у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације, примењујући а) језичка средства са одређеним степеном тачности и адекватности; б) интонацију, ритам и висину гласа; в) невербална средства; – користи циљни језик као језик комуникације у учионици; – говори делимично самостално и уз активнију подршку саговорника о блиским, познатим и увежбаваним темама из домена личног интересовања и образовног контекста; – описује у кратком блиске и познате особе, активности и догађаје из домена личног интересовања и образовног контекста; – именује главну тему и износи основне информације из писаних, аудио и аудио-визуелних извора; – учествује у кратком дијалогу и размењује основне информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама; – учествује у кратком дијалогу и износи најједноставније предлоге и инструкције; – реагује вербално и/или невербално на захтеве, честитке, позиве и извињења саговорника; – излаже пред публиком, најједноставнијим језичким средствима, унапред припремљену презентацију на блиске, познате и увежбаване теме из области личног интересовања и образовног контекста уз помоћ визуелног подстицаја;</p>	<p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ – усмено изражавање; – неформални разговор; – формална дискусија; – функционална комуникација; – интервјуисање; – артикулација и интонација; – монолошко излагање; – дијалог; – презентација; – компензационе стратегије у комуникацији;</p>					

<p>– описује и тумачи илустрације, табеле, слике и графиконе примењујући унапред увежбана најједноставнија језичка средства; – интерпретира на креативан начин тематски и језички прилагођене песме, рецитације и скечеве;__</p>						
<p>– планира, скицира и обликује писани текст у областима општег и креативног писања, у традиционалној и дигитално подржаној форми, и уз ограничени степен лакоће и тачности примењује: а) основне принципе организације и самопровере текста, у складу са његовим типом и степеном формалности; б) једноставније кохезионе елементе; в) језичка средства (лексичка, граматичка, правописна); – пише најједноставније текстове према моделу и смерницама (уз помоћ визуелних елемената – илустрација, табела, слика, графикона и детаљних упутстава) користећи најфреквентније кохезионе елементе о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања; – резимира на конвенционални начин прочитани текст или медијски приказ о познатим и блиским темама из приватног, јавног и образовног домена користећи једноставна језичка средства уз ограничену тачност; – описује утиске и осећања, износи мишљење, истиче предности и мане неке појаве или поступка користећи најједноставнија језичка средства уз употребу основних дигиталних алата; – пише кратке текстове дескриптивног карактера на једноставан и конвенционалан начин у оквиру креативног писања (описује људе, појаве и предмете из непосредног окружења, домена личног интересовања и искуства); – пише кратке текстове наративног карактера у оквиру креативног писања уз претходну припрему и евентуалну помоћ визуелне презентације (даје једноставна објашњења о дешавањима у садашњости, прошлости и будућности, на познате и блиске теме у вези са личним искуством); – пише краће белешке и кратке коментаре у сврху подсећања користећи једноставна</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ – писмено изражавање; – врсте текстова; – опште и креативно писање; – описивање; – наратија; – резимирање; – аргументација; – критичко мишљење; – писана интеракција; – стратегије планирања писаног излагања и саопштавања; – компензационе стратегије у комуникацији; – дигитални и традиционални алати; – кохезија и кохеренција; – имејлови, СМС поруке, друштвене мреже, форуми; – колаборативне писане активности; – стандардне формуле писаног изражавања; – лексика и комуникативне функције; – ИКТ.</p>					

<p>језичка средства;</p> <ul style="list-style-type: none"> – пише поруке (попут имејлова, смс порука, прилога на форумима и сл.) у којима тражи или преноси једноставне и главне информације о блиским и познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама; – учествује у најједноставнијој онлајн интеракцији уз детаљнију припрему, користећи дигиталне и писане алате (речнике и сличне ресурсе), као и претходну подршку ради контроле исправности језичких средстава и преношења основног садржаја; – учествује у преписци тражећи и преносећи једноставне и суштинске информације и објашњења, уз коришћење стандардних, устаљених, најједноставнијих језичких средстава; – пише најједноставније текстове према моделу за описивање и интерпретацију илустрација, табела, слика, графикона; – пише неформална и формална писма, имејлове, позивнице и сл. користећи устаљене и увежбане изразе за одбијање/прихватање позива, извињења и сл.; – попуњава различите формуларе, упитнике, обрасце и сличне документе, једноставне структуре у приватном, јавном и образовном домену; __ 						
<ul style="list-style-type: none"> – користи циљни језик у различитим видовима аутентичне комуникације, примењујући на креативан начин ограничена знања из различитих језика, и идентификује, анализира и пореди појаве и процесе у контексту властите културе и култура заједница чији језик учи, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације; – препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, основна правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и заједница чији језик учи, у контексту честих, свакодневних ситуација из приватног, јавног и образовног домена; – идентификује и разуме најфреквентнија паравербална и невербална средства комуникације (гестове, мимику, емотиконе и сл.) у циљном и матерњем језику; 	<p>СОЦИОКУЛТУРНА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> – интеркултурност; – истраживање и рефлексивност; – заступљеност циљног језика; – положај циљног језика у глобалном контексту; – природне, друштвене и културне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински; – ИКТ; – правила понашања; – културне вредности; – стереотипи; – стилови у комуникацији на страном језику; – компензационе стратегије у комуникацији; 					

<p>– препознаје најчешће стереотипе у вези са својом културом и културама заједница циљног језика;</p> <p>– познаје поједине кључне историјске и савремене догађаје и личности из култура циљног језика и разуме њихов значај за формирање културног идентитета;</p> <p>– познаје географску заступљеност циљног језика у регионалном и глобалном контексту;</p> <p>– познаје најважније одлике и животне услове већих регија у којима се користи циљни језик;</p> <p>– уочава поједине основне разлике између најфреквентнијих варијетета циљног језика који зависе од географских, друштвених и контекстуалних фактора;__</p>	<p>– паравербална и невербална комуникација;</p> <p>– аутентична комуникација;</p> <p>– језичка варијабилност.</p>					
<p>– преноси поруку са матерњег језика на страни језик / са страног језика на матерњи, додајући, по потреби, објашњења и обавештења, писмено и усмено, користећи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа у комуникацији (на пример уз опис, парафразу, превод и сл.);</p> <p>– препричава, резимира и преноси, са матерњег језика на страни језик / са страног језика на матерњи, основни садржај кратког текста, аудио или аудио-визуелног записа и кратке интеракције, уз помоћ речника;</p> <p>– посредује у једноставној и краткој неформалној усменој интеракцији уз уважавање општих разлика у културним вредностима.</p>	<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>– стратегије преношења поруке са матерњег језика на страни језик / са страног језика на матерњи;</p> <p>– посредовање у усменој и писаној комуникацији на опште и стручне теме;</p> <p>– компензационе стратегије у комуникацији;</p> <p>– културно посредовање</p>					
	<p>ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ</p> <p>НАПОМЕНА: Тематске области за све језике се прожимају и обрађују се у свим разредима средње стручне школе – у сваком наредном разреду обнавља, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Теме се бирају у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језика, тако да свака тема представља одређени ситуацијски комплекс.</p>					

ОПШТЕ ТЕМЕ

ЧОВЕК И ДРУШТВО

(свакодневни лични живот – организација времена, послова, слободно време, празници, куповина, путовања, бонтон, животни простор, живот у граду и живот на селу, оријентација у простору и сл.; међуљудски односи – вршњачки односи, односи према старијима, наставницима, солидарност, поштовање и разумевање

различитости, толеранција, породица, пријатељство, љубав и сл.; организација друштвених односа – институције, омладинске и волонтерске организације, волонтерски и хуманитарни рад, помоћ старијима и немоћним, хуманитарне акције, пружање прве помоћи и сл.; потрошачко друштво – административне процедуре, услужне делатности – банка, пошта, туристичка агенција итд.; конзумеризам, рекламе и рекламне кампање, познати брендови и модне марке; људи – волонтери, културни активизам, обични људи-хероји, занимљиве животне приче и сл.; догађаји – интересантне животне приче и догађаји)

ОБРАЗОВАЊЕ И ПОСАО

(образовање као појам, образовни системи, образовање за све, размена ученика, професионални развој, напредовање, целоживотно учење, писање биографије (CV), пракса младих, припреме за будуће занимање, образовање за све, свет рада, послови, услови запошљавања, савремене миграције, пословни односи, улоге и одговорности, пословна хијерархија, радни простор, пла-

нирање и организовање посла, начини решавања проблема, предузетништво, свет бизниса, млади предузетници, пословне идеје, бизнис план, бизнис модел, конкуренција, пословни успеси, развој каријере, биографије успешних и сл.)

КУЛТУРА И УМЕТНОСТ
(свет културе, уметности, знамените личности из света културе и уметности, жене које су обележиле националну и светску културу и уметност, награде за достигнућа у различитим областима културе и уметности, живот и дела славних људи из света културе и уметности, књижевност, визуелне уметности, позориште, музика, филм, очување материјалне и нематеријалне културне баштине, локалне и међународне акције / организације за очување традиције и заштиту културно историјских споменика и места и сл.)

НАУКА И ТЕХНИКА
(свет науке, знамените личности из света науке и технике, допринос жена у области науке и технике, научна достигнућа, награде за достигнућа у различитим областима науке и технике, живот и дела славних људи из света науке и технике, развој / распрострањеност / примена / корист / негативне стране модерне технологије и сл.)

ПРИРОДА И ЕКОЛОГИЈА
(живи свет и заштита човекове околине, очување биљног и животињског света, глобално загревање, климатске промене, обновљиви извори енергије, природни феномени, животињске врсте у опасности од изумирања, организације / покрети за заштиту животиња, утицај човека на животну средину, рециклажа и сл.)

МЕДИЈИ И КОМУНИКАЦИЈА
(савремени и традиционални медији, дигитални свет и савремени облици комуникације и информисања, тражење и провера информација, критичко читање, презентовање пројеката и резултата истраживања, модерна средства комуникације, медијска култура, манипулације у медијима и дезинформације, утицај медија на свакодневни приватни и професионални живот и сл.)
ЖИВОТНИ СТИЛ И ЗДРАВЉЕ
(*здравље* – психичко и физичко здравље савременог човека; *исхрана* – навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земља-

ма света, области гастрономије и ресторатерства, исхрана и здравље; *спорт* – спортови, спортске манифестације, позната спортска_

такмичења, познате личности из света спорта, толеранција, ферплеј, историјат спортских догађаја, савремени спортски догађаји, млади и спорт)
СРБИЈА И СВЕТ
(*Србија* – моја домовина: традиција, обичаји, празници, историјски догађаји, географски подаци, становништво, туристичке атракције, религија; *свет* – заједнички живот народа, људи, језици, региони и земље у којима се говори циљни језик, познати градови, знаменитости и сл; *културна, образовна, професионална и научна сарадња*)

СТРУЧНЕ ТЕМЕ
– Основне стручне теме и терминологија
– Основе пословне комуникације и кореспонденције
Напомена: Стручне теме треба распоредити по разредима

	тако да буду у корелацији са садржајима који се обрађују из стручних предмета._					
Укупан број часова						
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције				
<p>Савремена настава страних језика претпоставља остваривање исхода уз појачану мисаону активност ученика, као и поштовање и уважавање дидактичких принципа у чијем фокусу је развој комуникативних компетенција на страном језику. Поред тога, циљ наставе је и да допринесе развоју стваралачког и истраживачког духа који ће омогућити ученицима да развијају знања, вредности и функционалне вештине у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу; формирају вредносне ставове; буду оспособљени за живот у мултикултурном друштву; овладају општим и међупредметним компетенцијама, релевантним за активно учешће у заједници и целоживотно учење. Један од кључних елемената комуникативне наставе страних језика је и комуникативно-интерактивна парадигма која укључује усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину и поимање програма наставе и учења као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности. Приликом планирања неопходно је руководити се очекиваним резултатима учења, јер су они дефинисани тако да је природна веза са стандардима, општим и међупредметним компетенцијама</p>	<p>Усмене и писмене провере знања, разговор, квизови, домаћи задаци, ученички пројекти и др.</p>	<p>Компетенције: Рад са подацима и информацијама, Комуникација, Компетенција за целоживотно учење, Предузимљивост, Решавање проблема.</p> <p>Међупредметно повезивање: српски језик, математика, историја, географија, биологија, екологија, социологија, физичко (и здравствено) васпитање, грађанско васпитање.</p>				

јасна и лако уочљива. Планирању се може приступити аналитички и синтетички. Аналитичка метода подразумева рашчлањавање програма до нивоа наставних јединица које се затим распоређују у плану за одређени временски период. Синтетичка метода препоручује обрађивање наставне грађе по ширим целинама. Да би планирање (глобално, оперативно, лекцијско) било функционално и квалитетно, треба водити рачуна о предвиђеном годишњем фонду часова, контексту у коме се реализује настава и образовним захтевима средње стручне школе.

Језичка знања се развијају активним учешћем у комуникативном чину због чега наставне активности увек полазе од специфичне комуникативне функције:

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ

Представљање себе и других

Поздрављање (приликом сусрета и расанка; формално, неформално, регионално специфично)

Идентификација и именовање особа, објеката, радног простора, боја, бројева итд.

Давање једноставних упутстава и команди

Изражавање молби и захвалности

Изражавање извињења

Изражавање потврде и негирање

Изражавање допадања и недопадања

Изражавање индиферентног става

Изражавање физичких сензација и потреба

Исказивање просторних и временских односа

Давање и тражење информација и обавештења

Описивање и упоређивање лица и предмета

Описивање догађаја у садашњости, прошлости и будућности

Изрицање забране и реаговање на забрану

Изражавање припадања и поседовања

Скретање пажње

Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања

Тражење и давање дозволе

Исказивање честитки

Изражавање жаљења
Изражавање похвала
Исказивање препоруке
Изражавање хитности и обавезности
Исказивање сумње, несигурности и бојазни

Окосницу часа чине задаци који подразумевају употребу језика у активностима усмене и писане рецепције, продукције и/или интеракције, односно у комбинацији различитих комуникативних активности (по узору на аутентичну комуникацију); очекивано је да се на истом часу комбинују различите комуникативне активности (в. одељак Исходи).

Програм наставе и учења чини динамичну, заједнички припремљену и ажурирану листу задатака и активности које се прилагођавају потребама ученика и образовног контекста. Различите наставне и ваннаставне активности, као што су мини-дијалози, дискусије, дебате, симулације, игре улога, индивидуално и колаборативно писање, презентације, израда, сповођење и заједничка евалуација пројеката, анализа језичких садржаја и многе друге, сврсисходно су интегрисане у наставни процес у циљу развоја специфичних предметних и међупредметних компетенција.

Продуктивне вештине треба посматрати са аспекта функционалне примене која обезбеђује ученицима усвајање и овладавање стратегијама и језичким структурама усклађеним са реалним животним контекстима и захтевима и потребама струке. То подразумева писање порука, имејлова у оквиру пословне комуникације (поруцбенице, рекламације, захтеви, молбе итд.) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање било у директном

контакту са саговорником или на даљину.

--	--	--

Образовни профил	Образовни профили у четворогодишњем трајању
Разред	други
Наставни предмет	Енглески језик
Годишњи фонд часова	
Недељни фонд часова	

Циљ: Циљ учења Страног језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења страног језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област Језичка активност/компетенција и кључни појмови садржаја програма	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<p>– реципира, разуме и интерпретира смисао и значење усмених исказа и порука</p> <p>у ситуацијама у којима учествује уживо или путем медија (аудио или аудио-визуелних снимака), с једним или више говорника, уз ограничени степен лакоће</p> <p>и тачности, у зависности од: а) начина изговора (стандардни говор примерене јасноће, без дијалекатских обележја и особености или идиоматске маркираности), б) ритма и брзине говора (спорији говор, дуже и адекватне паузе између изговорних целина, уз одговарајући број понављања, а у случају говора уживо и уз додатна појашњења или преформулацију), в) општих услова комуникације (без ометајућих шума и позадинских звукова), г) уз помоћ визуелних елемената, невербалних и паравербалних сигнала;</p> <p>– разуме главну тему и ограничени број најважнијих појединости дијалога и разговора у којима учествује двоје или неколико говорника, уколико је реч о уобичајеној, предвидивој, свакодневној размени информација и мишљења, на познате, блиске и узрасно релевантне теме, уз употребу једноставних стандарднојезичких</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>– разумевање говора;</p> <p>– разумевање монолошких излагања;</p> <p>– разумевање разговора (дијалога и дискусија) између других лица;</p> <p>– разумевање као саставни део интеракције у којој се активно учествује;</p> <p>– разумевање у циљу извршавања инструкција;</p> <p>– комуникативна ситуација;</p> <p>– монолошко и дијалошко излагање;</p> <p>– стандардни језик;</p> <p>– изговор;</p> <p>– информативни и медијски прилози (аудио и аудио-видео записи; радио, телевизија, интернет);</p> <p>– размена информација;</p> <p>– култура и уметност;</p> <p>– ИКТ;</p>					

<p>елемената и спорог ритма, без отежавајућих позадинских шума и преклапања исказа саговорника;</p> <p>– разуме главну тему и понеку битну појединост монолошких излагања о блиским, уобичајеним, познатим и увежбаваним, образовно и узрасно релевантним темама, уколико се користи стандардни језик, уз претходну припрему и визуелну подршку (путем компјутерске презентације, слика, илустрација и графикана, приказивања артефаката/предмета и сл.) и већи број понављања;</p> <p>– разуме и углавном исправно извршава једноставна упутства и савете за уигране и блиске свакодневне активности (нпр. за коришћење апарата, оријентацију у простору, правац кретања итд.) и поступа у складу са објавама (нпр. на јавним местима, путем разгласа), које обухватају појединачан поступак или кратак низ једноставних корака, у приватним, јавним и образовно релевантним комуникативним ситуацијама, а исказане су једноставним језичким средствима и стандарднојезичком артикулацијом, без ометања позадинским шумовима, уз одговарајући број понављања.</p> <p>– разуме главну тему и понеку упадљиву појединост информативних прилога (вести, кратких репортажних прилога, интервјуа, временских прогноза, реклама) о блиским, познатим и увежбаваним, приватно, друштвено, образовно и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор и једноставна језичка средства, уз одговарајућу претходну припрему;</p> <p>– разуме кратке информативне исказе у свакодневној комуникацији који садрже фреквентне и увежбаване речи, као и једноставне структуре (основне информације о особама, породици, школи, ближем окружењу);</p> <p>– разуме главну тему и понеки упадљиви и предвидиви детаљ у кратким аудио-визуелним формама (филмовима, документарним прилозима, видео-спотовима, блоговима итд.), у којима се једноставним језичким средствима обрађују блиске,</p>						
--	--	--	--	--	--	--

<p>познате, приватно, друштвено, образовно и узрасно примерене теме, уз ослонац на визуелне и звучне пропратне елементе садржаја и већи број понављања; – разуме главну тему и неколико најважнијих појединости у текстовима савремене музике, у складу са интересовањима, уз поновљена слушања и претходну детаљнију тематско-лексичку припрему;</p>						
<p>– разуме и интерпретира смисао и значење писаног текста, примењујући различите стратегије читања које омогућавају: а) сналажење и оријентисање у једноставним текстовима који спадају у шири спектар интересовања, са циљем процењивања релевантности текста за читаоца и утврђивања начина за његово даље читање (оријентационо читање); б) усмеравање пажње на релевантне краће целине и појединачне делове (селективно читање); в) откривање значења непознатих речи на основу познатог контекста (извођење закључака, инферирање); – разуме општи садржај и важне појединости краћих текстова о конкретним темама везаним за лична интересовања; – разуме општи садржај и важне појединости једноставних аутентичних и адаптираних краћих текстова у вези са блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама; – разуме општи садржај и понеку битну појединост једноставних нефикционалних (примењених и употребних) текстова у различитим медијским формама (интернет текстове информативног карактера, форуме, прилоге на друштвеним мрежама итд.) уз одговарајућу припрему; – разуме кратке најједноставније савремене књижевне текстове и/или њихове адаптиране верзије примерене узрасту, које чита из забаве и естетског задовољства, по сопственом избору, уз поновљено читање и претходну припрему; – наслућује основни садржај и идентификује најважније информације у једноставним извештајима, табелама, статистикама и другим релевантним изворима у вези са</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА – разумевање прочитаног текста; – аутентични и адаптирани текстови; – врсте текстова; – издвајање поруке и суштинских информација; – процењивање релевантности текста; – усмеравање пажње на појединачне делове текста; – препознавање основне аргументације; – непознате речи; – ИКТ;</p>					

<p>блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме општи садржај једноставних обавештења, упутстава, упозорења и других релевантних извора у вези с блиским, познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама; – разуме основни смисао и главне информације једноставних текстова на блиске и увежбаване теме у којима се износе лични ставови; – разуме једноставне поруке и описе догађаја, намера, осећања и интересовања из преписке приватног карактера; 						
<ul style="list-style-type: none"> – планира и когнитивно обрађује садржај поруке коју ће репродуковати и/или саопштити у монолошком излагању, остварује интеракцију са једним или више саговорника у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације, примењујући а) језичка средства са одређеним степеном тачности и адекватности; б) интонацију, ритам и висину гласа; в) невербална средства; – користи циљни језик као језик комуникације у учионици; – говори делимично самостално и уз активнију подршку саговорника о блиским, познатим и увежбаваним темама из домена личног интересовања и образовног контекста; – описује укратко блиске и познате особе, активности и догађаје из домена личног интересовања и образовног контекста; – именује главну тему и износи основне информације из писаних, аудио и аудио-визуелних извора; – учествује у кратком дијалогу и размењује основне информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама; – учествује у кратком дијалогу и износи најједноставније предлоге и инструкције; – реагује вербално и/или невербално на захтеве, честитке, позиве и извињења саговорника; 	<p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> – усмено изражавање; – неформални разговор; – формална дискусија; – функционална комуникација; – интервјуисање; – артикулација и интонација; – монолошко излагање; – дијалог; – презентација; – компензационе стратегије у комуникацији; 					

<p>– излаже пред публиком, најједноставнијим језичким средствима, унапред припремљену презентацију на блиске, познате и увежбаване теме из области личног интересовања и образовног контекста уз помоћ визуелног подстицаја;</p> <p>– описује и тумачи илустрације, табеле, слике и графиконе примењујући унапред увежбана најједноставнија језичка средства;</p> <p>– интерпретира на креативан начин тематски и језички прилагођене песме, рецитације и скичеве;</p>						
<p>– планира, скицира и обликује писани текст у областима општег и креативног писања, у традиционалној и дигитално подржаној форми, и уз ограничени степен лакоће и тачности примењује: а) основне принципе организације и самопровере текста, у складу са његовим типом и степеном формалности; б) једноставније кохезионе елементе; в) језичка средства (лексичка, граматичка, правописна);</p> <p>– пише најједноставније текстове према моделу и смерницама (уз помоћ визуелних елемената – илустрација, табела, слика, графикона и детаљних упутстава) користећи најфреквентније кохезионе елементе о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>– резимира на конвенционални начин прочитани текст или медијски приказ о познатим и блиским темама из приватног, јавног и образовног домена користећи једноставна језичка средства уз ограничену тачност;</p> <p>– описује утиске и осећања, износи мишљење, истиче предности и мане неке појаве или поступка користећи најједноставнија језичка средства уз употребу основних дигиталних алата;</p> <p>– пише кратке текстове дескриптивног карактера на једноставан и конвенционалан начин у оквиру креативног писања (описују људе, појаве и предмете из непосредног окружења, домена личног интересовања и искуства);</p> <p>– пише кратке текстове наративног карактера у оквиру креативног писања уз</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>– писмено изражавање;</p> <p>– врсте текстова;</p> <p>– опште и креативно писање;</p> <p>– описивање;</p> <p>– нарација;</p> <p>– резимирање;</p> <p>– аргументација;</p> <p>– критичко мишљење;</p> <p>– писана интеракција;</p> <p>– стратегије планирања писаног излагања и саопштавања;</p> <p>– компензационе стратегије у комуникацији;</p> <p>– дигитални и традиционални алати;</p> <p>– кохезија и кохеренција;</p> <p>– имејлови, СМС поруке, друштвене мреже, форуми;</p> <p>– колаборативне писане активности;</p> <p>– стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>– лексика и комуникативне функције;</p> <p>– ИКТ;</p>					

<p>претходну припрему и помоћ евентуалне визуелне презентације (даје једноставна објашњења о дешавањима у садашњости, прошлости и будућности, на познате и блиске теме у вези са личним искуством);</p> <ul style="list-style-type: none"> – пише краће белешке и кратке коментаре у сврху подсећања користећи најједноставнија језичка средства; – пише поруке (попут имејлова, смс порука, прилога на форумима и сл.) у којима тражи или преноси једноставне и главне информације о блиским и познатим, друштвеним, образовним, стручним и узрасно релевантним темама; – учествује у најједноставнијој онлајн интеракцији уз детаљнију припрему, користећи дигиталне и писане алате (речнике и сличне ресурсе), као и претходну подршку ради контроле исправности језичких средстава и преношења основног садржаја; – учествује у преписци тражећи и преносећи једноставне и суштинске информације и објашњења, уз коришћење стандардних, устаљених, најједноставнијих језичких средстава; – пише најједноставније текстове према моделу за описивање и интерпретацију илустрација, табела, слика, графикана; – пише неформална и формална писма, имејлове, позивнице и сл. користећи устаљене и увежбане изразе за одбијање/прихватање позива, извињења и сл.; – попуњава различите формуларе, упитнике, обрасце и сличне документе, једноставне структуре у приватном, јавном и образовном домену; 						
<ul style="list-style-type: none"> – користи циљни језик у различитим видовима аутентичне комуникације, примењујући на креативан начин ограничена знања из различитих језика, и идентификује, анализира и пореди појаве и процесе у контексту властите културе и култура заједница чији језик учи, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације; – препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, основна правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље 	<p>СОЦИОКУЛТУРНА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> – интеркултурност; – истраживање и рефлексивност; – заступљеност циљног језика; – положај циљног језика у глобалном контексту; – природне, друштвене и културне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински; – ИКТ; 					

<p>и заједница чији језик учи, у контексту честих, свакодневних ситуација из приватног, јавног и образовног домена;</p> <ul style="list-style-type: none"> – идентификује и разуме најфреквентнија паравербална и невербална средства комуникације (гестове, мимику, емотиконе и сл.) у циљном и матерњем језику; – препознаје најчешће стереотипе у вези са својом културом и културама заједница циљног језика; – познаје поједине кључне историјске и савремене догађаје и личности из култура циљног језика и разуме њихов значај за формирање културног идентитета; – познаје географску заступљеност циљног језика у регионалном и глобалном контексту; – познаје најважније одлике и животне услове већих регија у којима се користи циљни језик; – уочава поједине основне разлике између најфреквентнијих варијетета циљног језика који зависе од географских, друштвених и контекстуалних фактора; 	<ul style="list-style-type: none"> – правила понашања; – културне вредности; – стереотипи; – стилови у комуникацији на страном језику; – компензационе стратегије у комуникацији; – паравербална и невербална комуникација; – аутентична комуникација; – језичка варијабилност; 					
<ul style="list-style-type: none"> – преноси поруку са матерњег језика на страни језик / са страног језика на матерњи, додајући, по потреби, објашњења и обавештења, писмено и усмено, користећи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа у комуникацији (на пример уз опис, парафразу, превод и сл.); – препричава, резимира и преноси, са матерњег језика на страни језик / са страног језика на матерњи, основни садржај кратког текста, аудио или аудио-визуелног записа и кратке интеракције, уз помоћ речника; – посредује у једноставној и краткој неформалној усменој интеракцији уз уважавање општих разлика у културним вредностима. 	<p>МЕДИЈАЦИЈА МЕДИЈАЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> – стратегије преношења поруке са матерњег језика на страни језик / са страног језика на матерњи; – посредовање у усменој и писаној комуникацији на опште и стручне теме; – компензационе стратегије у комуникацији; – културно посредовање. 					
	<p>ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ НАПОМЕНА: Тематске области за све језике се прожимају и обрађују се у свим разредима средње стручне школе – у сваком наредном разреду обнавља, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа веза-</p>					

них за конкретну тему. Теме се бирају у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језика, тако да свака тема представља одређени ситуацијски комплекс.

ОПШТЕ ТЕМЕ

ЧОВЕК И ДРУШТВО

(свакодневни лични живот – организација времена, послова, слободно време, празници, куповина, путовања, бонтон, животни простор, живот у граду и живот на селу, оријентација у простору и сл.; међуљудски односи – вршњачки односи, односи према старијима, наставницима, солидарност, поштовање и разумевање различитости, толеранција, породица, пријатељство, љубав и сл.; организација друштвених односа – институције, омладинске и волонтерске организације, волонтерски и хуманитарни рад, помоћ старијима и немоћним, хуманитарне акције, пружање прве помоћи и сл.; потрошачко друштво – административне процедуре, услугне делатности – банка, пошта, туристичка агенција итд.; конзумеризам, рекламе и рекламне кампање, познати брендови и модне марке; људи – волонтери, културни активизам, обични људи-хероји, занимљиве животне приче и сл.; догађаји – интересантне животне приче и догађаји)

ОБРАЗОВАЊЕ И ПОСАО

(образовање као појам, образовни системи, образовање за све, размена ученика, професионални развој, напредовање, це-

ложивотно учење, писање биографије (CV), пракса младих, припреме за будуће занимање, образовање за све, свет рада, послови, услови запошљавања, савремене миграције, пословни односи, улоге и одговорности, пословна хијерархија, радни простор, планирање и организовање посла, начини решавања проблема, предузетништво, свет бизниса, млади предузетници, пословне идеје, бизнис план, бизнис модел, конкуренција, пословни успеси, развој

каријере, биографије успешних и сл.)

КУЛТУРА И УМЕТНОСТ

(свет културе, уметности, знамените личности из света културе и уметности, жене које су обележиле националну и светску културу и уметност, награде за достигнућа у различитим областима културе и уметности, живот и дела славних људи из света културе и уметности, књижевност, визуелне уметности, позориште, музика, филм, очување материјалне и нематеријалне културне баштине, локалне и међународне акције / организације за очување традиције и заштиту културно историјских споменика и места и сл.)

НАУКА И ТЕХНИКА

(свет науке, знамените личности из света науке и технике, допринос жена у области науке и технике, научна достигнућа, награде за достигнућа у различитим областима науке и технике, живот и дела славних људи из света науке и технике, развој / распрострањеност / примена / корист / негативне стране модерне технологије и сл.)

ПРИРОДА И ЕКОЛОГИЈА

(живи свет и заштита човекове околине, очување биљног и

животињског света, глобално загревање, климатске промене, обновљиви извори енергије, природни феномени, животињске врсте у опасности од изумирања, организације / покрети за заштиту жи-
вотиња, утицај човека на животну средину, рециклажа и сл.)
МЕДИЈИ И КОМУНИКАЦИЈА
(савремени и традиционални медији, дигитални свет и савремени облици комуникације и информисања, тражење и провера информација, критичко читање, презентовање пројеката и резултата истраживања, модерна средства комуникације, медијска култура, манипулације у медијима и дезинформације, утицај медија на свакодневни приватни и професионални живот и сл.)
ЖИВОТНИ СТИЛ И ЗДРАВЉЕ
(*здравље* – психичко и физичко здравље савременог човека; *исхрана* – навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земља-
ма света, области гастрономије и ресторатерства, исхрана и здравље; *спорт* – спортови, спортске манифестације, позната спортска_

такмичења, познате личности из света спорта, толеранција, ферплеј, историјат спортских догађаја, савремени спортски догађаји, млади и спорт)
СРБИЈА И СВЕТ
(*Србија* – моја домовина: традиција, обичаји, празници, историјски догађаји, географски подаци, становништво, туристичке атракције, религија; *свет* – заједнички живот народа, људи, језици, региони и земље у којима се говори циљни језик, познати градови, знаменитости и сл; *културна, образовна, професионална и*

	<p><i>научна сарадња)</i> СТРУЧНЕ ТЕМЕ – Основне стручне теме и терминологија – Основе пословне комуникације и кореспонденције Напомена: Стручне теме треба распоредити по разредима тако да буду у корелацији са садржајима који се обрађују из стручних предмета.</p>					
Укупан број часова						
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
<p>Савремена настава страних језика претпоставља остваривање исхода уз појачану мисаону активност ученика, као и поштовање и уважавање дидактичких принципа у чијем фокусу је развој комуникативних компетенција на страном језику. Поред тога, циљ наставе је и да допринесе развоју стваралачког и истраживачког духа који ће омогућити ученицима да развијају знања, вредности и функционалне вештине у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу; формирају вредносне ставове; буду оспособљени за живот у мултикултурном друштву; овладају општим и међупредметним компетенцијама, релевантним за активно учешће у заједници и целоживотно учење. Један од кључних елемената комуникативне наставе страних језика је и комуникативно-интерактивна парадигма која укључује усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину и поимање програма наставе и учења као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака</p>	<p>Усмене и писмене провере знања, разговор, квизови, домаћи задаци, ученички пројекти и др.</p>			<p>Компетенције: Рад са подацима и информацијама, Комуникација, Компетенција за целоживотно учење, Предузимљивост, Решавање проблема.</p> <p>Међупредметно повезивање: српски језик, математика, историја, географија, биологија, екологија, социологија, физичко (и здравствено) васпитање, грађанско васпитање.</p>		

и активности.

Приликом планирања неопходно је руководити се очекиваним резултатима учења, јер су они дефинисани тако да је природна веза са стандардима, општим и међупредметним компетенцијама јасна и лако уочљива. Планирању се може приступити аналитички и синтетички. Аналитичка метода подразумева рашчлањавање програма до нивоа наставних јединица које се затим распоређују у плану за одређени временски период. Синтетичка метода препоручује обрађивање наставне грађе по ширим целинама. Да би планирање (глобално, оперативно, лекцијско) било функционално и квалитетно, треба водити рачуна о предвиђеном годишњем фонду часова, контексту у коме се реализује настава и образовним захтевима средње стручне школе.

Језичка знања се развијају активним учешћем у комуникативном чину због чега наставне активности увек полазе од специфичне комуникативне функције:

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ

Представљање себе и других

Поздрављање (приликом сусрета и расанка; формално, неформално, регионално специфично)

Идентификација и именовање особа, објеката, радног простора, боја, бројева итд.

Давање једноставних упутстава и команди

Изражавање молби и захвалности

Изражавање извињења

Изражавање потврде и негирање

Изражавање допадања и недопадања

Изражавање индиферентног става

Изражавање физичких сензација и потреба

Исказивање просторних и временских односа

Давање и тражење информација и обавештења

Описивање и упоређивање лица и предмета

Описивање догађаја у садашњости, прошлости и будућности

Изрицање забране и реаговање на забрану
Изражавање припадања и поседовања
Скретање пажње
Тражење мишљења и изражавање слагања и
неслагања
Тражење и давање дозволе
Исказивање честитки
Изражавање жаљења
Изражавање похвала
Исказивање препоруке
Изражавање хитности и обавезности
Исказивање сумње, несигурности и бојазни

Језичка знања се развијају активним учешћем у комуникативном чину због чега наставне активности увек полазе од специфичне комуникативне функције (в. одељак Комуникативне функције). Окосницу часа чине задаци који подразумевају употребу језика у активностима усмене и писане рецепције, продукције и/или интеракције, односно у комбинацији различитих комуникативних активности (по узору на аутентичну комуникацију); очекивано је да се на истом часу комбинују различите комуникативне активности (в. одељак Исходи). Програм наставе и учења чини динамичну, заједнички припремљену и ажурирану листу задатака и активности које се прилагођавају потребама ученика и образовног контекста. Различите наставне и ваннаставне активности, као што су мини-дијалози, дискусије, дебате, симулације, игре улога, индивидуално и колаборативно писање, презентације, израда, сповођење и заједничка евалуација пројеката, анализа језичких садржаја и многе друге, сврсисходно су интегрисане у наставни процес у циљу развоја специфичних предметних и међупредметних компетенција.

<p>Продуктивне вештине треба посматрати са аспекта функционалне примене која обезбеђује ученицима усвајање и овладавање стратегијама и језичким структурама усклађеним са реалним животним контекстима и захтевима и потребама струке. То подразумева писање порука, имејлова у оквиру пословне комуникације (порудбенице, рекламације, захтеви, молбе итд.) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање било у директном контакту са саговорником или на даљину.</p>		
---	--	--

Физичко васпитање

Образовни профил	Ветеринарски техничар
Разред	Други
Наставни предмет	Физичко васпитање
Годишњи фонд часова	64
Недељни фонд часова	2

Циљ:

Циљ учења предмета Физичко васпитање је да ученик континуирано развија знања, физичке способности и моторичке вештине у складу са вредностима физичког вежбања, потребама за очување и унапређивање здравља и даљег професионалног развоја.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> – правилно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – сагледа сопствени моторички статус и уз помоћ наставника примени вежбања у циљу његовог побољшања; – примењује усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама; – игра један народни и један друштвени плес; – примењује и поштује основне принципе вежбаоног процеса. – уз помоћ наставника примењује основне методе за развој моторичких способности; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; 	<ul style="list-style-type: none"> • Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва 4 разреда. Наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика, актуелним збивањима у свету као и потребама струке. <p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Тестирање ученика. Примена националне батерије тестова Кондициона припрема ученика</p>					

– препозна и реши конфликтну ситуацију;
– примењује одговарајуће вежбе у складу са сопственим могућностима и потребама;
– уз помоћ наставника коригује грешке у извођењу покрета и кретања;
– учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима;

– помаже у организацији школских спортских манифестација;
– користи могућности за свакодневну физичку активност и редовно вежба;
– повеже принципе здраве исхране и вежбање;
– примењује правила безбедности у различитим физичким активностима;
– решава конфликте на социјално прихватљив начин;
– коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања;
– редовно контролише своје здравље;
– разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље;
– повеже штетан утицај које енергетски напизи, психоактивне супстанце и недозвољена средства имају на здравље.
– познаје и примењује основне принципе пружања прве помоћи.

СПОРТСКО-ТЕХНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Атлетика

Усавршавање технике атлетских дисциплина – трчања, скокова удаљ и увис и бацања

Четворобој

Спортска гимнастика

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Прескоци и скокови

Вежбе у упору

Вежбе у вису

Греда

Гимнастички полигон

Проширени садржаји

Вежбе на тлу – сложенији састав

Висока греда

Прескок

Коњ са хваталкама

Вежбе у упору – сложенији састав

Вежбе у вису – сложенији састав

Спортске игре и активности по избору

Спортске игре

Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал

Проширивање и продубљивање техничко-тактичких способности ученика

Активности по избору

Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон и др.

Плес и ритмика

	<p>Народно коло „Моравац” Бечки валцер и Ча-ча-ча плес Народне игре и Плес из средине у којој се школа налази Народна кола и плесови по избору Ритмички елементи и састави Полигони Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Физичко образовање Правила и принципи вежбања Основни методи развоја моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, покретљивост) Тактика игре Безбедност у вежбању Улога физичке оспособљености и моторичких знања у ванредним ситуацијама Примена информационих технологија у физичкој активности Здравствена култура Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља, репродуктивног здравља и превенције болести Недовољна физичка активност као један од ризика у настанку болести Значај редовних лекарских прегледа и физичка активност Исхрана и вежбање – последице неадекватних дијета и дијететских производа Ризици од конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средстава Основе прве помоћи</p>					
Укупан број часова		/	/	/	64	64
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		

Достизање циља и исхода наставе и учења
Физичког васпитања заснива се на јединству
наставних и ваннаставних организационих облика
рада који се састоје из три предметне области:

- физичке способности;
- моторичке вештине спорт и спортске дисциплине;
- физичка и здравствена култура.

Програм наставе и учења базиран је на усвојеним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из претходних разреда.

Организациони облици рада

- А. Часови физичког и здравственог образовања;
- Б. Слободне активности – секције;
- В. Недеља школског спорта;
- Г. Активности у природи (крос, спортски дан, излети, зимовање, летовање...);
- Д. Школска такмичења;

А. Часови физичког и здравственог васпитања

Наставне области:

І. Физичке способности

На свим часовима и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:

- унапређивање и одржавање физичких способности;
- проширивање знања о развоју моторичких способности;
- правилно држање тела.

Унапређивање и одржавање физичких способности континуирано се реализује на свим часовима. У основној фази часа унапређивање физичких способности потребно је ускладити са утицајима вежбања из области Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине.

На основу процене могућности и потреба ученика наставник може већи део часа искористити за рад на развоју физичких способности ученика. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама ученика и материјално-техничким условима. У развоју физичких способности препоручује се примена диференцираних облика рада.

Програм унапређивања и одржавања физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

За праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика користи се батерија тестова из *Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у*

Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичким васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Сваки од образовних профила има карактеристике везане за обављање конкретних стручних послова, који захтевају одређене положаје тела, покрете и кретања, који могу негативно утицати на правилно држање (статус кичменог стуба и статус стопала). Како би се избегли ови негативни утицаји, наставници стручних предмета и професори физичког васпитања дефинишу могуће професионалне поремећаје, на основу чега се програмирају се посебни садржаји, којима се обезбеђује превенција.

1. Медицина
2. Биологија
3. Физика
4. Исхрана људи
5. Екологија
6. Хемија
7. Филозофија
8. Ликовна култура
9. Музичка култура

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. Одговоран однос према здрављу
2. Сарадња
3. Компетенција за целоживотно учење

настави физичког васпитања (Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2019).

II. Спортско-техничко образовање

Усвајање моторичких вештина остварује се применом основних дидактичко-методичких принципа и метода рада неопходних за достизање постављених исхода реализовањем одговарајућих програмских садржаја.

Основни и проширени садржаји дати су у наставној теми *Спортска гимнастика* уз уважавање индивидуалних способности ученика и материјално-техничке опремљености школе.

Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, свакодневним активностима, специфичним и ванредним животним ситуацијама.

Ученицима који тренутно нису у стању да изведу неке од предвиђених вежби, задају се посебна вежбања.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

У раду са ученицима могу се реализовати додатни садржаји које креира наставник у складу са потребама ученика.

Кроз процес реализације наставе неопходно је пратити способности ученика и давати одговарајуће савете.

III. Физичко образовање и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад.

Достизањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању, физичком образовању (основним правилима и принципима тренинга, моторичким и функционалним способностима, безбедности при вежбању, значају вежбања у превенцији постуралних поремећаја, незаразних болести, насиља и др.), спорту, рекреацији и здрављу.

Неопходно је истаћи значај физичких способности и оспособљеност у вештинама за одржавање радне и одбрамбене способности, и њихову примену у ванредним ситуацијама.

Садржаји ове наставне области реализују се непосредно пре, током и након вежбања на часу, као и другим пригодним ситуацијама.

Развијање знања из ове области реализује се на основама интерактивне наставе.

Ова област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу, различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених и патриотских вредности, мултикултуралности; развијање толерантности, фер плеја; препознавање негативних облика понашања у вежбању, спорту и рекреацији; утицај суплемената у исхрани младих; последице конзумирања психоактивних супстанци, допинга.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења и дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда. Током планирања рада потребно је одредити временску динамику за остваривање појединих исхода током школске године. Неопходно је посебну пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године.

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);
- практична настава (у складу са планом образовног профила).

Теоријска настава

Теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји предвиђени темама Физичко образовање и Здравствена култура уз могући практичан рад у складу са условима.

У школама које имају услове максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију – међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу процене наставника, могућности и интересовања ученика, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Број часова по темама одређује Стручно веће.

Достизање исхода наставне теме *Спортска гимнастика* остварује се реализацијом основних и проширених садржаја.

Основни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, материјално-техничке и просторне услове.

Проширени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су савладали основне садржаје, узимајући у обзир ниво достигнутог исхода, могућности, потребе ученика и услове за рад.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Физичке способности

Тестирање ученика тј. праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардиореспираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гipкости и агилности.

При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање конкретног задатка. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и оптимализације интензитета рада.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика:

1. Развој снаге
  - без и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),
  - на справама и уз помоћ справа.
2. Развој гipкости (покретљивости)
  - без реквизита и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),
  - уз коришћење справа.
3. Развој издржљивости
  - трчања,
  - спортске игре,

- прескакање вијаче,
- плес.

4. Развој координације

- извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима.

5. Развој брзине

- једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.);

- штафетне игре;

- извођење вежби максималном брзином.

Методе вежбања које се примењују у настави су тренажне методе, прилагођене индивидуалним способностима и карактеристикама ученика.

За сваки час планира се развој моторичких способности ученика (Кондициона припрема), у складу са наставном темом која се реализује у главном делу часа. Одређени број часова наставник може планирати искључиво за рад на кондиционој припреми ученика на основу процене њихових, потреба и могућности.

Наставник у сарадњи са ученицима даје упутства за израду личних програма вежбања које ученици повремено приказују на часовима.

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање и дозирати вежбање у складу са њиховим могућностима.

Спортско-техничко образовање

1. Атлетика

Трчања:

Усавршавање технике трчања на кратке стазе.

Трчање на време на кратке стазе сходно условима (30–100 m).

Усавршавање технике трчања на средњим и дугим стазама:

Трчање умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 9 до 12 и више минута (постепено повећавати време у сваком разреду).

Трчање 800 m ученице и 1500 m ученици на време.

Скокови:

- скок удаљ: једном од техника.

- скок увис: једном од техника.

Бацања: бацање кугле, једна од техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg).

Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама у складу са могућностима школе.

Крос се организује једном у току школске године (ученице 800 m, ученици 1200 m).

2. Спортска гимнастика

Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених након завршених претходних разреда на најмање две групе: „бољу” и „слабију”.

Неопходно је олакшавати, односно отежавати програм вежби на основу моторичких способности и претходно развијених знања и умења ученика.

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Понављање – усавршавање елемената у складу са индивидуалним могућностима ученика.

Проширени садржаји

Вежбе на справама и тлу

Прескок (козлић или коњ)

Згрчка.

Разношка.

Одбочка.

Прескоци преко коња

Кругови, разбој, вратило, греда, коњ са хваталкама

– Поновити елементе из основне школе и проширити их постепено новим елементима у сваком од разреда средње школе.

3. Спортске игре и физичка активност по избору

3.1. Футсал

Игра

3.2. Рукомет

Игра

3.3. Кошарка

Игра

3.4. Одбојка

Игра

3.5. Активности по избору

У складу са просторно техничким могућностима школе наставник у договору са ученицима реализује неке од наведених активности:

– Кондиционо вежбање (кружни тренинг, аеробик, пилатес, елементи фитнеса и др.)

– Пливање и ватерполо;

– Скијање;

– Клизање;

– Бадминтон;

– Стони тенис;

– Оријентиринг;

– Веслање;
– Основни елементи борилачких спортова и самоодбране;
– Друге активности по избору Стручног већа школе у складу са потребама ученика;
– Активности од значаја за локалну заједницу.

Пливање и ватерполо
Пливање реализују школе које за то имају услове у школи или објектима у њеној близини.
Програм наставе пливања предлаже Стручно веће на основу могућности ученика.

Клизање и скијање
– Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима. Стручно веће предлаже програм клизања и скијања. Клизање и скијање у оквиру редовне наставе реализује се у школама које за то имају одговарајуће услове у непосредној близини школе.

4. Плес и ритмика
– Понављање плесова усвојених у основној школи и у сваком разреду проширити или научити нови плес у складу са програмом.
– Примена елемената ритмике у циљу унапређивања моторичких способности ученика.
– Припрема за матурски плес

5. Полигони
Наставник осмишљава полигоне у складу са усвојеним моторичким садржајима.
Примена полигона у одређеним професијама (факултети спорта и физичког васпитања, војска, полиција, спасиоци и др.).

Физичка и здравствена култура
Ова наставна област реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад и састоји се од две наставне теме Физичко образовање и Здравствена култура.

Физичко образовање
Упознати ученике са основним принципима тренинга и израдом индивидуалних програма вежбања. Са ученицима реализовати фитнес програме за које показују посебни интерес.
Упознати ученике о значају физичке оспособљености за рад, одбрану, сналажење у ванредним ситуацијама и за послове у физичком васпитању, рекреацији и спорту. Указивати на правила безбедности приликом вежбања.
Проширити знања о превентивном утицају физичког вежбања на здравље. Упознати ученике

са применом савремених средстава и ИКТ-а у физичком вежбању, спорту и рекреацији.

Здравствена култура

Продубљивање знања о значају вежбања за очување здравља. Подсетити ученике на значај и улогу физичког вежбања у очувању здравља и могуће последице хипокинезије. Нагласити ученицима значај заштите приликом вежбања у циљу очувања репродуктивног здравља.

Информисање ученика о значају лекарских прегледа као основне превентиве присутних ризика у спорту и рекреацији. Упознати ученике са последицама практиковања неадекватних дијета.

Пружање информација о штетним последицама и ризицима конзумирања различитих енергетских напитака, психоактивних супстанци и других недозвољених средстава на организам (штетност дувана, алкохола, дроге, прекомерне употребе фармаколошких суплемената, лекова и др.).

У зависности од узраста ученика и претходних искустава ученике је неопходно, постепено у сваком од разреда, оспособити за пружање прве помоћи код најчешћих повреда:

- Поступак са ранама – крварења;
- Поступак са опекотинама;
- Поступак са промрзлимама;
- Поступак приликом прелома, уганућа, ишчашења екстремитета;
- Поступак приликом повреде кичменог стуба;
- Поступак приликом губитка свести (кома положај);
- Поступак приликом епилептичног напада;
- Спашавање утопљеника и прва помоћ (теоријски приступ);
- Обавештавање надлежних институција (хитна помоћ, полиција, наставник, родитељ...).

Посебна препорука

У складу са специфичностима образовног профила

- занимања препорука је да се тежиште стави на:
- активности којима се компензују негативни утицаји на здравље;
- активности које доприносе развоју способностима важним за обављање процеса рада и очување радне способности.

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике реализације наставе и учења:

- јасноћа наставног процеса;

- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби усклађен са програмским садржајима и достизањем исхода;
- функционална повезаност делова часа – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме.

При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа у циљу достизања постављених исхода.

Значајне активности ученика у оквиру предмета су:

- Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања свих елемената и информација о вежбању као и информација о здрављу (уочавање важних карактеристика вежби и процеса вежбања);
- Увежбавање и демонстрација усвојених елемената – вежби;
- Играње – активно учешће и сарадња у спортским играма и дисциплинама;
- Описивање – вербално изражавање спољашњих и унутрашњих запажања о вежбању и здрављу;
- Процењивање – сопствених могућности у вежбању;
- Континуирана примена мера безбедности приликом вежбања;
- Бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања у вези вежбања и здравља;
- Практиковање усвојеног у настави, свакодневном животу, вежбању и раду;
- Истраживање релевантних извора информација о вежбању и здрављу;
- Стварање – сопствени програм вежбања;
- Праћење и анализирање резултата тестирања;
- Активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.

III. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом.

У процесу праћења, вредновања и оцењивања неопходно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. На основу доступних података наставник сачињава радни (лични) картон ученика.

На почетку школовања у средњем образовању и васпитању сваки ученик предаје наставнику лични картон који је добио након завршеног основног образовања и васпитања ради даљег праћења његовог развоја.

Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог образовања, наставник подједнако континуирано прати и вреднује:

I. Однос ученика према Физичком и здравственом васпитању који обухвата:

- вежбање у адекватној спортској опреми;
- редовно присуство и рад на часовима;
- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.

II. Приказ вежби за развој снаге, покретљивости, брзине, издржљивости и координације.

III. Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике и тактичких елемената):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског трчања:
спринтерско трчање 30–100 m на време.

Приказ технике истрајног трчања:
истрајно трчање у трајању од 9 од 12 минута (у зависности од разреда, нпр. први разред 9 минута, други разред 10 минута итд.),
трчање школског кроса.

Приказ технике скока удаљ.

Приказ технике скока увис.

Техника бацања кугле.

Спортска гимнастика:

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода спортске гимнастике током школске године.

Спортске игре и активности по избору

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода наставних тема спортских игара и активности по избору.

Пливање:

Пливање једном техником по избору ученика у дужини од 50 m.

Плес и ритмика:

У зависности од разреда наставник прти и вреднује:

Ужичко коло и Моравац.

Бечки и Енглески валцер (мешовити парови).

Rock 'n' roll и Ча-ча-ча (мешовити парови).

Стони тенис:

Познавање правила стоног тениса. Основни став, кретање и техника држања рекета. Основне технике удараца бекхенд и форхенд. Сервис. Игра.

Клизање и скијање:

Приказ усвојеног нивоа технике клизања или скијања.

Друге активности у складу са могућностима школе

Начин праћења, вредновања и оцењивања одређује наставник на основу активности за коју се ученик определи (оријентиринг, веслање, планинарење, борилачке вештине и самоодбрана и др.).

IV. Индивидуални напредак у развоју моторичких способности

Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање.

Приликом праћења, вредновања и оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика,

његов индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа и могућности, као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

– ниво остварености исхода из области Физичко образовање и здравствена култура;

– учешће у настави и организацији ваннаставних активности.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник може извршити усменим или писменим путем.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу његовог индивидуалног напретка и активности на часовима.

Ваннаставне и ваншколске активности

План и програм ових активности предлаже
Стручно веће и саставни је део годишњег плана
рада школе и школског програма.

Б. Секције

Реализују се према интересовању ученика.
Стручно веће сачињава посебан програм при чему
се узимају у обзир материјални и просторни услови
рада, потребе и способности ученика.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина
живота, развоја свести о важности сопственог
здравља и безбедности, о потреби неговања и
развоја физичких способности, као и превенције
насиља, наркоманије, малолетничке
делинквенције, школа у оквиру Школског
програма може да реализује недељу школског
спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- физичке активности прилагођене узрасту и
могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције
физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и
друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске
радионице...);
- радионице о здрављу, физичком вежбању, спорту
и др...

План и програм Недеље школског спорта сачињава
Стручно веће у сарадњи са другим стручним
већима (Ликовне културе, Музичке културе,
Историје, Рачунарства и информатике...) и
стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да
и ученици који су ослобођени од практичног дела
наставе буду укључени у организацију ових
активности.

**Г. Активности у природи (излет, крос,
зимовање, летовање...)**

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким
планом, на предлог Стручног већа наставника
Физичког и здравственог васпитања, школа
организује активности у природи:

- излет са пешачењем (до 12 km у оба правца);
- крос се организује најмање једном у току
школске године;
- зимовање у трајању од 7 дана (обука скијања и
активности на снегу);
- летовање – организује се за време летњег
распушта (боравак у природи са организованим
образовним и физичким активностима).

<p>Д. Школска такмичења Школа организује и спроводи школска такмичења, као интегрални део процеса физичког и здравственог образовања на основу плана Стручног већа. Ученици могу да учествују на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са планом и програмом, као и на такмичењима од интереса за локалну заједницу. Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик може представљати школу само у једном спорту и једној спортској дисциплини.</p>		
---	--	--

Образовни профил	Економски техничар
Разред	Други
Наставни предмет	Физичко васпитање
Годишњи фонд часова	72
Недељни фонд часова	2

Циљ:
Циљ учења предмета Физичко васпитање је да ученик континуирано развија знања, физичке способности и моторичке вештине у складу са вредностима физичког вежбања, потребама за очување и унапређивање здравља и даљег професионалног развоја.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ћ бити устању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> – правилно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – сагледа сопствени моторички статус и уз помоћ наставника примени вежбања у циљу његовог побољшања; – примењује усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама; – игра један народни и један друштвени плес; – примењује и поштује основне принципе вежбаоног процеса. – уз помоћ наставника примењује основне методе за развој моторичких способности; 	<ul style="list-style-type: none"> • Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва 4 разреда. Наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика, актуелним збивањима у свету као и потребама струке. <p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Тестирање ученика. Примена националне батерије тестова Кондициона припрема ученика</p>					

- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;
- препозна и реши конфликтну ситуацију;
- примењује одговарајуће вежбе у складу са сопственим могућностима и потребама;
- уз помоћ наставника коригује грешке у извођењу покрета и кретања;
- учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима;

- помаже у организацији школских спортских манифестација;
- користи могућности за свакодневну физичку активност и редовно вежба;
- повеже принципе здраве исхране и вежбање;
- примењује правила безбедности у различитим физичким активностима;
- решава конфликте на социјално прихватљив начин;
- коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања;
- редовно контролише своје здравље;
- разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље;
- повеже штетан утицај које енергетски напизи, психоактивне супстанце и недозвољена средства имају на здравље.
- познаје и примењује основне принципе пружања прве помоћи.

СПОРТСКО-ТЕХНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Атлетика

Усавршавање технике атлетских дисциплина – трчања, скокова удаљ и увис и бацања

Четворобој

Спортска гимнастика

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Прескоци и скокови

Вежбе у упору

Вежбе у вису

Греда

Гимнастички полигон

Проширени садржаји

Вежбе на тлу – сложенији састав

Висока греда

Прескок

Коњ са хваталкама

Вежбе у упору – сложенији састав

Вежбе у вису – сложенији састав

Спортске игре и активности по избору

Спортске игре

Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал

Проширивање и продубљивање техничко-тактичких способности ученика

Активности по избору

Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон и др.

Плес и ритмика

Народно коло „Моравац”

Бечки валцер и Ча-ча-ча плес

Народне игре и Плес из средине у којој се школа налази

Народна кола и плесови по избору

Ритмички елементи и састави

	<p>Полигони Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Физичко образовање Правила и принципи вежбања Основни методи развоја моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, покретљивост) Тактика игре Безбедност у вежбању Улога физичке оспособљености и моторичких знања у ванредним ситуацијама Примена информационих технологија у физичкој активности Здравствена култура Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља, репродуктивног здравља и превенције болести Недовољна физичка активност као један од ризика у настанку болести Значај редовних лекарских прегледа и физичка активност Исхрана и вежбање – последице неадекватних дијета и дијететских производа Ризици од конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средстава Основе прве помоћи</p>					
Укупан број часова		/	/	/	72	72
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције				
<p>Достизање циља и исхода наставе и учења Физичког васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада који се састоје из три предметне области: – физичке способности; – моторичке вештине спорт и спортске дисциплине; – физичка и здравствена култура. Програм наставе и учења базиран је на усвојеним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из претходних разреда.</p>	<p>Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичким васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма</p>	<p>КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА</p> <p>Сваки од образовних профила има карактеристике везане за обављање конкретних стручних послова, који захтевају одређене положаје тела, покрете и кретања, који могу негативно утицати на правилно држање (статус кичменог стуба и статус стопала). Како би се избегли ови негативни утицаји, наставници стручних предмета и</p>				

Организациони облици рада

А. Часови физичког и здравственог образовања;

Б. Слободне активности – секције;

В. Недеља школског спорта;

Г. Активности у природи (крос, спортски дан, излети, зимовање, летовање...);

Д. Школска такмичења;

А. Часови физичког и здравственог васпитања

Наставне области:

I. Физичке способности

На свим часовима и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:

– унапређивање и одржавање физичких способности;

– проширивање знања о развоју моторичких способности;

– правилно држање тела.

Унапређивање и одржавање физичких способности континуирано се реализује на свим часовима. У основној фази часа унапређивање физичких способности потребно је ускладити са утицајима вежбања из области Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине.

На основу процене могућности и потреба ученика наставник може већи део часа искористити за рад на развоју физичких способности ученика. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама ученика и материјално-техничким условима. У развоју физичких способности препоручује се примена диференцираних облика рада. Програм унапређивања и одржавања физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

За праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика користи се батерија тестова из *Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у настави физичког васпитања* (Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2019).

II. Спортско-техничко образовање

Усвајање моторичких вештина остварује се применом основних дидактичко-методичких принципа и метода рада неопходних за

професори физичког васпитања дефинишу могуће професионалне поремећаје, на основу чега се програмирају се посебни садржаји, којима се обезбеђује превенција.

1. Медицина
2. Биологија
3. Физика
4. Исхрана људи
5. Екологија
6. Хемија
7. Филозофија
8. Ликовна култура
9. Музичка култура

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. Одговоран однос према здрављу
2. Сарадња
3. Компетенција за целоживотно учење

достизање постављених исхода реализовањем одговарајућих програмских садржаја.

Основни и проширени садржаји дати су у наставној теми *Спортска гимнастика* уз уважавање индивидуалних способности ученика и материјално-техничке опремљености школе.

Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, свакодневним активностима, специфичним и ванредним животним ситуацијама.

Ученицима који тренутно нису у стању да изведу неке од предвиђених вежби, задају се посебна вежбања.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

У раду са ученицима могу се реализовати додатни садржаји које креира наставник у складу са потребама ученика.

Кроз процес реализације наставе неопходно је пратити способности ученика и давати одговарајуће савете.

III. Физичко образовање и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад.

Достизањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању, физичком образовању (основним правилима и принципима тренинга, моторичким и функционалним способностима, безбедности при вежбању, значају вежбања у превенцији постуралних поремећаја, незаразних болести, насиља и др.), спорту, рекреацији и здрављу.

Неопходно је истаћи значај физичких способности и оспособљеност у вештинама за одржавање радне и одбрамбене способности, и њихову примену у ванредним ситуацијама.

Садржаји ове наставне области реализују се непосредно пре, током и након вежбања на часу, као и другим пригодним ситуацијама.

Развијање знања из ове области реализује се на основама интерактивне наставе.

Ова област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу, различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених и патриотских вредности, мултикултуралности; развијање толерантности, фер плеја; препознавање негативних облика понашања у вежбању, спорту и рекреацији; утицај суплемената у исхрани младих; последице конзумирања психоактивних супстанци, допинга.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења и дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда. Током планирања рада потребно је одредити временску динамику за остваривање појединих исхода током школске године. Неопходно је посебну пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године. Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);
- практична настава (у складу са планом образовног профила).

Теоријска настава

Теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји предвиђени темама Физичко образовање и Здравствена култура уз могући практичан рад у складу са условима.

У школама које имају услове максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију – међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу процене наставника, могућности и интересовања ученика, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Број часова по темама одређује Стручно веће.

Достизање исхода наставне теме *Спортска гимнастика* остварује се реализацијом основних и проширених садржаја.

Основни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, материјално-техничке и просторне услове.

Проширени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су савладали основне садржаје, узимајући у обзир ниво достигнутог исхода, могућности, потребе ученика и услове за рад.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Физичке способности

Тестирање ученика тј. праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардиореспираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гipкости и агилности.

При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање конкретног задатка. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о

постизању што веће радне ефикасности и оптимализације интензитета рада.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика:

1. Развој снаге
  - без и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),
  - на справама и уз помоћ справа.
2. Развој гipкости (покретљивости)
  - без реквизита и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),
  - уз коришћење справа.
3. Развој издржљивости
  - трчања,
  - спортске игре,
  - прескакање вијаче,
  - плес.
4. Развој координације
  - извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима.
5. Развој брзине
  - једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.);
  - штафетне игре;
  - извођење вежби максималном брзином.

Методe вежбања које се примењују у настави су тренажне методe, прилагођене индивидуалним способностима и карактеристикама ученика.

За сваки час планира се развој моторичких способности ученика (Кондициона припрема), у складу са наставном темом која се реализује у главном делу часа. Одређени број часова наставник може планирати искључиво за рад на кондиционој припреми ученика на основу процене њихових, потреба и могућности.

Наставник у сарадњи са ученицима даје упутства за израду личних програма вежбања које ученици повремено приказују на часовима.

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање и

дозирати вежбање у складу са њиховим могућностима.

Спортско-техничко образовање

1. Атлетика

Трчања:

Усавршавање технике трчања на кратке стазе.

Трчање на време на кратке стазе сходно условима (30–100 m).

Усавршавање технике трчања на средњим и дугим стазама:

Трчање умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 9 до 12 и више минута (постепено повећавати време у сваком разреду).

Трчање 800 m ученице и 1500 m ученици на време.

Скокови:

– скок удаљ: једном од техника.

– скок увис: једном од техника.

Бацања: бацање кугле, једна од техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg).

Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама у складу са могућностима школе.

Крос се организује једном у току школске године (ученице 800 m, ученици 1200 m).

2. Спортска гимнастика

Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених након завршених претходних разреда на најмање две групе: „бољу” и „слабију”.

Неопходно је олакшавати, односно отежавати програм вежби на основу моторичких способности и претходно развијених знања и умења ученика.

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Понављање – усавршавање елемената у складу са индивидуалним могућностима ученика.

Проширени садржаји

Вежбе на справама и тлу

Прескок (козлић или коњ)

Згрчка.

Разношка.

Одбочка.

Прескоци преко коња

Кругови, разбој, вратило, греда, коњ са хватаљкама

- Поновити елементе из основне школе и проширити их постепено новим елементима у сваком од разреда средње школе.

3. Спортске игре и физичка активност по избору

3.1. Футсал
Игра

3.2. Рукомет
Игра

3.3. Кошарка
Игра

3.4. Одбојка
Игра

3.5. Активности по избору

У складу са просторно техничким могућностима школе наставник у договору са ученицима реализује неке од наведених активности:

- Кондиционо вежбање (кружни тренинг, аеробик, пилатес, елементи фитнеса и др.)
- Пливање и ватерполо;
- Скијање;
- Клизање;
- Бадминтон;
- Стони тенис;
- Оријентиринг;
- Веслање;
- Основни елементи борилачких спортова и самоодбране;
- Друге активности по избору Стручног већа школе у складу са потребама ученика;
- Активности од значаја за локалну заједницу.

Пливање и ватерполо

Пливање реализују школе које за то имају услове у школи или објектима у њеној близини.

Програм наставе пливања предлаже Стручно веће на основу могућности ученика.

Клизање и скијање

- Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима. Стручно веће предлаже програм клизања и скијања.

Клизање и скијање у оквиру редовне наставе реализује се у школама које за то имају

одговарајуће услове у непосредној близини школе.

4. Плес и ритмика

– Понављање плесова усвојених у основној школи и у сваком разреду проширити или научити нови плес у складу са програмом.

– Примена елемената ритмике у циљу унапређивања моторичких способности ученика.

– Припрема за матурски плес

5. Полигони

Наставник осмишљава полигоне у складу са усвојеним моторичким садржајима.

Примена полигона у одређеним професијама (факултети спорта и физичког васпитања, војска, полиција, спасиоци и др.).

Физичка и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад и састоји се од две наставне теме Физичко образовање и Здравствена култура.

Физичко образовање

Упознати ученике са основним принципима тренинга и израдом индивидуалних програма вежбања. Са ученицима реализовати фитнес програме за које показују посебни интерес. Упознати ученике о значају физичке оспособљености за рад, одбрану, сналажење у ванредним ситуацијама и за послове у физичком васпитању, рекреацији и спорту. Указивати на правила безбедности приликом вежбања. Проширити знања о превентивном утицају физичког вежбања на здравље. Упознати ученике са применом савремених средстава и ИКТ-а у физичком вежбању, спорту и рекреацији.

Здравствена култура

Продубљивање знања о значају вежбања за очување здравља. Подсетити ученике на значај и улогу физичког вежбања у очувању здравља и могуће последице хипокинезије. Нагласити ученицима значај заштите приликом вежбања у циљу очувања репродуктивног здравља. Информисање ученика о значају лекарских прегледа као основне превентиве присутних ризика у спорту и рекреацији. Упознати ученике са

последицама практиковања неадекватних дијета.

Пружање информација о штетним последицама и ризицима конзумирања различитих енергетских напитака, психоактивних супстанци и других недозвољених средства на организам (штетност дувана, алкохола, дроге, прекомерне употребе фармаколошких суплемената, лекова и др.).

У зависности од узраста ученика и претходних искустава ученике је неопходно, постепено у сваком од разреда, оспособити за пружање прве помоћи код најчешћих повреда:

- Поступак са ранама – крварења;
- Поступак са опекотинама;
- Поступак са промрзлинама;
- Поступак приликом прелома, уганућа, ишчашења екстремитета;
- Поступак приликом повреде кичменог стуба;
- Поступак приликом губитка свести (кома положај);
- Поступак приликом епилептичног напада;
- Спашавање утопљеника и прва помоћ (теоријски приступ);
- Обавештавање надлежних институција (хитна помоћ, полиција, наставник, родитељ...).

Посебна препорука

У складу са специфичностима образовног профила – занимања препорука је да се тежиште стави на:

- активности којима се компензују негативни утицаји на здравље;
- активности које доприносе развоју способностима важним за обављање процеса рада и очување радне способности.

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике реализације наставе и учења:

- јасноћа наставног процеса;
- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби усклађен са програмским садржајима и достизањем исхода;

– функционална повезаност делова часа – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме.

При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа у циљу достизања постављених исхода.

Значајне активности ученика у оквиру предмета су:

– Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања свих елемената и информација о вежбању као и информација о здрављу (уочавање важних карактеристика вежби и процеса вежбања);

– Увежбавање и демонстрација усвојених елемената – вежби;

– Играње – активно учешће и сарадња у спортским играма и дисциплинама;

– Описивање – вербално изражавање спољашњих и унутрашњих запажања о вежбању и здрављу;

– Процењивање – сопствених могућности у вежбању;

– Континуирана примена мера безбедности приликом вежбања;

– Бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања у вези вежбања и здравља;

– Практиковање усвојеног у настави, свакодневном животу, вежбању и раду;

– Истраживање релевантних извора информација о вежбању и здрављу;

– Стварање – сопствени програм вежбања;

– Праћење и анализирање резултата тестирања;

– Активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.

III. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом.

У процесу праћења, вредновања и оцењивања неопходно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. На основу доступних података наставник сачињава радни (лични) картон ученика.

На почетку школовања у средњем образовању и васпитању сваки ученик предаје наставнику лични картон који је добио након завршеног основног образовања и васпитања ради даљег праћења његовог развоја.

Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог образовања, наставник подједнако континуирано прати и вреднује:

I. Однос ученика према Физичком и здравственом васпитању који обухвата:

- вежбање у адекватној спортској опреми;
- редовно присуство и рад на часовима;
- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.

II. Приказ вежби за развој снаге, покретљивости, брзине, издржљивости и координације.

III. Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике и тактичких елемената):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског трчања: спринтерско трчање 30–100 m на време.

Приказ технике истрајног трчања: истрајно трчање у трајању од 9 од 12 минута (у зависности од разреда, нпр. први разред 9 минута, други разред 10 минута итд.), трчање школског кроса.

Приказ технике скока удаљ.

Приказ технике скока увис.
Техника бацања кугле.

Спортска гимнастика:

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода спортске гимнастике током школске године.

Спортске игре и активности по избору

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода наставних тема спортских игара и активности по избору.

Пливање:

Пливање једном техником по избору ученика у дужини од 50 m.

Плес и ритмика:

У зависности од разреда наставник прти и вреднује:

Ужичко коло и Моравац.

Бечки и Енглески валцер (мешовити парови).

Rock 'n' roll и Ча-ча-ча (мешовити парови).

Стони тенис:

Познавање правила стоног тениса. Основни став, кретање и техника држања рекета.

Основне технике удараца бекхенд и форхенд. Сервис. Игра.

Клизање и скијање:

Приказ усвојеног нивоа технике клизања или скијања.

Друге активности у складу са могућностима школе

Начин праћења, вредновања и оцењивања одређује наставник на основу активности за коју се ученик определи (оријентиринг, веслање, планинарење, борилачке вештине и самоодбрана и др.).

IV. Индивидуални напредак у развоју моторичких способности

Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање.

Приликом праћења, вредновања и оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, његов индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа и могућности, као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

– ниво остварености исхода из области
Физичко образовање и здравствена култура;
– учешће у настави и организацији
ваннаставних активности.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика
ослобођених од практичног дела наставе,
наставник може извршити усменим или
писменим путем.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика
са инвалидитетом врши се на основу
његовог индивидуалног напретка и
активности на часовима.

Ваннаставне и ваншколске активности

План и програм ових активности предлаже
Стручно веће и саставни је део годишњег
плана рада школе и школског програма.

Б. Секције

Реализују се према интересовању ученика.
Стручно веће сачињава посебан програм при
чему се узимају у обзир материјални и
просторни услови рада, потребе и
способности ученика.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина
живота, развоја свести о важности
сопственог здравља и безбедности, о
потреби неговања и развоја физичких
способности, као и превенције насиља,
наркоманије, малолетничке делинквенције,
школа у оквиру Школског програма може да
реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

– физичке активности прилагођене узрасту и
могућностима ученика;

– културне манифестације са циљем
промоције физичког вежбања, спорта и
здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор,
плес, музичко-спортске радионице...);

– радионице о здрављу, физичком вежбању,
спорту и др...

План и програм Недеље школског спорта
сачињава Стручно веће у сарадњи са другим
стручним већима (Ликовне културе,
Музичке културе, Историје, Рачунарства и
информатике...) и стручним сарадницима у
школи, водећи рачуна да и ученици који су
ослобођени од практичног дела наставе буду
укључени у организацију ових активности.

<p>Г. Активности у природи (излет, крос, зимовање, летовање...) Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, на предлог Стручног већа наставника Физичког и здравственог васпитања, школа организује активности у природи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – излет са пешачењем (до 12 km у оба правца); – крос се организује најмање једном у току школске године; – зимовање у трајању од 7 дана (обука скијања и активности на снегу); – летовање – организује се за време летњег распуста (боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима). <p>Д. Школска такмичења Школа организује и спроводи школска такмичења, као интегрални део процеса физичког и здравственог образовања на основу плана Стручног већа. Ученици могу да учествују на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са планом и програмом, као и на такмичењима од интереса за локалну заједницу. Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик може представљати школу само у једном спорту и једној спортској дисциплини.</p>		
---	--	--

Образовни профил	Машински техничар моторних возила				
Разред	Други				
Наставни предмет	Физичко васпитање				
Годишњи фонд часова	74				
Недељни фонд часова	2				
<p>Циљ: Циљ учења предмета Физичко васпитање је да ученик континуирано развија знања, физичке способности и моторичке вештине у складу са вредностима физичког вежбања, потребама за очување и унапређивање здравља и даљег професионалног развоја.</p>					
<p>ИСХОДИ По завршетку теме ученик ћбити устању да:</p>	<p>Садржај програма/ Тема/Област</p>	Број часова			
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава

<p>– повеже штетан утицај које енергетски напици, психоактивне супстанце и недозвољена средства имају на здравље.</p> <p>– познаје и примењује основне принципе пружања прве помоћи.</p>	<p>Проширени садржаји</p> <p>Вежбе на тлу – сложенији састав</p> <p>Висока греда</p> <p>Прескок</p> <p>Коњ са хватаљкама</p> <p>Вежбе у упору – сложенији састав</p> <p>Вежбе у вису – сложенији састав</p> <p>Спортске игре и активности по избору</p> <p><u>Спортске игре</u></p> <p>Рукомет, кошарка, одбојка, фудбал</p> <p>Проширивање и продубљивање техничко-тактичких способности ученика</p> <p><u>Активности по избору</u></p> <p>Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон и др.</p> <p><u>Плес и ритмика</u></p> <p>Народно коло „Моравац”</p> <p>Бечки валцер и Ча-ча-ча плес</p> <p>Народне игре и Плес из средине у којој се школа налази</p> <p>Народна кола и плесови по избору</p> <p>Ритмички елементи и састави</p> <p><u>Полигони</u></p> <p>Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима</p> <p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p><u>Физичко образовање</u></p> <p>Правила и принципи вежбања</p> <p>Основни методи развоја моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, покретљивост)</p> <p>Тактика игре</p> <p>Безбедност у вежбању</p> <p>Улога физичке оспособљености и моторичких знања у ванредним ситуацијама</p> <p>Примена информационих технологија у физичкој активности</p> <p>Здравствена култура</p> <p>Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља, репродуктивног здравља и превенције болести</p> <p>Недовољна физичка активност као један од ризика у настанку болести</p> <p>Значај редовних лекарских прегледа и физичка активност</p>					
--	---	--	--	--	--	--

– правилно држање тела.

Унапређивање и одржавање физичких способности континуирано се реализује на свим часовима. У основној фази часа унапређивање физичких способности потребно је ускладити са утицајима вежбања из области Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине.

На основу процене могућности и потреба ученика наставник може већи део часа искористити за рад на развоју физичких способности ученика. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама ученика и материјално-техничким условима. У развоју физичких способности препоручује се примена диференцираних облика рада.

Програм унапређивања и одржавања физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

За праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика користи се батерија тестова из *Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у настави физичког васпитања* (Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2019).

II. Спортско-техничко образовање

Усвајање моторичких вештина остварује се применом основних дидактичко-методичких принципа и метода рада неопходних за достизање постављених исхода реализовањем одговарајућих програмских садржаја.

Основни и проширени садржаји дати су у наставној теми *Спортска гимнастика* уз уважавање индивидуалних способности ученика и материјално-техничке опремљености школе.

Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, свакодневним активностима, специфичним и ванредним животним ситуацијама.

Ученицима који тренутно нису у стању да изведу неке од предвиђених вежби, задају се посебна вежбања.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

У раду са ученицима могу се реализовати додатни садржаји које креира наставник у складу са потребама ученика.

Кроз процес реализације наставе неопходно је пратити способности ученика и давати одговарајуће савете.

III. Физичко образовање и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад.

Достизањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању, физичком образовању (основним правилима и принципима тренинга, моторичким и функционалним способностима, безбедности при вежбању, значају вежбања у превенцији постуралних поремећаја, незаразних болести, насиља и др.), спорту, рекреацији и здрављу.

Неопходно је истаћи значај физичких способности и оспособљеност у вештинама за одржавање радне и одбрамбене способности, и њихову примену у ванредним ситуацијама.

Садржаји ове наставне области реализују се непосредно пре, током и након вежбања на часу, као и другим пригодним ситуацијама.

Развијање знања из ове области реализује се на основама интерактивне наставе.

Ова област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу, различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених и патриотских вредности, мултикултуралности; развијање толерантности, фер плеја; препознавање негативних облика понашања у вежбању, спорту и рекреацији; утицај суплемената у исхрани младих; последице конзумирања психоактивних супстанци, допинга.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења и дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда. Током планирања рада потребно је одредити временску динамику за остваривање појединих исхода током школске године. Неопходно је посебну

пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године.

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);
- практична настава (у складу са планом образовног профила).

Теоријска настава

Теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји предвиђени темама Физичко образовање и Здравствена култура уз могући практичан рад у складу са условима.

У школама које имају услове максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију – међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу процене наставника, могућности и интересовања ученика, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Број часова по темама одређује Стручно веће. Достицање исхода наставне теме *Спортска гимнастика* остварује се реализацијом основних и проширених садржаја.

Основни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, материјално-техничке и просторне услове.

Проширени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су савладали основне садржаје, узимајући у

обзир ниво достигнутог исхода, могућности, потребе ученика и услове за рад.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Физичке способности

Тестирање ученика тј. праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардиореспираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гипкости и агилности.

При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање конкретног задатка. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и оптимализације интензитета рада.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика:

1. Развој снаге
  - без и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),
  - на справама и уз помоћ справа.
2. Развој гипкости (покретљивости)
  - без реквизита и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),
  - уз коришћење справа.
3. Развој издржљивости
  - трчања,
  - спортске игре,
  - прескакање вијаче,
  - плес.
4. Развој координације
  - извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима.
5. Развој брзине
  - једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из

различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.);

– штафетне игре;

– извођење вежби максималном брзином.

Методе вежбања које се примењују у настави су тренажне методе, прилагођене индивидуалним способностима и карактеристикама ученика.

За сваки час планира се развој моторичких способности ученика (Кондициона припрема), у складу са наставном темом која се реализује у главном делу часа. Одређени број часова наставник може планирати искључиво за рад на кондиционој припреми ученика на основу процене њихових, потреба и могућности.

Наставник у сарадњи са ученицима даје упутства за израду личних програма вежбања које ученици повремено приказују на часовима.

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање и доzirати вежбање у складу са њиховим могућностима.

Спортско-техничко образовање

1. Атлетика

Трчања:

Усавршавање технике трчања на кратке стазе.

Трчање на време на кратке стазе сходно условима (30–100 m).

Усавршавање технике трчања на средњим и дугим стазама:

Трчање умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 9 до 12 и више минута (постепено повећавати време у сваком разреду).

Трчање 800 m ученице и 1500 m ученици на време.

Скокови:

– скок удаљ: једном од техника.

– скок увис: једном од техника.

Бацања: бацање кугле, једна од техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg).

Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским

дисциплинама у складу са могућностима школе.

Крос се организује једном у току школске године (ученице 800 m, ученици 1200 m).

2. Спортска гимнастика

Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених након завршених претходних разреда на најмање две групе: „бољу” и „слабију”.

Неопходно је олакшавати, односно отежавати програм вежби на основу моторичких способности и претходно развијених знања и умења ученика.

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Понављање – усавршавање елемената у складу са индивидуалним могућностима ученика.

Проширени садржаји

Вежбе на справама и тлу

Прескок (козлић или коњ)

Згрчка.

Разношка.

Одбочка.

Прескоци преко коња

Кругови, разбој, вратило, греда, коњ са хватаљкама

– Поновити елементе из основне школе и проширити их постепено новим елементима у сваком од разреда средње школе.

3. Спортске игре и физичка активност по избору

3.1. Футсал

Игра

3.2. Рукомет

Игра

3.3. Кошарка

Игра

3.4. Одбојка

Игра

3.5. Активности по избору

У складу са просторно техничким могућностима школе наставник у договору са ученицима реализује неке од наведених активности:

– Кондиционо вежбање (кружни тренинг, аеробик, пилатес, елементи фитнеса и др.)

– Пливање и ватерполо;

– Скијање;

- Клизање;
- Бадминтон;
- Стони тенис;
- Оријентиринг;
- Веслање;
- Основни елементи борилачких спортова и самоодбране;
- Друге активности по избору Стручног већа школе у складу са потребама ученика;
- Активности од значаја за локалну заједницу.

Пливање и ватерполо

Пливање реализују школе које за то имају услове у школи или објектима у њеној близини.

Програм наставе пливања предлаже Стручно веће на основу могућности ученика.

Клизање и скијање

– Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима. Стручно веће предлаже програм клизања и скијања.

Клизање и скијање у оквиру редовне наставе реализује се у школама које за то имају одговарајуће услове у непосредној близини школе.

4. Плес и ритмика

– Понављање плесова усвојених у основној школи и у сваком разреду проширити или научити нови плес у складу са програмом.

– Примена елемената ритмике у циљу унапређивања моторичких способности ученика.

– Припрема за матурски плес

5. Полигони

Наставник осмишљава полигоне у складу са усвојеним моторичким садржајима.

Примена полигона у одређеним професијама (факултети спорта и физичког васпитања, војска, полиција, спасиоци и др.).

Физичка и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад и састоји се од две наставне теме Физичко образовање и Здравствена култура.

Физичко образовање

Упознати ученике са основним принципима тренинга и израдом индивидуалних програма вежбања. Са ученицима реализовати фитнес

програме за које показују посебни интерес.
Упознати ученике о значају физичке оспособљености за рад, одбрану, сналажење у ванредним ситуацијама и за послове у физичком васпитању, рекреацији и спорту. Указивати на правила безбедности приликом вежбања. Проширити знања о превентивном утицају физичког вежбања на здравље. Упознати ученике са применом савремених средстава и ИКТ-а у физичком вежбању, спорту и рекреацији.

Здравствена култура

Продубљивање знања о значају вежбања за очување здравља. Подсетити ученике на значај и улогу физичког вежбања у очувању здравља и могуће последице хипокинезије.

Нагласити ученицима значај заштите приликом вежбања у циљу очувања репродуктивног здравља. Информисање ученика о значају лекарских прегледа као основне превентиве присутних ризика у спорту и рекреацији. Упознати ученике са последицама практиковања неадекватних дијета.

Пружање информација о штетним последицама и ризицима конзумирања различитих енергетских напитака, психоактивних супстанци и других недозвољених средства на организам (штетност дувана, алкохола, дроге, прекомерне употребе фармаколошких суплемената, лекова и др.).

У зависности од узраста ученика и претходних искустава ученике је неопходно, постепено у сваком од разреда, оспособити за пружање прве помоћи код најчешћих повреда:

- Поступак са ранама – крварења;
- Поступак са опекотинама;
- Поступак са промрзлинама;
- Поступак приликом прелома, уганућа, ишчашења екстремитета;
- Поступак приликом повреде кичменог стуба;
- Поступак приликом губитка свести (кома положај);
- Поступак приликом епилептичног напада;
- Спашавање утопљеника и прва помоћ (теоријски приступ);

– Обавештавање надлежних институција (хитна помоћ, полиција, наставник, родитељ...).

Посебна препорука

У складу са специфичностима образовног профила – занимања препорука је да се тежиште стави на:

- активности којима се компензују негативни утицаји на здравље;
- активности које доприносе развоју способностима важним за обављање процеса рада и очување радне способности.

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике реализације наставе и учења:

- јасноћа наставног процеса;
- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби усклађен са програмским садржајима и достизањем исхода;
- функционална повезаност делова часа – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме.

При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа у циљу достизања постављених исхода.

Значајне активности ученика у оквиру предмета су:

- Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања свих елемената и информација о вежбању као и информација о здрављу (уочавање важних карактеристика вежби и процеса вежбања);
- Увежбавање и демонстрација усвојених елемената – вежби;
- Играње – активно учешће и сарадња у спортским играма и дисциплинама;
- Описивање – вербално изражавање спољашњих и унутрашњих запажања о вежбању и здрављу;
- Процењивање – сопствених могућности у вежбању;

- Континуирана примена мера безбедности приликом вежбања;
- Бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања у вези вежбања и здравља;
- Практиковање усвојеног у настави, свакодневном животу, вежбању и раду;
- Истраживање релевантних извора информација о вежбању и здрављу;
- Стварање – сопствени програм вежбања;
- Праћење и анализирање резултата тестирања;
- Активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.

III. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом.

У процесу праћења, вредновања и оцењивања неопходно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. На основу доступних података наставник сачињава радни (лични) картон ученика.

На почетку школовања у средњем образовању и васпитању сваки ученик предаје наставнику лични картон који је добио након завршеног основног образовања и васпитања ради даљег праћења његовог развоја.

Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог образовања, наставник подједнако континуирано прати и вреднује:

I. Однос ученика према Физичком и здравственом васпитању који обухвата:
– вежбање у адекватној спортској опреми;
– редовно присуство и рад на часовима;
– учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.

II. Приказ вежби за развој снаге, покретљивости, брзине, издржљивости и координације.

III. Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике и тактичких елемената):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског трчања: спринтерско трчање 30–100 m на време.

Приказ технике истрајног трчања: истрајно трчање у трајању од 9 од 12 минута (у зависности од разреда, нпр. први разред 9 минута, други разред 10 минута итд.), трчање школског кроса.

Приказ технике скока удаљ.

Приказ технике скока увис.

Техника бацања кугле.

Спортска гимнастика:

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода спортске гимнастике током школске године.

Спортске игре и активности по избору

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода наставних тема спортских игара и активности по избору.

Пливање:

Пливање једном техником по избору ученика у дужини од 50 m.

Плес и ритмика:

У зависности од разреда наставник прти и вреднује:

Ужичко коло и Моравац.

Бечки и Енглески валцер (мешовити парови).

Rock 'n' roll и Ча-ча-ча (мешовити парови).

Стони тенис:

Познавање правила стоног тениса. Основни став, кретање и техника држања рекета.

Основне технике удараца бекхенд и форхенд.

Сервис. Игра.

Клизање и скијање:

Приказ усвојеног нивоа технике клизања или скијања.

Друге активности у складу са могућностима школе

Начин праћења, вредновања и оцењивања одређује наставник на основу активности за коју се ученик определи (оријентиринг, веслање, планинарење, борилачке вештине и самоодбрана и др.).

IV. Индивидуални напредак у развоју моторичких способности

Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање.

Приликом праћења, вредновања и оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, његов индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа и могућности, као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

- ниво остварености исхода из области Физичко образовање и здравствена култура;
- учешће у настави и организацији ваннаставних активности.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник може извршити усменим или писменим путем.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу његовог индивидуалног напретка и активности на часовима.

Ваннаставне и ваншколске активности

План и програм ових активности предлаже Стручно веће и саставни је део годишњег плана рада школе и школског програма.

Б. Секције

Реализују се према интересовању ученика. Стручно веће сачињава посебан програм при чему се узимају у обзир материјални и просторни услови рада, потребе и способности ученика.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру

Школског програма може да реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- физичке активности прилагођене узрасту и могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице...);
- радионице о здрављу, физичком вежбању, спорту и др...

План и програм Недеље школског спорта сачињава Стручно веће у сарадњи са другим стручним већима (Ликовне културе, Музичке културе, Историје, Рачунарства и информатике...) и стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да и ученици који су ослобођени од практичног дела наставе буду укључени у организацију ових активности.

Г. Активности у природи (излет, крос, зимовање, летовање...)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, на предлог Стручног већа наставника Физичког и здравственог васпитања, школа организује активности у природи:

- излет са пешачењем (до 12 km у оба правца);
- крос се организује најмање једном у току школске године;
- зимовање у трајању од 7 дана (обука скијања и активности на снегу);
- летовање – организује се за време летњег распуста (боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима).

Д. Школска такмичења

Школа организује и спроводи школска такмичења, као интегрални део процеса физичког и здравственог образовања на основу плана Стручног већа. Ученици могу да учествују на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са планом и програмом, као и на такмичењима од интереса за локалну заједницу.

Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик

може представљати школу само у једном спорту и једној спортској дисциплини.		
---	--	--

Образовни профил	Возач моторних возила
Разред	Други
Наставни предмет	Физичко васпитање
Годишњи фонд часова	70
Недељни фонд часова	2

Циљ:

Циљ учења предмета Физичко васпитање је да ученик континуирано развија знања, физичке способности и моторичке вештине у складу са вредностима физичког вежбања, потребама за очување и унапређивање здравља и даљег професионалног развоја.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> – правилно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – сагледа сопствени моторички статус и уз помоћ наставника примени вежбања у циљу његовог побољшања; – примењује усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама; – игра један народни и један друштвени плес; – примењује и поштује основне принципе вежбаоног процеса; – уз помоћ наставника примењује основне методе за развој моторичких способности; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – препозна и реши конфликтну ситуацију; – примењује одговарајуће вежбе у складу са сопственим могућностима и потребама; – уз помоћ наставника коригује грешке у извођењу покрета и кретања; – учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима; – помаже у организацији школских спортских манифестација; – користи могућности за свакодневну физичку активност и редовно вежба; – повеже принципе здраве исхране и вежбање; 	<ul style="list-style-type: none"> • Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва 4 разреда. Наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика, актуелним збивањима у свету као и потребама струке. <p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Тестирање ученика. Примена националне батерије тестова Кондициона припрема ученика</p> <p>СПОРТСКО-ТЕХНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ <u>Атлетика</u> Усавршавање технике атлетских дисциплина – трчања, скокова удаљ и увис и бацања Четворобој <u>Спортска гимнастика</u> Основни садржаји Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Греда Гимнастички полигон Проширени садржаји Вежбе на тлу – сложенији састав</p>					

<p>– примењује правила безбедности у различитим физичким активностима;</p> <p>– решава конфликте на социјално прихватљив начин;</p> <p>– коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања;</p> <p>– редовно контролише своје здравље;</p> <p>– разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље;</p> <p>– повеже штетан утицај које енергетски напизи, психоактивне супстанце и недозвољена средства имају на здравље.</p> <p>– познаје и примењује основне принципе пружања прве помоћи.</p>	<p>Висока греда Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору – сложенији састав Вежбе у вису – сложенији састав Спортске игре и активности по избору <u>Спортске игре</u> Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал Проширивање и продубљивање техничко-тактичких способности ученика <u>Активности по избору</u> Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон и др. <u>Плес и ритмика</u> Народно коло „Моравац” Бечки валцер и Ча-ча-ча плес Народне игре и Плес из средине у којој се школа налази Народна кола и плесови по избору Ритмички елементи и састави <u>Полигони</u> Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА <u>Физичко образовање</u> Правила и принципи вежбања Основни методи развоја моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, покретљивост) Тактика игре Безбедност у вежбању Улога физичке оспособљености и моторичких знања у ванредним ситуацијама Примена информационих технологија у физичкој активности Здравствена култура Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља, репродуктивног здравља и превенције болести Недовољна физичка активност као један од ризика у настанку болести Значај редовних лекарских прегледа и физичка активност Исхрана и вежбање – последице неадекватних дијета и дијететских производа Ризици од конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средстава</p>					
---	---	--	--	--	--	--

	Основе прве помоћи					
Укупан број часова		/	/	/	70	70
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције				
<p>Достизање циља и исхода наставе и учења</p> <p>Физичког васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада који се састоје из три предметне области:</p> <ul style="list-style-type: none"> – физичке способности; – моторичке вештине спорт и спортске дисциплине; – физичка и здравствена култура. <p>Програм наставе и учења базиран је на усвојеним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из претходних разреда.</p> <p>Организациони облици рада</p> <p>А. Часови физичког и здравственог образовања;</p> <p>Б. Слободне активности – секције;</p> <p>В. Недеља школског спорта;</p> <p>Г. Активности у природи (крос, спортски дан, излети, зимовање, летовање...);</p> <p>Д. Школска такмичења;</p> <p>А. Часови физичког и здравственог васпитања</p> <p>Наставне области:</p> <p>І. Физичке способности</p> <p>На свим часовима и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:</p> <ul style="list-style-type: none"> – унапређивање и одржавање физичких способности; – проширивање знања о развоју моторичких способности; – правилно држање тела. <p>Унапређивање и одржавање физичких способности континуирано се реализује на свим часовима. У основној фази часа унапређивање физичких способности потребно је ускладити са утицајима вежбања из области Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине.</p> <p>На основу процене могућности и потреба ученика наставник може већи део часа искористити за рад на развоју физичких способности ученика. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама ученика и материјално-техничким условима. У развоју физичких способности препоручује се примена диференцираних облика рада.</p>	<p>Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичким васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма</p>	<p>КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА</p> <p>Сваки од образовних профила има карактеристике везане за обављање конкретних стручних послова, који захтевају одређене положаје тела, покрете и кретања, који могу негативно утицати на правилно држање (статус кичменог стуба и статус стопала). Како би се избегли ови негативни утицаји, наставници стручних предмета и професори физичког васпитања дефинишу могуће професионалне поремећаје, на основу чега се програмирају се посебни садржаји, којима се обезбеђује превенција.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медицина 2. Биологија 3. Физика 4. Исхрана људи 5. Екологија 6. Хемија 7. Филозофија 8. Ликовна култура 9. Музичка култура <p>МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одговоран однос према здрављу 2. Сарадња 3. Компетенција за целоживотно учење 				

Програм унапређивања и одржавања физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

За праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика користи се батерија тестова из *Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у настави физичког васпитања* (Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2019).

II. Спортско-техничко образовање

Усвајање моторичких вештина остварује се применом основних дидактичко-методичких принципа и метода рада неопходних за достизање постављених исхода реализовањем одговарајућих програмских садржаја.

Основни и проширени садржаји дати су у наставној теми *Спортска гимнастика* уз уважавање индивидуалних способности ученика и материјално-техничке опремљености школе. Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, свакодневним активностима, специфичним и ванредним животним ситуацијама.

Ученицима који тренутно нису у стању да изведу неке од предвиђених вежби, задају се посебна вежбања.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

У раду са ученицима могу се реализовати додатни садржаји које креира наставник у складу са потребама ученика.

Кроз процес реализације наставе неопходно је пратити способности ученика и давати одговарајуће савете.

III. Физичко образовање и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад.

Достизањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању, физичком образовању (основним правилима и принципима тренинга, моторичким и функционалним способностима, безбедности при вежбању, значају вежбања у превенцији постуралних поремећаја, незаразних болести, насиља и др.), спорту, рекреацији и здрављу.

Неопходно је истаћи значај физичких способности и оспособљеност у вештинама за одржавање радне

и одбрамбене способности, и њихову примену у ванредним ситуацијама.

Садржаји ове наставне области реализују се непосредно пре, током и након вежбања на часу, као и другим пригодним ситуацијама.

Развијање знања из ове области реализује се на основама интерактивне наставе.

Ова област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу, различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених и патриотских вредности, мултикултуралности; развијање толерантности, фер плеја; препознавање негативних облика понашања у вежбању, спорту и рекреацији; утицај суплемената у исхрани младих; последице конзумирања психоактивних супстанци, допинга.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења и дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда. Током планирања рада потребно је одредити временску динамику за остваривање појединих исхода током школске године. Неопходно је посебну пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године.

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);
- практична настава (у складу са планом образовног профила).

Теоријска настава

Теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји предвиђени темама Физичко образовање и Здравствена култура уз могући практичан рад у складу са условима.

У школама које имају услове максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију – међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу процене наставника, могућности и интересовања ученика, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Број часова по темама одређује Стручно веће.

Достизање исхода наставне теме *Спортска гимнастика* остварује се реализацијом основних и проширених садржаја.

Основни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, материјално-техничке и просторне услове.

Проширени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су савладали основне садржаје, узимајући у обзир ниво достигнутог исхода, могућности, потребе ученика и услове за рад.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Физичке способности

Тестирање ученика тј. праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардиореспираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гipкости и агилности.

При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање конкретног задатка. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и оптимализације интензитета рада.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика:

1. Развој снаге
  - без и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),

– на справама и уз помоћ справа.

2. Развој гipкости (покретљивости)

- без реквизи́та и са реквизи́тима,
- у пару (два ученика),
- уз коришћење справа.

3. Развој издржљивости

- трчања,
- спортске игре,
- прескакање вијаче,
- плес.

4. Развој координације

- извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима.

5. Развој брзине

- једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.);
- штафетне игре;
- извођење вежби максималном брзином.

Методe вежбања које се примењују у настави су тренажне методе, прилагођене индивидуалним способностима и карактеристикама ученика.

За сваки час планира се развој моторичких способности ученика (Кондициона припрема), у складу са наставном темом која се реализује у главном делу часа. Одређени број часова наставник може планирати искључиво за рад на кондиционој припреми ученика на основу процене њихових, потреба и могућности.

Наставник у сарадњи са ученицима даје упутства за израду личних програма вежбања које ученици повремено приказују на часовима.

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање и дозирати вежбање у складу са њиховим могућностима.

Спортско-техничко образовање

1. Атлетика

Трчања:

Усавршавање технике трчања на кратке стазе.

Трчање на време на кратке стазе сходно условима (30–100 m).

Усавршавање технике трчања на средњим и дугим стазама:

Трчање умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 9 до 12 и више минута (постепено повећавати време у сваком разреду).

Трчање 800 m ученице и 1500 m ученици на време.

Скокови:

– скок удаљ: једном од техника.

– скок увис: једном од техника.

Бацања: бацање кугле, једна од техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg).

Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама у складу са могућностима школе.

Крос се организује једном у току школске године (ученице 800 m, ученици 1200 m).

2. Спортска гимнастика

Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених након завршених претходних разреда на најмање две групе: „бољу” и „слабију”.

Неопходно је олакшавати, односно отежавати програм вежби на основу моторичких способности и претходно развијених знања и умења ученика.

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Понављање – усавршавање елемената у складу са индивидуалним могућностима ученика.

Проширени садржаји

Вежбе на справама и тлу

Прескок (козлић или коњ)

Згрчка.

Разношка.

Одбочка.

Прескоци преко коња

Кругови, разбој, вратило, греда, коњ са хватаљкама

– Поновити елементе из основне школе и проширити их постепено новим елементима у сваком од разреда средње школе.

3. Спортске игре и физичка активност по избору

3.1. Футсал

Игра

3.2. Рукомет

Игра

3.3. Кошарка

Игра

3.4. Одбојка

Игра

3.5. Активности по избору

У складу са просторно техничким могућностима школе наставник у договору са ученицима реализује неке од наведених активности:

– Кондиционо вежбање (кружни тренинг, аеробик, пилатес, елементи фитнеса и др.)

- Пливање и ватерполо;
- Скијање;
- Клизање;
- Бадминтон;
- Стони тенис;
- Оријентиринг;
- Веслање;
- Основни елементи борилачких спортова и самоодбране;
- Друге активности по избору Стручног већа школе у складу са потребама ученика;
- Активности од значаја за локалну заједницу.

Пливање и ватерполо

Пливање реализују школе које за то имају услове у школи или објектима у њеној близини.

Програм наставе пливања предлаже Стручно веће на основу могућности ученика.

Клизање и скијање

– Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима. Стручно веће предлаже програм клизања и скијања. Клизање и скијање у оквиру редовне наставе реализује се у школама које за то имају одговарајуће услове у непосредној близини школе.

4. Плес и ритмика

– Понављање плесова усвојених у основној школи и у сваком разреду проширити или научити нови плес у складу са програмом.

– Примена елемената ритмике у циљу унапређивања моторичких способности ученика.

– Припрема за матурски плес

5. Полигони

Наставник осмишљава полигоне у складу са усвојеним моторичким садржајима.

Примена полигона у одређеним професијама (факултети спорта и физичког васпитања, војска, полиција, спасиоци и др.).

Физичка и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад и састоји се од две наставне теме Физичко образовање и Здравствена култура.

Физичко образовање

Упознати ученике са основним принципима тренинга и израдом индивидуалних програма вежбања. Са ученицима реализовати фитнес програме за које показују посебни интерес.

Упознати ученике о значају физичке

оспособљености за рад, одбрану, сналажење у ванредним ситуацијама и за послове у физичком васпитању, рекреацији и спорту. Указивати на правила безбедности приликом вежбања.

Проширити знања о превентивном утицају физичког вежбања на здравље. Упознати ученике са применом савремених средстава и ИКТ-а у физичком вежбању, спорту и рекреацији.

Здравствена култура

Продубљивање знања о значају вежбања за очување здравља. Подсетити ученике на значај и улогу физичког вежбања у очувању здравља и могуће последице хипокинезије. Нагласити ученицима значај заштите приликом вежбања у циљу очувања репродуктивног здравља.

Информисање ученика о значају лекарских прегледа као основне превентиве присутних ризика у спорту и рекреацији. Упознати ученике са последицама практиковања неадекватних дијета.

Пружање информација о штетним последицама и ризицима конзумирања различитих енергетских напитака, психоактивних супстанци и других недозвољених средстава на организам (штетност дувана, алкохола, дроге, прекомерне употребе фармаколошких суплемената, лекова и др.).

У зависности од узраста ученика и претходних искустава ученике је неопходно, постепено у сваком од разреда, оспособити за пружање прве помоћи код најчешћих повреда:

- Поступак са ранама – крварења;
- Поступак са опекотинама;
- Поступак са промрзлинама;
- Поступак приликом прелома, уганућа, ишчашења екстремитета;
- Поступак приликом повреде кичменог стуба;
- Поступак приликом губитка свести (кома положај);
- Поступак приликом епилептичног напада;
- Спашавање утопљеника и прва помоћ (теоријски приступ);
- Обавештавање надлежних институција (хитна помоћ, полиција, наставник, родитељ...).

Посебна препорука

У складу са специфичностима образовног профила

- занимања препорука је да се тежиште стави на:
- активности којима се компензују негативни утицаји на здравље;

– активности које доприносе развоју способностима важним за обављање процеса рада и очување радне способности.

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике реализације наставе и учења:

- јасноћа наставног процеса;
- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби усклађен са програмским садржајима и достизањем исхода;
- функционална повезаност делова часа – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме.

При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа у циљу достизања постављених исхода.

Значајне активности ученика у оквиру предмета су:

- Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања свих елемената и информација о вежбању као и информација о здрављу (уочавање важних карактеристика вежби и процеса вежбања);
- Увежбавање и демонстрација усвојених елемената – вежби;
- Играње – активно учешће и сарадња у спортским играма и дисциплинама;
- Описивање – вербално изражавање спољашњих и унутрашњих запажања о вежбању и здрављу;
- Процењивање – сопствених могућности у вежбању;
- Континуирана примена мера безбедности приликом вежбања;
- Бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања у вези вежбања и здравља;
- Практиковање усвојеног у настави, свакодневном животу, вежбању и раду;
- Истраживање релевантних извора информација о вежбању и здрављу;
- Стварање – сопствени програм вежбања;
- Праћење и анализирање резултата тестирања;

– Активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.

III. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом.

У процесу праћења, вредновања и оцењивања неопходно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. На основу доступних података наставник сачињава радни (лични) картон ученика.

На почетку школовања у средњем образовању и васпитању сваки ученик предаје наставнику лични картон који је добио након завршеног основног образовања и васпитања ради даљег праћења његовог развоја.

Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог образовања, наставник подједнако континуирано прати и вреднује:

I. Однос ученика према Физичком и здравственом васпитању који обухвата:

- вежбање у адекватној спортској опреми;
- редовно присуство и рад на часовима;
- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.

II. Приказ вежби за развој снаге, покретљивости, брзине, издржљивости и координације.

III. Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике и тактичких елемената):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског трчања: спринтерско трчање 30–100 m на време.

Приказ технике истрајног трчања:

истрајно трчање у трајању од 9 од 12 минута (у зависности од разреда, нпр. први разред 9 минута, други разред 10 минута итд.),

трчање школског кроса.

Приказ технике скока удаљ.

Приказ технике скока увис.

Техника бацања кугле.

Спортска гимнастика:

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода спортске гимнастике током школске године.

Спортске игре и активности по избору

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода наставних тема спортских игара и активности по избору.

Пливање:

Пливање једном техником по избору ученика у дужини од 50 m.

Плес и ритмика:

У зависности од разреда наставник прти и вреднује:

Ужичко коло и Моравац.

Бечки и Енглески валцер (мешовити парови).

Rock 'n' roll и Ча-ча-ча (мешовити парови).

Стони тенис:

Познавање правила стоног тениса. Основни став, кретање и техника држања рекета. Основне технике удараца бекхенд и форхенд. Сервис. Игра.

Клизање и скијање:

Приказ усвојеног нивоа технике клизања или скијања.

Друге активности у складу са могућностима школе

Начин праћења, вредновања и оцењивања одређује наставник на основу активности за коју се ученик определи (оријентиринг, веслање, планинарење, борилачке вештине и самоодбрана и др.).

IV. Индивидуални напредак у развоју моторичких способности

Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање.

Приликом праћења, вредновања и оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, његов индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа и могућности, као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

– ниво остварености исхода из области Физичко образовање и здравствена култура;

– учешће у настави и организацији ваннаставних активности.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник може извршити усменим или писменим путем.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу његовог индивидуалног напретка и активности на часовима.

Ваннаставне и ваншколске активности

План и програм ових активности предлаже

Стручно веће и саставни је део годишњег плана рада школе и школског програма.

Б. Секције

Реализују се према интересовању ученика.

Стручно веће сачињава посебан програм при чему се узимају у обзир материјални и просторни услови рада, потребе и способности ученика.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру Школског програма може да реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

– физичке активности прилагођене узрасту и могућностима ученика;

– културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице...);

– радионице о здрављу, физичком вежбању, спорту и др...

План и програм Недеље школског спорта сачињава

Стручно веће у сарадњи са другим стручним већима (Ликовне културе, Музичке културе, Историје, Рачунарства и информатике...) и стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да и ученици који су ослобођени од практичног дела наставе буду укључени у организацију ових активности.

Г. Активности у природи (излет, крос, зимовање, летовање...)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, на предлог Стручног већа наставника Физичког и здравственог васпитања, школа организује активности у природи:

<p>– излет са пешачењем (до 12 km у оба правца); – крос се организује најмање једном у току школске године; – зимовање у трајању од 7 дана (обука скијања и активности на снегу); – летовање – организује се за време летњег распуста (боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима).</p> <p>Д. Школска такмичења Школа организује и спроводи школска такмичења, као интегрални део процеса физичког и здравственог образовања на основу плана Стручног већа. Ученици могу да учествују на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са планом и програмом, као и на такмичењима од интереса за локалну заједницу. Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик може представљати школу само у једном спорту и једној спортој дисциплини.</p>		
---	--	--

Образовни профил	Техничар друмског саобраћаја
Разред	Други
Наставни предмет	Физичко васпитање
Годишњи фонд часова	70
Недељни фонд часова	2

Циљ:
Циљ учења предмета Физичко васпитање је да ученик континуирано развија знања, физичке способности и моторичке вештине у складу са вредностима физичког вежбања, потребама за очување и унапређивање здравља и даљег професионалног развоја.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ~~ће~~ бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<p>– правилно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – сагледа сопствени моторички статус и уз помоћ наставника примени вежбања у циљу његовог побољшања;</p>	<ul style="list-style-type: none"> Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва 4 разреда. Наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика, актуелним збивањима у свету као и потребама струке. <p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p>					

	<p><u>Спортске игре</u> Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал Проширивање и продубљивање техничко-тактичких способности ученика</p> <p><u>Активности по избору</u> Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон и др.</p> <p><u>Плес и ритмика</u> Народно коло „Моравац” Бечки валцер и Ча-ча-ча плес Народне игре и Плес из средине у којој се школа налази Народна кола и плесови по избору Ритмички елементи и састави</p> <p><u>Полигони</u> Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима</p> <p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p><u>Физичко образовање</u> Правила и принципи вежбања Основни методи развоја моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, покретљивост) Тактика игре Безбедност у вежбању Улога физичке оспособљености и моторичких знања у ванредним ситуацијама Примена информационих технологија у физичкој активности Здравствена култура Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља, репродуктивног здравља и превенције болести Недовољна физичка активност као један од ризика у настанку болести Значај редовних лекарских прегледа и физичка активност Исхрана и вежбање – последице неадекватних дијета и дијететских производа Ризици од конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средстава Основе прве помоћи</p>					
Укупан број часова		/	/	/	70	70
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		

Достизање циља и исхода наставе и учења
Физичког васпитања заснива се на јединству
наставних и ваннаставних организационих облика
рада који се састоје из три предметне области:

- физичке способности;
- моторичке вештине спорт и спортске дисциплине;
- физичка и здравствена култура.

Програм наставе и учења базиран је на усвојеним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из претходних разреда.

Организациони облици рада

- А. Часови физичког и здравственог образовања;
- Б. Слободне активности – секције;
- В. Недеља школског спорта;
- Г. Активности у природи (крос, спортски дан, излети, зимовање, летовање...);
- Д. Школска такмичења;

А. Часови физичког и здравственог васпитања

Наставне области:

І. Физичке способности

На свим часовима и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:

- унапређивање и одржавање физичких способности;
- проширивање знања о развоју моторичких способности;
- правилно држање тела.

Унапређивање и одржавање физичких способности континуирано се реализује на свим часовима. У основној фази часа унапређивање физичких способности потребно је ускладити са утицајима вежбања из области Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине.

На основу процене могућности и потреба ученика наставник може већи део часа искористити за рад на развоју физичких способности ученика. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама ученика и материјално-техничким условима. У развоју физичких способности препоручује се примена диференцираних облика рада.

Програм унапређивања и одржавања физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

За праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика користи се батерија тестова из *Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у*

Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичким васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Сваки од образовних профила има карактеристике везане за обављање конкретних стручних послова, који захтевају одређене положаје тела, покрете и кретања, који могу негативно утицати на правилно држање (статус кичменог стуба и статус стопала). Како би се избегли ови негативни утицаји, наставници стручних предмета и професори физичког васпитања дефинишу могуће професионалне поремећаје, на основу чега се програмирају се посебни садржаји, којима се обезбеђује превенција.

1. Медицина
2. Биологија
3. Физика
4. Исхрана људи
5. Екологија
6. Хемија
7. Филозофија
8. Ликовна култура
9. Музичка култура

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. Одговоран однос према здрављу
2. Сарадња
3. Компетенција за целоживотно учење

настави физичког васпитања (Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2019).

II. Спортско-техничко образовање

Усвајање моторичких вештина остварује се применом основних дидактичко-методичких принципа и метода рада неопходних за достизање постављених исхода реализовањем одговарајућих програмских садржаја.

Основни и проширени садржаји дати су у наставној теми *Спортска гимнастика* уз уважавање индивидуалних способности ученика и материјално-техничке опремљености школе.

Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, свакодневним активностима, специфичним и ванредним животним ситуацијама.

Ученицима који тренутно нису у стању да изведу неке од предвиђених вежби, задају се посебна вежбања.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

У раду са ученицима могу се реализовати додатни садржаји које креира наставник у складу са потребама ученика.

Кроз процес реализације наставе неопходно је пратити способности ученика и давати одговарајуће савете.

III. Физичко образовање и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад.

Достизањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању, физичком образовању (основним правилима и принципима тренинга, моторичким и функционалним способностима, безбедности при вежбању, значају вежбања у превенцији постуралних поремећаја, незаразних болести, насиља и др.), спорту, рекреацији и здрављу.

Неопходно је истаћи значај физичких способности и оспособљеност у вештинама за одржавање радне и одбрамбене способности, и њихову примену у ванредним ситуацијама.

Садржаји ове наставне области реализују се непосредно пре, током и након вежбања на часу, као и другим пригодним ситуацијама.

Развијање знања из ове области реализује се на основама интерактивне наставе.

Ова област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу, различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених и патриотских вредности, мултикултуралности; развијање толерантности, фер плеја; препознавање негативних облика понашања у вежбању, спорту и рекреацији; утицај суплемената у исхрани младих; последице конзумирања психоактивних супстанци, допинга.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења и дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда. Током планирања рада потребно је одредити временску динамику за остваривање појединих исхода током школске године. Неопходно је посебну пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године.

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);
- практична настава (у складу са планом образовног профила).

Теоријска настава

Теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји предвиђени темама Физичко образовање и Здравствена култура уз могући практичан рад у складу са условима.

У школама које имају услове максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију – међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу процене наставника, могућности и интересовања ученика, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Број часова по темама одређује Стручно веће.

Достизање исхода наставне теме *Спортска гимнастика* остварује се реализацијом основних и проширених садржаја.

Основни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, материјално-техничке и просторне услове.

Проширени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су савладали основне садржаје, узимајући у обзир ниво достигнутог исхода, могућности, потребе ученика и услове за рад.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Физичке способности

Тестирање ученика тј. праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардиореспираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гipкости и агилности.

При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање конкретног задатка. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и оптимализације интензитета рада.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика:

1. Развој снаге
  - без и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),
  - на справама и уз помоћ справа.
2. Развој гipкости (покретљивости)
  - без реквизита и са реквизитима,
  - у пару (два ученика),
  - уз коришћење справа.
3. Развој издржљивости
  - трчања,
  - спортске игре,

- прескакање вијаче,
- плес.

4. Развој координације

- извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима.

5. Развој брзине

- једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.);

- штафетне игре;

- извођење вежби максималном брзином.

Методe вежбања које се примењују у настави су тренажне методе, прилагођене индивидуалним способностима и карактеристикама ученика.

За сваки час планира се развој моторичких способности ученика (Кондициона припрема), у складу са наставном темом која се реализује у главном делу часа. Одређени број часова наставник може планирати искључиво за рад на кондиционој припреми ученика на основу процене њихових, потреба и могућности.

Наставник у сарадњи са ученицима даје упутства за израду личних програма вежбања које ученици повремено приказују на часовима.

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање и доzirати вежбање у складу са њиховим могућностима.

Спортско-техничко образовање

1. Атлетика

Трчања:

Усавршавање технике трчања на кратке стазе.

Трчање на време на кратке стазе сходно условима (30–100 m).

Усавршавање технике трчања на средњим и дугим стазама:

Трчање умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 9 до 12 и више минута (постепено повећавати време у сваком разреду).

Трчање 800 m ученице и 1500 m ученици на време.

Скокови:

- скок удаљ: једном од техника.

- скок увис: једном од техника.

Бацања: бацање кугле, једна од техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg).

Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама у складу са могућностима школе.

Крос се организује једном у току школске године (ученице 800 m, ученици 1200 m).

2. Спортска гимнастика

Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених након завршених претходних разреда на најмање две групе: „бољу” и „слабију”.

Неопходно је олакшавати, односно отежавати програм вежби на основу моторичких способности и претходно развијених знања и умења ученика.

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Понављање – усавршавање елемената у складу са индивидуалним могућностима ученика.

Проширени садржаји

Вежбе на справама и тлу

Прескок (козлић или коњ)

Згрчка.

Разношка.

Одбочка.

Прескоци преко коња

Кругови, разбој, вратило, греда, коњ са хваталкама

– Поновити елементе из основне школе и проширити их постепено новим елементима у сваком од разреда средње школе.

3. Спортске игре и физичка активност по избору

3.1. Футсал

Игра

3.2. Рукомет

Игра

3.3. Кошарка

Игра

3.4. Одбојка

Игра

3.5. Активности по избору

У складу са просторно техничким могућностима школе наставник у договору са ученицима реализује неке од наведених активности:

– Кондиционо вежбање (кружни тренинг, аеробик, пилатес, елементи фитнеса и др.)

– Пливање и ватерполо;

– Скијање;

– Клизање;

– Бадминтон;

– Стони тенис;

– Оријентиринг;

– Веслање;
– Основни елементи борилачких спортова и самоодбране;
– Друге активности по избору Стручног већа школе у складу са потребама ученика;
– Активности од значаја за локалну заједницу.

Пливање и ватерполо
Пливање реализују школе које за то имају услове у школи или објектима у њеној близини.
Програм наставе пливања предлаже Стручно веће на основу могућности ученика.

Клизање и скијање
– Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима. Стручно веће предлаже програм клизања и скијања. Клизање и скијање у оквиру редовне наставе реализује се у школама које за то имају одговарајуће услове у непосредној близини школе.

4. Плес и ритмика
– Понављање плесова усвојених у основној школи и у сваком разреду проширити или научити нови плес у складу са програмом.
– Примена елемената ритмике у циљу унапређивања моторичких способности ученика.
– Припрема за матурски плес

5. Полигони
Наставник осмишљава полигоне у складу са усвојеним моторичким садржајима.
Примена полигона у одређеним професијама (факултети спорта и физичког васпитања, војска, полиција, спасиоци и др.).

Физичка и здравствена култура
Ова наставна област реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад и састоји се од две наставне теме Физичко образовање и Здравствена култура.

Физичко образовање
Упознати ученике са основним принципима тренинга и израдом индивидуалних програма вежбања. Са ученицима реализовати фитнес програме за које показују посебни интерес.
Упознати ученике о значају физичке оспособљености за рад, одбрану, сналажење у ванредним ситуацијама и за послове у физичком васпитању, рекреацији и спорту. Указивати на правила безбедности приликом вежбања.
Проширити знања о превентивном утицају физичког вежбања на здравље. Упознати ученике

са применом савремених средстава и ИКТ-а у физичком вежбању, спорту и рекреацији.

Здравствена култура

Продубљивање знања о значају вежбања за очување здравља. Подсетити ученике на значај и улогу физичког вежбања у очувању здравља и могуће последице хипокинезије. Нагласити ученицима значај заштите приликом вежбања у циљу очувања репродуктивног здравља.

Информисање ученика о значају лекарских прегледа као основне превентиве присутних ризика у спорту и рекреацији. Упознати ученике са последицама практиковања неадекватних дијета.

Пружање информација о штетним последицама и ризицима конзумирања различитих енергетских напитака, психоактивних супстанци и других недозвољених средстава на организам (штетност дувана, алкохола, дроге, прекомерне употребе фармаколошких суплемената, лекова и др.).

У зависности од узраста ученика и претходних искустава ученике је неопходно, постепено у сваком од разреда, оспособити за пружање прве помоћи код најчешћих повреда:

- Поступак са ранама – крварења;
- Поступак са опекотинама;
- Поступак са промрзлимама;
- Поступак приликом прелома, уганућа, ишчашења екстремитета;
- Поступак приликом повреде кичменог стуба;
- Поступак приликом губитка свести (кома положај);
- Поступак приликом епилептичног напада;
- Спашавање утопљеника и прва помоћ (теоријски приступ);
- Обавештавање надлежних институција (хитна помоћ, полиција, наставник, родитељ...).

Посебна препорука

У складу са специфичностима образовног профила

- занимања препорука је да се тежиште стави на:
- активности којима се компензују негативни утицаји на здравље;
- активности које доприносе развоју способностима важним за обављање процеса рада и очување радне способности.

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике реализације наставе и учења:

- јасноћа наставног процеса;

– оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;

– избор рационалних облика и метода рада;

– избор вежби усклађен са програмским садржајима и достизањем исхода;

– функционална повезаност делова часа – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме.

При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа у циљу достизања постављених исхода.

Значајне активности ученика у оквиру предмета су:

– Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања свих елемената и информација о вежбању као и информација о здрављу (уочавање важних карактеристика вежби и процеса вежбања);

– Увежбавање и демонстрација усвојених елемената – вежби;

– Играње – активно учешће и сарадња у спортским играма и дисциплинама;

– Описивање – вербално изражавање спољашњих и унутрашњих запажања о вежбању и здрављу;

– Процењивање – сопствених могућности у вежбању;

– Континуирана примена мера безбедности приликом вежбања;

– Бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања у вези вежбања и здравља;

– Практиковање усвојеног у настави, свакодневном животу, вежбању и раду;

– Истраживање релевантних извора информација о вежбању и здрављу;

– Стварање – сопствени програм вежбања;

– Праћење и анализирање резултата тестирања;

– Активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.

III. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом.

У процесу праћења, вредновања и оцењивања неопходно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. На основу доступних података наставник сачињава радни (лични) картон ученика.

На почетку школовања у средњем образовању и васпитању сваки ученик предаје наставнику лични картон који је добио након завршеног основног образовања и васпитања ради даљег праћења његовог развоја.

Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог образовања, наставник подједнако континуирано прати и вреднује:

I. Однос ученика према Физичком и здравственом васпитању који обухвата:

- вежбање у адекватној спортској опреми;
- редовно присуство и рад на часовима;
- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.

II. Приказ вежби за развој снаге, покретљивости, брзине, издржљивости и координације.

III. Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике и тактичких елемената):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског трчања: спринтерско трчање 30–100 m на време.

Приказ технике истрајног трчања: истрајно трчање у трајању од 9 од 12 минута (у зависности од разреда, нпр. први разред 9 минута, други разред 10 минута итд.), трчање школског кроса.

Приказ технике скока удаљ.

Приказ технике скока увис.

Техника бацања кугле.

Спортска гимнастика:

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода спортске гимнастике током школске године.

Спортске игре и активности по избору

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода наставних тема спортских игара и активности по избору.

Пливање:

Пливање једном техником по избору ученика у дужини од 50 m.

Плес и ритмика:

У зависности од разреда наставник прти и вреднује:

Ужичко коло и Моравац.

Бечки и Енглески валцер (мешовити парови).

Rock 'n' roll и Ча-ча-ча (мешовити парови).

Стони тенис:

Познавање правила стоног тениса. Основни став, кретање и техника држања рекета. Основне технике удараца бекхенд и форхенд. Сервис. Игра.

Клизање и скијање:

Приказ усвојеног нивоа технике клизања или скијања.

Друге активности у складу са могућностима школе

Начин праћења, вредновања и оцењивања одређује наставник на основу активности за коју се ученик определи (оријентиринг, веслање, планинарење, борилачке вештине и самоодбрана и др.).

IV. Индивидуални напредак у развоју моторичких способности

Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање.

Приликом праћења, вредновања и оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, његов индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа и могућности, као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

– ниво остварености исхода из области Физичко образовање и здравствена култура;

– учешће у настави и организацији ваннаставних активности.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник може извршити усменим или писменим путем.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу његовог индивидуалног напретка и активности на часовима.

Ваннаставне и ваншколске активности

План и програм ових активности предлаже
Стручно веће и саставни је део годишњег плана
рада школе и школског програма.

Б. Секције

Реализују се према интересовању ученика.
Стручно веће сачињава посебан програм при чему
се узимају у обзир материјални и просторни услови
рада, потребе и способности ученика.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина
живота, развоја свести о важности сопственог
здравља и безбедности, о потреби неговања и
развоја физичких способности, као и превенције
насиља, наркоманије, малолетничке
делинквенције, школа у оквиру Школског
програма може да реализује недељу школског
спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- физичке активности прилагођене узрасту и
могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције
физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и
друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске
радионице...);
- радионице о здрављу, физичком вежбању, спорту
и др...

План и програм Недеље школског спорта сачињава
Стручно веће у сарадњи са другим стручним
већима (Ликовне културе, Музичке културе,
Историје, Рачунарства и информатике...) и
стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да
и ученици који су ослобођени од практичног дела
наставе буду укључени у организацију ових
активности.

**Г. Активности у природи (излет, крос,
зимовање, летовање...)**

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким
планом, на предлог Стручног већа наставника
Физичког и здравственог васпитања, школа
организује активности у природи:

- излет са пешачењем (до 12 km у оба правца);
- крос се организује најмање једном у току
школске године;
- зимовање у трајању од 7 дана (обука скијања и
активности на снегу);
- летовање – организује се за време летњег
распушта (боравак у природи са организованим
образовним и физичким активностима).

<p>Д. Школска такмичења Школа организује и спроводи школска такмичења, као интегрални део процеса физичког и здравственог образовања на основу плана Стручног већа. Ученици могу да учествују на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са планом и програмом, као и на такмичењима од интереса за локалну заједницу. Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик може представљати школу само у једном спорту и једној спортској дисциплини.</p>		
---	--	--

Образовни профил	Кувар
Разред	Други
Наставни предмет	Физичко васпитање
Годишњи фонд часова	64
Недељни фонд часова	2

Циљ:
Циљ учења предмета Физичко васпитање је да ученик континуирано развија знања, физичке способности и моторичке вештине у складу са вредностима физичког вежбања, потребама за очување и унапређивање здравља и даљег професионалног развоја.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> – правилно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – сагледа сопствени моторички статус и уз помоћ наставника примени вежбања у циљу његовог побољшања; – примењује усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама; – игра један народни и један друштвени плес; – примењује и поштује основне принципе вежбаоног процеса; – уз помоћ наставника примењује основне методе за развој моторичких способности; 	<ul style="list-style-type: none"> • Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва 4 разреда. Наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика, актуелним збивањима у свету као и потребама струке. <p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Тестирање ученика. Примена националне батерије тестова Кондициона припрема ученика</p> <p>СПОРТСКО-ТЕХНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ <u>Атлетика</u></p>					

<p>– одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;</p> <p>– препозна и реши конфликтну ситуацију;</p> <p>– примењује одговарајуће вежбе у складу са сопственим могућностима и потребама;</p> <p>– уз помоћ наставника коригује грешке у извођењу покрета и кретања;</p> <p>– учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима;</p> <p>– помаже у организацији школских спортских манифестација;</p> <p>– користи могућности за свакодневну физичку активност и редовно вежба;</p> <p>– повеже принципе здраве исхране и вежбање;</p> <p>– примењује правила безбедности у различитим физичким активностима;</p> <p>– решава конфликте на социјално прихватљив начин;</p> <p>– коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања;</p> <p>– редовно контролише своје здравље;</p> <p>– разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље;</p> <p>– повеже штетан утицај које енергетски напаци, психоактивне супстанце и недозвољена средства имају на здравље.</p> <p>– познаје и примењује основне принципе пружања прве помоћи.</p>	<p>Усавршавање технике атлетских дисциплина – трчања, скокова удаљ и вис и бацања</p> <p>Четворобој</p> <p><u>Спортска гимнастика</u></p> <p>Основни садржаји</p> <p>Вежбе на тлу</p> <p>Прескоци и скокови</p> <p>Вежбе у упору</p> <p>Вежбе у вису</p> <p>Греда</p> <p>Гимнастички полигон</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Вежбе на тлу – сложенији састав</p> <p>Висока греда</p> <p>Прескок</p> <p>Коњ са хватаљкама</p> <p>Вежбе у упору – сложенији састав</p> <p>Вежбе у вису – сложенији састав</p> <p>Спортске игре и активности по избору</p> <p><u>Спортске игре</u></p> <p>Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал</p> <p>Проширивање и продубљивање техничко-тактичких способности ученика</p> <p><u>Активности по избору</u></p> <p>Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон и др.</p> <p><u>Плес и ритмика</u></p> <p>Народно коло „Моравац”</p> <p>Бечки валцер и Ча-ча-ча плес</p> <p>Народне игре и Плес из средине у којој се школа налази</p> <p>Народна кола и плесови по избору</p> <p>Ритмички елементи и састави</p> <p><u>Полигони</u></p> <p>Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима</p> <p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p><u>Физичко образовање</u></p> <p>Правила и принципи вежбања</p>					
--	--	--	--	--	--	--

	<p>Основни методи развоја моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, покретљивост) Тактика игре Безбедност у вежбању Улога физичке оспособљености и моторичких знања у ванредним ситуацијама Примена информационих технологија у физичкој активности Здравствена култура Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља, репродуктивног здравља и превенције болести Недовољна физичка активност као један од ризика у настанку болести Значај редовних лекарских прегледа и физичка активност Исхрана и вежбање – последице неадекватних дијета и дијететских производа Ризици од конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средстава Основе прве помоћи</p>					
Укупан број часова		/	/	/	64	64
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
<p>Достизање циља и исхода наставе и учења Физичког васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада који се састоје из три предметне области: – физичке способности; – моторичке вештине спорт и спортске дисциплине; – физичка и здравствена култура. Програм наставе и учења базиран је на усвојеним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из претходних разреда. Организациони облици рада</p>	<p>Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичким васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма</p>			<p>КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА</p> <p>Сваки од образовних профила има карактеристике везане за обављање конкретних стручних послова, који захтевају одређене положаје тела, покрете и кретања, који могу негативно утицати на правилно држање (статус кичменог стуба и статус стопала). Како би се избегли ови негативни утицаји, наставници стручних предмета и професори физичког васпитања дефинишу могуће професионалне поремећаје, на основу чега се програмирају се посебни садржаји, којима се обезбеђује превенција.</p> <p>1. Медицина</p>		

- А. Часови физичког и здравственог образовања;
- Б. Слободне активности – секције;
- В. Недеља школског спорта;
- Г. Активности у природи (крос, спортски дан, излети, зимовање, летовање...);
- Д. Школска такмичења;

А. Часови физичког и здравственог васпитања

Наставне области:

I. Физичке способности

На свим часовима и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:

- унапређивање и одржавање физичких способности;
- проширивање знања о развоју моторичких способности;
- правилно држање тела.

Унапређивање и одржавање физичких способности континуирано се реализује на свим часовима. У основној фази часа унапређивање физичких способности потребно је ускладити са утицајима вежбања из области Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине.

На основу процене могућности и потреба ученика наставник може већи део часа искористити за рад на развоју физичких способности ученика. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама ученика и материјално-техничким условима. У развоју физичких способности препоручује се примена диференцираних облика рада. Програм унапређивања и одржавања физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

За праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика користи се батерија тестова из *Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у настави физичког васпитања* (Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2019).

- 2. Биологија
- 3. Физика
- 4. Исхрана људи
- 5. Екологија
- 6. Хемија
- 7. Филозофија
- 8. Ликовна култура
- 9. Музичка култура

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

- 1. Одговоран однос према здрављу
- 2. Сарадња
- 3. Компетенција за целоживотно учење

II. Спортско-техничко образовање

Усвајање моторичких вештина остварује се применом основних дидактичко-методичких принципа и метода рада неопходних за достизање постављених исхода реализовањем одговарајућих програмских садржаја.

Основни и проширени садржаји дати су у наставној теми *Спортска гимнастика* уз уважавање индивидуалних способности ученика и материјално-техничке опремљености школе.

Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, свакодневним активностима, специфичним и ванредним животним ситуацијама.

Ученицима који тренутно нису у стању да изведу неке од предвиђених вежби, задају се посебна вежбања.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

У раду са ученицима могу се реализовати додатни садржаји које креира наставник у складу са потребама ученика.

Кроз процес реализације наставе неопходно је пратити способности ученика и давати одговарајуће савете.

III. Физичко образовање и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад.

Достизањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању, физичком образовању (основним правилима и принципима тренинга, моторичким и функционалним способностима, безбедности при вежбању, значају вежбања у превенцији постуралних поремећаја, незаразних болести, насиља и др.), спорту, рекреацији и здрављу.

Неопходно је истаћи значај физичких

способности и оспособљеност у вештинама за одржавање радне и одбрамбене способности, и њихову примену у ванредним ситуацијама.

Садржаји ове наставне области реализују се непосредно пре, током и након вежбања на часу, као и другим пригодним ситуацијама.

Развијање знања из ове области реализује се на основама интерактивне наставе.

Ова област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу, различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених и патриотских вредности,

мултикултуралности; развијање

толерантности, фер плеја; препознавање негативних облика понашања у вежбању, спорту и рекреацији; утицај суплемената у исхрани младих; последице конзумирања психоактивних супстанци, допинга.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења и дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда. Током планирања рада потребно је одредити временску динамику за остваривање појединих исхода током школске године. Неопходно је посебну пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године.

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);
- практична настава (у складу са планом образовног профила).

Теоријска настава

Теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји

предвиђени темама Физичко образовање и Здравствена култура уз могући практичан рад у складу са условима.

У школама које имају услове максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију – међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу процене наставника, могућности и интересовања ученика, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Број часова по темама одређује Стручно веће.

Достизање исхода наставне теме *Спортска гимнастика* остварује се реализацијом основних и проширених садржаја.

Основни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, материјално-техничке и просторне услове.

Проширени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су савладали основне садржаје, узимајући у обзир ниво достигнутог исхода, могућности, потребе ученика и услове за рад.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Физичке способности

Тестирање ученика тј. праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардиореспираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног

састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гipкoсти и агилности.

При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање конкретног задатка. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и оптимализације интензитета рада.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика:

1. Развој снаге

- без и са реквизитима,
- у пару (два ученика),
- на справама и уз помоћ справа.

2. Развој гipкoсти (покретљивости)

- без реквизита и са реквизитима,
- у пару (два ученика),
- уз коришћење справа.

3. Развој издржљивости

- трчања,
- спортске игре,
- прескакање вијаче,
- плес.

4. Развој координације

- извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима.

5. Развој брзине

- једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.);
- штафетне игре;

– извођење вежби максималном брзином.
Методe вежбања које се примењују у настави су тренажне методе, прилагођене индивидуалним способностима и карактеристикама ученика.

За сваки час планира се развој моторичких способности ученика (Кондициона припрема), у складу са наставном темом која се реализује у главном делу часа. Одређени број часова наставник може планирати искључиво за рад на кондиционој припреми ученика на основу процене њихових, потреба и могућности.

Наставник у сарадњи са ученицима даје упутства за израду личних програма вежбања које ученици повремено приказују на часовима.

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање и доzirати вежбање у складу са њиховим могућностима.

Спортско-техничко образовање

1. Атлетика

Трчања:

Усавршавање технике трчања на кратке стазе.

Трчање на време на кратке стазе сходно условима (30–100 m).

Усавршавање технике трчања на средњим и дугим стазама:

Трчање умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 9 до 12 и више минута (постепено повећавати време у сваком разреду).

Трчање 800 m ученице и 1500 m ученици на време.

Скокови:

– скок удаљ: једном од техника.

– скок увис: једном од техника.

Бацања: бацање кугле, једна од техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg).

Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским

дисциплинама у складу са могућностима школе.

Крос се организује једном у току школске године (ученице 800 m, ученици 1200 m).

2. Спортска гимнастика

Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених након завршених претходних разреда на најмање две групе: „бољу” и „слабију”.

Неопходно је олакшавати, односно отежавати програм вежби на основу моторичких способности и претходно развијених знања и умења ученика.

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Понављање – усавршавање елемената у складу са индивидуалним могућностима ученика.

Проширени садржаји

Вежбе на справама и тлу

Прескок (козлић или коњ)

Згрчка.

Разношка.

Одбочка.

Прескоци преко коња

Кругови, разбој, вратило, греда, коњ са хваталкама

– Поновити елементе из основне школе и проширити их постепено новим елементима у сваком од разреда средње школе.

3. Спортске игре и физичка активност по избору

3.1. Футсал

Игра

3.2. Рукомет

Игра

3.3. Кошарка

Игра

3.4. Одбојка

Игра

3.5. Активности по избору

У складу са просторно техничким

могућностима школе наставник у договору

са ученицима реализује неке од наведених активности:

- Кондиционо вежбање (кружни тренинг, аеробик, пилатес, елементи фитнеса и др.)
- Пливање и ватерполо;
- Скијање;
- Клизање;
- Бадминтон;
- Стони тенис;
- Оријентиринг;
- Веслање;
- Основни елементи борилачких спортова и самоодбране;
- Друге активности по избору Стручног већа школе у складу са потребама ученика;
- Активности од значаја за локалну заједницу.

Пливање и ватерполо

Пливање реализују школе које за то имају услове у школи или објектима у њеној близини.

Програм наставе пливања предлаже Стручно веће на основу могућности ученика.

Клизање и скијање

– Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима. Стручно веће предлаже програм клизања и скијања.

Клизање и скијање у оквиру редовне наставе реализује се у школама које за то имају одговарајуће услове у непосредној близини школе.

4. Плес и ритмика

– Понављање плесова усвојених у основној школи и у сваком разреду проширити или научити нови плес у складу са програмом.

– Примена елемената ритмике у циљу унапређивања моторичких способности ученика.

– Припрема за матурски плес

5. Полигони

Наставник осмишљава полигоне у складу са усвојеним моторичким садржајима.

Примена полигона у одређеним професијама (факултети спорта и физичког васпитања, војска, полиција, спасиоци и др.).

Физичка и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад и састоји се од две наставне теме Физичко образовање и Здравствена култура.

Физичко образовање

Упознати ученике са основним принципима тренинга и израдом индивидуалних програма вежбања. Са ученицима реализовати фитнес програме за које показују посебни интерес. Упознати ученике о значају физичке оспособљености за рад, одбрану, сналажење у ванредним ситуацијама и за послове у физичком васпитању, рекреацији и спорту. Указивати на правила безбедности приликом вежбања. Проширити знања о превентивном утицају физичког вежбања на здравље. Упознати ученике са применом савремених средстава и ИКТ-а у физичком вежбању, спорту и рекреацији.

Здравствена култура

Продубљивање знања о значају вежбања за очување здравља. Подсетити ученике на значај и улогу физичког вежбања у очувању здравља и могуће последице хипокинезије. Нагласити ученицима значај заштите приликом вежбања у циљу очувања репродуктивног здравља. Информисање ученика о значају лекарских прегледа као основне превентиве присутних ризика у спорту и рекреацији. Упознати ученике са последицама практиковања неадекватних дијета.

Пружање информација о штетним последицама и ризицима конзумирања различитих енергетских напитака, психоактивних супстанци и других недозвољених средства на организам (штетност дувана, алкохола, дроге,

прекомерне употребе фармаколошких суплемената, лекова и др.).

У зависности од узраста ученика и претходних искустава ученике је неопходно, постепено у сваком од разреда, оспособити за пружање прве помоћи код најчешћих повреда:

- Поступак са ранама – крварења;
- Поступак са опекотинама;
- Поступак са промрзлинама;
- Поступак приликом прелома, уганућа, ишчашења екстремитета;
- Поступак приликом повреде кичменог стуба;
- Поступак приликом губитка свести (кома положај);
- Поступак приликом епилептичног напада;
- Спашавање утопљеника и прва помоћ (теоријски приступ);
- Обавештавање надлежних институција (хитна помоћ, полиција, наставник, родитељ...).

Посебна препорука

У складу са специфичностима образовног профила – занимања препорука је да се тежиште стави на:

- активности којима се компензују негативни утицаји на здравље;
- активности које доприносе развоју способностима важним за обављање процеса рада и очување радне способности.

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике реализације наставе и учења:

- јасноћа наставног процеса;
- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби усклађен са програмским садржајима и достизањем исхода;
- функционална повезаност делова часа – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме.

При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа у циљу достизања постављених исхода.

Значајне активности ученика у оквиру предмета су:

- Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања свих елемената и информација о вежбању као и информација о здрављу (уочавање важних карактеристика вежби и процеса вежбања);
- Увежбавање и демонстрација усвојених елемената – вежби;
- Играње – активно учешће и сарадња у спортским играма и дисциплинама;
- Описивање – вербално изражавање спољашњих и унутрашњих запажања о вежбању и здрављу;
- Процењивање – сопствених могућности у вежбању;
- Континуирана примена мера безбедности приликом вежбања;
- Бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања у вези вежбања и здравља;
- Практиковање усвојеног у настави, свакодневном животу, вежбању и раду;
- Истраживање релевантних извора информација о вежбању и здрављу;
- Стварање – сопствени програм вежбања;
- Праћење и анализирање резултата тестирања;
- Активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.

III. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може

утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом.

У процесу праћења, вредновања и оцењивања неопходно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. На основу доступних података наставник сачињава радни (лични) картон ученика.

На почетку школовања у средњем образовању и васпитању сваки ученик предаје наставнику лични картон који је добио након завршеног основног образовања и васпитања ради даљег праћења његовог развоја.

Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог образовања, наставник подједнако континуирано прати и вреднује:

I. Однос ученика према Физичком и здравственом васпитању који обухвата:

- вежбање у адекватној спортској опреми;
- редовно присуство и рад на часовима;
- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.

II. Приказ вежби за развој снаге, покретљивости, брзине, издржљивости и координације.

III. Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике и тактичких елемената):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског трчања:

спринтерско трчање 30–100 m на време.
Приказ технике истрајног трчања:
истрајно трчање у трајању од 9 од 12 минута
(у зависности од разреда, нпр. први разред 9
минута, други разред 10 минута итд.),
трчање школског кроса.
Приказ технике скока удаљ.
Приказ технике скока увис.
Техника бацања кугле.

Спортска гимнастика:
Ученик се прати и вреднује на основу нивоа
достигнутих исхода спортске гимнастике
током школске године.

Спортске игре и активности по избору
Ученик се прати и вреднује на основу нивоа
достигнутих исхода наставних тема
спортских игара и активности по избору.

Пливање:
Пливање једном техником по избору
ученика у дужини од 50 m.

Плес и ритмика:
У зависности од разреда наставник прти и
вреднује:
Ужичко коло и Моравац.
Бечки и Енглески валцер (мешовити парови).
Rock 'n' roll и Ча-ча-ча (мешовити парови).

Стони тенис:
Познавање правила стоног тениса. Основни
став, кретање и техника држања рекета.
Основне технике удараца бекхенд и
форхенд. Сервис. Игра.

Клизање и скијање:
Приказ усвојеног нивоа технике клизања или
скијања.

**Друге активности у складу са
могућностима школе**
Начин праћења, вредновања и оцењивања
одређује наставник на основу активности за
коју се ученик определи (оријентиринг,
веслање, планинарење, борилачке вештине и
самоодбрана и др.).

IV. Индивидуални напредак у развоју
моторичких способности

Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање.

Приликом праћења, вредновања и оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, његов индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа и могућности, као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

- ниво остварености исхода из области Физичко образовање и здравствена култура;
- учешће у настави и организацији ваннаставних активности.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник може извршити усменим или писменим путем.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу његовог индивидуалног напретка и активности на часовима.

Ваннаставне и ваншколске активности

План и програм ових активности предлаже Стручно веће и саставни је део годишњег плана рада школе и школског програма.

Б. Секције

Реализују се према интересовању ученика.

Стручно веће сачињава посебан програм при чему се узимају у обзир материјални и просторни услови рада, потребе и способности ученика.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру Школског програма може да реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- физичке активности прилагођене узрасту и могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице...);
- радионице о здрављу, физичком вежбању, спорту и др...

План и програм Недеље школског спорта сачињава Стручно веће у сарадњи са другим стручним већима (Ликовне културе, Музичке културе, Историје, Рачунарства и информатике...) и стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да и ученици који су ослобођени од практичног дела наставе буду укључени у организацију ових активности.

Г. Активности у природи (излет, крос, зимовање, летовање...)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, на предлог Стручног већа наставника Физичког и здравственог васпитања, школа организује активности у природи:

- излет са пешачењем (до 12 km у оба правца);
- крос се организује најмање једном у току школске године;
- зимовање у трајању од 7 дана (обука скијања и активности на снегу);
- летовање – организује се за време летњег распуста (боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима).

Д. Школска такмичења

Школа организује и спроводи школска такмичења, као интегрални део процеса физичког и здравственог образовања на основу плана Стручног већа. Ученици могу да учествују на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са планом и програмом, као и на такмичењима од интереса за локалну заједницу.

Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик може представљати школу само у једном спорту и једној спортској дисциплини.		
---	--	--

Образовни профил	Трговац
Разред	Други
Наставни предмет	Физичко васпитање
Годишњи фонд часова	64
Недељни фонд часова	2

Циљ:

Циљ учења предмета Физичко васпитање је да ученик континуирано развија знања, физичке способности и моторичке вештине у складу са вредностима физичког вежбања, потребама за очување и унапређивање здравља и даљег професионалног развоја.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> – правилно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст; – сагледа сопствени моторички статус и уз помоћ наставника примени вежбања у циљу његовог побољшања; – примењује усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама; – игра један народни и један друштвени плес; – примењује и поштује основне принципе вежбаоног процеса; – уз помоћ наставника примењује основне методе за развој моторичких способности; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – препозна и реши конфликтну ситуацију; – примењује одговарајуће вежбе у складу са сопственим могућностима и потребама; 	<ul style="list-style-type: none"> • Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва 4 разреда. Наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика, актуелним збивањима у свету као и потребама струке. <p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Тестирање ученика. Примена националне батерије тестова Кондициона припрема ученика</p> <p>СПОРТСКО-ТЕХНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ <u>Атлетика</u> Усавршавање технике атлетских дисциплина – трчања, скокова удаљ и увис и бацања Четворобој</p> <p><u>Спортска гимнастика</u> Основни садржаји Вежбе на тлу Прескоци и скокови</p>					

<ul style="list-style-type: none"> – уз помоћ наставника коригује грешке у извођењу покрета и кретања; – учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима; – помаже у организацији школских спортских манифестација; – користи могућности за свакодневну физичку активност и редовно вежба; – повеже принципе здраве исхране и вежбање; – примењује правила безбедности у различитим физичким активностима; – решава конфликте на социјално прихватљив начин; – коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања; – редовно контролише своје здравље; – разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље; – повеже штетан утицај које енергетски напизи, психоактивне супстанце и недозвољена средства имају на здравље. – познаје и примењује основне принципе пружања прве помоћи. 	<p>Вежбе у упору Вежбе у вису Греда Гимнастички полигон Проширени садржаји Вежбе на тлу – сложенији састав Висока греда Прескок Коњ са хваталкама Вежбе у упору – сложенији састав Вежбе у вису – сложенији састав Спортске игре и активности по избору</p> <p><u>Спортске игре</u> Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал Проширивање и продубљивање техничко-тактичких способности ученика</p> <p><u>Активности по избору</u> Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон и др.</p> <p><u>Плес и ритмика</u> Народно коло „Моравац” Бечки валцер и Ча-ча-ча плес Народне игре и Плес из средине у којој се школа налази Народна кола и плесови по избору Ритмички елементи и састави</p> <p><u>Полигони</u> Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима</p> <p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p><u>Физичко образовање</u> Правила и принципи вежбања Основни методи развоја моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, покретљивост) Тактика игре Безбедност у вежбању Улога физичке оспособљености и моторичких знања у ванредним ситуацијама Примена информационах технологија у физичкој активности</p>					
---	---	--	--	--	--	--

	<p>Здравствена култура Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља, репродуктивног здравља и превенције болести Недовољна физичка активност као један од ризика у настанку болести Значај редовних лекарских прегледа и физичка активност Исхрана и вежбање – последице неадекватних дијета и дијететских производа Ризици од конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средстава Основе прве помоћи</p>					
Укупан број часова		/	/	/	64	64
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
<p>Достизање циља и исхода наставе и учења Физичког васпитања заснива се на јединству наставних и ваннаставних организационих облика рада који се састоје из три предметне области: – физичке способности; – моторичке вештине спорт и спортске дисциплине; – физичка и здравствена култура. Програм наставе и учења базиран је на усвојеним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из претходних разреда. Организациони облици рада А. Часови физичког и здравственог образовања; Б. Слободне активности – секције; В. Недеља школског спорта; Г. Активности у природи (крос, спортски дан, излети, зимовање, летовање...); Д. Школска такмичења; А. Часови физичког и здравственог васпитања Наставне области: І. Физичке способности</p>	<p>Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичким васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма</p>			<p>КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА</p> <p>Сваки од образовних профила има карактеристике везане за обављање конкретних стручних послова, који захтевају одређене положаје тела, покрете и кретања, који могу негативно утицати на правилно држање (статус кичменог стуба и статус стопала). Како би се избегли ови негативни утицаји, наставници стручних предмета и професори физичког васпитања дефинишу могуће професионалне поремећаје, на основу чега се програмирају се посебни садржаји, којима се обезбеђује превенција.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медицина 2. Биологија 3. Физика 4. Исхрана људи 5. Екологија 6. Хемија 7. Филозофија 8. Ликовна култура 9. Музичка култура <p>МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ</p>		

На свим часовима и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на:

- унапређивање и одржавање физичких способности;
- проширивање знања о развоју моторичких способности;
- правилно држање тела.

Унапређивање и одржавање физичких способности континуирано се реализује на свим часовима. У основној фази часа унапређивање физичких способности потребно је ускладити са утицајима вежбања из области Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине.

На основу процене могућности и потреба ученика наставник може већи део часа искористити за рад на развоју физичких способности ученика. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама ученика и материјално-техничким условима. У развоју физичких способности препоручује се примена диференцираних облика рада. Програм унапређивања и одржавања физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника.

За праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика користи се батерија тестова из *Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у настави физичког васпитања* (Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2019).

II. Спортско-техничко образовање

Усвајање моторичких вештина остварује се применом основних дидактичко-методичких принципа и метода рада неопходних за достизање постављених исхода реализовањем одговарајућих програмских садржаја.

Основни и проширени садржаји дати су у наставној теми *Спортска гимнастика уз уважавање индивидуалних способности*

1. Одговоран однос према здрављу
2. Сарадња
3. Компетенција за целоживотно учење

ученика и материјално-техничке опремљености школе.

Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, свакодневним активностима, специфичним и ванредним животним ситуацијама.

Ученицима који тренутно нису у стању да изведу неке од предвиђених вежби, задају се посебна вежбања.

Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

У раду са ученицима могу се реализовати додатни садржаји које креира наставник у складу са потребама ученика.

Кроз процес реализације наставе неопходно је пратити способности ученика и давати одговарајуће савете.

III. Физичко образовање и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад.

Достизањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању, физичком образовању (основним правилима и принципима тренинга, моторичким и функционалним способностима, безбедности при вежбању, значају вежбања у превенцији постуралних поремећаја, незаразних болести, насиља и др.), спорту, рекреацији и здрављу.

Неопходно је истаћи значај физичких способности и оспособљеност у вештинама за одржавање радне и одбрамбене способности, и њихову примену у ванредним ситуацијама.

Садржаји ове наставне области реализују се непосредно пре, током и након вежбања на часу, као и другим пригодним ситуацијама. Развијање знања из ове области реализује се на основама интерактивне наставе.

Ова област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу, различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених и патриотских вредности, мултикултуралности; развијање толерантности, фер плеја; препознавање негативних облика понашања у вежбању, спорту и рекреацији; утицај суплемената у исхрани младих; последице конзумирања психоактивних супстанци, допинга.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Исходи су важан део и незаобилазан елемент процеса планирања наставе и учења и дефинисани као резултати учења на крају сваког разреда. Током планирања рада потребно је одредити временску динамику за остваривање појединих исхода током школске године. Неопходно је посебну пажњу обратити на исходе које није могуће достићи током једног или више часова, већ је у ту сврху потребно реализовати различите активности током године.

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 4 часа);
- практична настава (у складу са планом образовног профила).

Теоријска настава

Теоријски часови могу се организовати само у оним ситуацијама када не постоје услови за реализацију наставе у просторима за вежбање или алтернативним објектима, и као први час у полугодишту. На тим часовима детаљније се обрађују садржаји предвиђени темама Физичко образовање и Здравствена култура уз могући практичан рад у складу са условима.

У школама које имају услове максималан број часова без практичног рада не би требало да буде већи од четири (4) у току школске године.

При планирању теоријских садржаја неопходно је узети у обзир: садржај

програма, претходна искуства ученика, садржаје других предмета (корелацију – међупредметне компетенције).

Практична настава

Број часова по темама планира се на основу процене наставника, могућности и интересовања ученика, материјално-техничких и просторних услова. Наставне теме или поједини садржаји за које не постоје услови за реализацију могу бити замењени одговарајућим темама или садржајима програма за које постоје одговарајући услови. Број часова по темама одређује Стручно веће.

Достизање исхода наставне теме *Спортска гимнастика* остварује се реализацијом основних и проширених садржаја.

Основни садржаји су они које је неопходно спровести у раду са ученицима узимајући у обзир способности ученика, материјално-техничке и просторне услове.

Проширени садржаји су они које наставник бира и реализује у раду са ученицима (групама или појединцима), који су савладали основне садржаје, узимајући у обзир ниво достигнутог исхода, могућности, потребе ученика и услове за рад.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Физичке способности

Тестирање ученика тј. праћење физичког развоја и моторичких способности спроводи се на почетку и крају школске године, из простора кардиореспираторне издржљивости (процена аеробног капацитета), телесног састава (посебно телесне масноће), мишићне снаге, издржљивости у мишићној снази, гipкости и агилности.

При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и

увежбавање конкретног задатка. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и оптимализације интензитета рада.

Препоручени начини рада за развој физичких способности ученика:

1. Развој снаге

- без и са реквизитима,
- у пару (два ученика),
- на справама и уз помоћ справа.

2. Развој гipкости (покретљивости)

- без реквизита и са реквизитима,
- у пару (два ученика),
- уз коришћење справа.

3. Развој издржљивости

- трчања,
- спортске игре,
- прескакање вијаче,
- плес.

4. Развој координације

- извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима.

5. Развој брзине

- једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја итд.);
- штафетне игре;
- извођење вежби максималном брзином.

Методe вежбања које се примењују у настави су тренажне методe, прилагођене индивидуалним способностима и карактеристикама ученика.

За сваки час планира се развој моторичких способности ученика (Кондициона припрема), у складу са наставном темом која се реализује у главном делу часа. Одређени

број часова наставник може планирати искључиво за рад на кондиционој припреми ученика на основу процене њихових, потреба и могућности.

Наставник у сарадњи са ученицима даје упутства за израду личних програма вежбања које ученици повремено приказују на часовима.

За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање и доzirати вежбање у складу са њиховим могућностима.

Спортско-техничко образовање

1. Атлетика

Трчања:

Усавршавање технике трчања на кратке стазе.

Трчање на време на кратке стазе сходно условима (30–100 m).

Усавршавање технике трчања на средњим и дугим стазама:

Трчање умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 9 до 12 и више минута (постепено повећавати време у сваком разреду).

Трчање 800 m ученице и 1500 m ученици на време.

Скокови:

– скок удаљ: једном од техника.

– скок увис: једном од техника.

Бацања: бацање кугле, једна од техника (ученице 4 kg, ученици 5 kg).

Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свим реализованим атлетским дисциплинама у складу са могућностима школе.

Крос се организује једном у току школске године (ученице 800 m, ученици 1200 m).

2. Спортска гимнастика

Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених након завршених претходних разреда на најмање две групе: „бољу” и „слабију”.

Неопходно је олакшавати, односно отежавати програм вежби на основу моторичких способности и претходно развијених знања и умења ученика.

Основни садржаји

Вежбе на тлу

Понављање – усавршавање елемената у складу са индивидуалним могућностима ученика.

Проширени садржаји

Вежбе на справама и тлу

Прескок (козлић или коњ)

Згрчка.

Разношка.

Одбочка.

Прескоци преко коња

Кругови, разбој, вратило, греда, коњ са хватаљкама

– Поновити елементе из основне школе и проширити их постепено новим елементима у сваком од разреда средње школе.

3. Спортске игре и физичка активност по избору

3.1. Футсал

Игра

3.2. Рукомет

Игра

3.3. Кошарка

Игра

3.4. Одбојка

Игра

3.5. Активности по избору

У складу са просторно техничким могућностима школе наставник у договору са ученицима реализује неке од наведених активности:

– Кондиционо вежбање (кружни тренинг, аеробик, пилатес, елементи фитнеса и др.)

– Пливање и ватерполо;

– Скијање;

– Клизање;

– Бадминтон;

– Стони тенис;

– Оријентиринг;

- Веслање;
- Основни елементи борилачких спортова и самоодбране;
- Друге активности по избору Стручног већа школе у складу са потребама ученика;
- Активности од значаја за локалну заједницу.

Пливање и ватерполо

Пливање реализују школе које за то имају услове у школи или објектима у њеној близини.

Програм наставе пливања предлаже Стручно веће на основу могућности ученика.

Клизање и скијање

– Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима. Стручно веће предлаже програм клизања и скијања.

Клизање и скијање у оквиру редовне наставе реализује се у школама које за то имају одговарајуће услове у непосредној близини школе.

4. Плес и ритмика

– Понављање плесова усвојених у основној школи и у сваком разреду проширити или научити нови плес у складу са програмом.

– Примена елемената ритмике у циљу унапређивања моторичких способности ученика.

– Припрема за матурски плес

5. Полигони

Наставник осмишљава полигоне у складу са усвојеним моторичким садржајима.

Примена полигона у одређеним професијама (факултети спорта и физичког васпитања, војска, полиција, спасиоци и др.).

Физичка и здравствена култура

Ова наставна област реализује се кроз све друге наставне области и теме уз практичан рад и састоји се од две наставне теме Физичко образовање и Здравствена култура.

Физичко образовање

Упознати ученике са основним принципима тренинга и израдом индивидуалних

програма вежбања. Са ученицима реализовати фитнес програме за које показују посебни интерес. Упознати ученике о значају физичке оспособљености за рад, одбрану, сналажење у ванредним ситуацијама и за послове у физичком васпитању, рекреацији и спорту. Указивати на правила безбедности приликом вежбања. Проширити знања о превентивном утицају физичког вежбања на здравље. Упознати ученике са применом савремених средстава и ИКТ-а у физичком вежбању, спорту и рекреацији.

Здравствена култура

Продубљивање знања о значају вежбања за очување здравља. Подсетити ученике на значај и улогу физичког вежбања у очувању здравља и могуће последице хипокинезије. Нагласити ученицима значај заштите приликом вежбања у циљу очувања репродуктивног здравља. Информисање ученика о значају лекарских прегледа као основне превентиве присутних ризика у спорту и рекреацији. Упознати ученике са последицама практиковања неадекватних дијета.

Пружање информација о штетним последицама и ризицима конзумирања различитих енергетских напитака, психоактивних супстанци и других недозвољених средства на организам (штетност дувана, алкохола, дроге, прекомерне употребе фармаколошких суплемената, лекова и др.).

У зависности од узраста ученика и претходних искустава ученике је неопходно, постепено у сваком од разреда, оспособити за пружање прве помоћи код најчешћих повреда:

- Поступак са ранама – крварења;
- Поступак са опекотинама;
- Поступак са промрзлинама;
- Поступак приликом прелома, уганућа, ишчашења екстремитета;

- Поступак приликом повреде кичменог стуба;
- Поступак приликом губитка свести (кома положај);
- Поступак приликом епилептичног напада;
- Спашавање утопљеника и прва помоћ (теоријски приступ);
- Обавештавање надлежних институција (хитна помоћ, полиција, наставник, родитељ...).

Посебна препорука

У складу са специфичностима образовног профила – занимања препорука је да се тежиште стави на:

- активности којима се компензују негативни утицаји на здравље;
- активности које доприносе развоју способностима важним за обављање процеса рада и очување радне способности.

Дидактичко-методички елементи

Основне карактеристике реализације наставе и учења:

- јасноћа наставног процеса;
- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби усклађен са програмским садржајима и достизањем исхода;
- функционална повезаност делова часа – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме.

При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа у циљу достизања постављених исхода.

Значајне активности ученика у оквиру предмета су:

- Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања свих елемената и

информација о вежбању као и информација о здрављу (уочавање важних карактеристика вежби и процеса вежбања);

- Увежбавање и демонстрација усвојених елемената – вежби;
- Играње – активно учешће и сарадња у спортским играма и дисциплинама;
- Описивање – вербално изражавање спољашњих и унутрашњих запажања о вежбању и здрављу;
- Процењивање – сопствених могућности у вежбању;
- Континуирана примена мера безбедности приликом вежбања;
- Бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања у вези вежбања и здравља;
- Практиковање усвојеног у настави, свакодневном животу, вежбању и раду;
- Истраживање релевантних извора информација о вежбању и здрављу;
- Стварање – сопствени програм вежбања;
- Праћење и анализирање резултата тестирања;
- Активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.

III. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

Исходи представљају добру основу за праћење и процену постигнућа ученика, односно креирање захтева којима се може утврдити да ли су ученици достигли оно што је описано одређеним исходом.

У процесу праћења, вредновања и оцењивања неопходно је користити лични картон ученика (евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. На основу доступних података наставник сачињава радни (лични) картон ученика.

На почетку школовања у средњем образовању и васпитању сваки ученик предаје наставнику лични картон који је

добио након завршеног основног образовања и васпитања ради даљег праћења његовог развоја.

Предности коришћења личног картона ученика су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа ученика.

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог образовања, наставник подједнако континуирано прати и вреднује:

I. Однос ученика према Физичком и здравственом васпитању који обухвата:
– вежбање у адекватној спортској опреми;
– редовно присуство и рад на часовима;
– учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др.

II. Приказ вежби за развој снаге, покретљивости, брзине, издржљивости и координације.

III. Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике и тактичких елемената):

Атлетика:

Приказ технике спринтерског трчања: спринтерско трчање 30–100 m на време.

Приказ технике истрајног трчања: истрајно трчање у трајању од 9 од 12 минута (у зависности од разреда, нпр. први разред 9 минута, други разред 10 минута итд.), трчање школског кроса.

Приказ технике скока удаљ.

Приказ технике скока увис.

Техника бацања кугле.

Спортска гимнастика:

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода спортске гимнастике током школске године.

Спортске игре и активности по избору

Ученик се прати и вреднује на основу нивоа достигнутих исхода наставних тема спортских игара и активности по избору.

Пливање:

Пливање једном техником по избору ученика у дужини од 50 m.

Плес и ритмика:

У зависности од разреда наставник прти и вреднује:

Ужичко коло и Моравац.

Бечки и Енглески валцер (мешовити парови).

Rock 'n' roll и Ча-ча-ча (мешовити парови).

Стони тенис:

Познавање правила стоног тениса. Основни став, кретање и техника држања рекета.

Основне технике удараца бекхенд и форхенд. Сервис. Игра.

Клизање и скијање:

Приказ усвојеног нивоа технике клизања или скијања.

Друге активности у складу са могућностима школе

Начин праћења, вредновања и оцењивања одређује наставник на основу активности за коју се ученик определи (оријентиринг, веслање, планинарење, борилачке вештине и самоодбрана и др.).

IV. Индивидуални напредак у развоју моторичких способности

Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање.

Приликом праћења, вредновања и оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, његов индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа и могућности, као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

– ниво остварености исхода из области

Физичко образовање и здравствена култура;

– учешће у настави и организацији ваннаставних активности.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела nastave, наставник може извршити усменим или писменим путем.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу његовог индивидуалног напретка и активности на часовима.

Ваннаставне и ваншколске активности

План и програм ових активности предлаже Стручно веће и саставни је део годишњег плана рада школе и школског програма.

Б. Секције

Реализују се према интересовању ученика.

Стручно веће сачињава посебан програм при чему се узимају у обзир материјални и просторни услови рада, потребе и способности ученика.

В. Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру Школског програма може да реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- физичке активности прилагођене узрасту и могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице...);
- радионице о здрављу, физичком вежбању, спорту и др...

План и програм Недеље школског спорта сачињава Стручно веће у сарадњи са другим стручним већима (Ликовне културе, Музичке културе, Историје, Рачунарства и информатике...) и стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да и ученици који су

ослобођени од практичног дела наставе буду укључени у организацију ових активности.

Г. Активности у природи (излет, крос, зимовање, летовање...)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, на предлог Стручног већа наставника Физичког и здравственог васпитања, школа организује активности у природи:

- излет са пешачењем (до 12 km у оба правца);
- крос се организује најмање једном у току школске године;
- зимовање у трајању од 7 дана (обука скијања и активности на снегу);
- летовање – организује се за време летњег распуста (боравак у природи са организованим образовним и физичким активностима).

Д. Школска такмичења

Школа организује и спроводи школска такмичења, као интегрални део процеса физичког и здравственог образовања на основу плана Стручног већа. Ученици могу да учествују на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са планом и програмом, као и на такмичењима од интереса за локалну заједницу.

Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик може представљати школу само у једном спорту и једној спортској дисциплини.

Математика

Образовни профил	Четворогодишњи смерови са 2 часа недељно
Разред	Други
Наставни предмет	Математика
Годишњи фонд часова	64

Недељни фонд часова	2
----------------------------	----------

<p>Циљ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стицање знања из тригонометрије правоуглог троугла и примена - Проширивање знања о степеновању и кореновању - Стицање основних знања о функцијама и читању графика функције - Стицање основних знања потребних за решавање квадратних једначина, скицирање и анализу графика квадратних функција - Проширивање знања о телима
--

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> • дефинише основне тригонометријске функције оштрог угла • израчуна основне тригонометријске функције оштрог угла правоуглог троугла када су дате две странице • конструише оштар угао ако је позната једна његова тригонометријска функција • наведе тригонометријске идентичности и примењује их у одређивању вредности тригонометријских функција на основу познавања само једне • наведе вредности тригонометријских функција карактеристичних углова (од 30°, 45°, 60°) и да са калкулатора прочита вредности за остале оштре углове и обрнуто (одређује оштар угао ако је позната вредност тригонометријске функције) <p>примени елементе тригонометрије правоуглог троугла на решавање практичних проблема</p>	<p>Тригонометрија правоуглог троугла</p>	7	/	/	/	7
<ul style="list-style-type: none"> • наведе особине операција степеновања са целим експонентом и примени их у трансформацијама једноставнијих израза • наведе особине операција кореновања и примени их у трансформацијама једноставних израза • наведе особине операција степеновања са рационалним изложиоцем и примени их у трансформацијама једноставнијих израза • рационалише именилац разломка у једноставним случајевима • дефинише појам имагинарна јединица и комплексни број сабира, одузима, множи и дели два комплексна броја 	<p>Степеновање и кореновање</p>	15	/	/	/	15
<ul style="list-style-type: none"> • наведе примере функција • одреди знак, интервале монотоности, максимум и минимум на датом графику • прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум и средњу вредност зависне величине; • податке представљене у једном графичком облику представи у другом; 	<p>Функција и график функције</p>	6	/	/	/	6

<ul style="list-style-type: none"> • реши непотпуну квадратну једначину у скупу R • наведе пример квадратне једначине која нема решења у скупу R • примени образац за решавање квадратне једначине • одреди природу решења квадратне једначине • растави квадратни трином • скицира и анализира график квадратне функције (да прочита нуле функције, максимум или минимум, где расте а где опада) <p>реши једноставнију квадратну неједначину</p>	Квадратна једначина и квадратна функција	17	/	/	/	17
<ul style="list-style-type: none"> • израчуна обим и површину фигура у равни (квадрат, правоугаоник, правилан шестоугао, круг) • разликује правилне полиедре • израчуна површину и запремину коцке и квадра • израчуна површину и запремину правилне шестоугаона призме и ваљка • израчуна површину и запремину лопте <p>одреди површину једноставних равних пресека тела</p>	Тела	11	/	/	/	11
	Четири писмена задатка са исправкама	8	/	/	/	8
Укупан број часова		64	/	/	/	64
Начини и поступци остваривања програма		Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције	
<p>образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања</p> <p>-неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика</p> <p>-подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање</p> <p>-примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика</p> <p>-инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду</p> <p>упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тригонометрија правоуглог троугла Садржаје повезивати са одговарајућим садржајима физике: нагиб стрме равни, разлагање сила (нормална компонента код силе трења или компонента силе у правцу кретања тела...), величина сенке...Треба инсистирати на употреби калкулатора, као помоћног средства при решавању проблема применом тригонометрије. • Степеновање и кореновање 		<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <p>1. усмену проверу знања</p> <p>2. писмену провера знања</p> <p>3. тестове знања</p> <p>4. активност ученика на часу</p>			<p><u>Међупредметно повезивање:</u></p> <p>Физика – график функције, степеновање, тела</p> <p>Хемија – функција и график функције, тела</p> <p>Информатика – функција и график функције</p> <p>Фармакологија – пропорције</p> <p><u>Компетенције:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема 	

Нагласити и даље важење особина степеновања при проширивању скупа из кога је изложилац. Оспособити ученика да помоћу калкулатора одреди вредност корена и степена датог броја.

- **Функција и график функције**

Приликом обраде користити што више конкретних примера из живота и струке.

- **Тела:** Инсистирати на самосталном прављењу модела тела. Користити симулације пресека на рачунару. Садржаје повезати са стручним предметима и проблемима из свакодневног живота.

Образовни профил	Четворогодишњи смерови са 3 часа математике недељно
Разред	Други
Наставни предмет	Математика
Годишњи фонд часова	111
Недељни фонд часова	3

Циљ:

- Проширивање знања о степеновању и кореновању
- Упознавање основних својстава функција
- Оспособљавање за представљање података различитим графичким облицима и анализу датих података
- Стицање основних знања о квадратној једначини и квадратној функцији
- Упознавање основних особина експоненцијалне и логаритамске функције
- Примена стечених знања на решавање једноставнијих експоненцијалних и логаритамских једначина
- Проширивање знања о тригонометријским функцијама

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> • наведе својства операција са степенима и примени их у трансформацијама израза • наведе својства операција са коренима и примени их у трансформацијама израза • рационалише именилац разломка у једноставним случајевима • дефинише појам имагинарна јединица и комплексни број • сабира, одузима, множи и дели два комплексна броја • одреди конјугован број датог комплексног броја • израчуна модуо комплексног броја 	Степеновање и кореновање	21	/	/	/	21
<ul style="list-style-type: none"> • реши непотпуне квадратне једначине у скупу $\mathbb{R}$ • наведе пример квадратне једначине која нема решења у скупу $\mathbb{R}$ • примени образац за решавање квадратне једначине • примени Виетове формуле • одреди природу решења квадратне једначине • растави квадратни трином • скицира и анализира график квадратне функција (ирочита нуле функције, максимум или минимум, интервале монотоности) • реши једноставну квадратну неједначину • реши систем линеарне и квадратне једначине • графички реши систем линеарне и квадратне једначине • реши систем једноставних квадратних једначина 	Квадратна једначина и квадратна функција	25	/	/	/	25
<ul style="list-style-type: none"> • прикаже аналитички, табеларно и графички експоненцијалну функцију и објасни њене особине • реши једноставне експоненцијалне једначине 	Експоненцијална и логаритамска функција	21	/	/	/	21

<ul style="list-style-type: none"> • прикаже аналитички, табеларно и графички логаритамску функцију као инверзну функцију експоненцијалне и наведе њене основне особине • објасни појам логаритма, наведе и примени правила логаритмовања • реши једноставне логаритамске једначине • користи калкулатор за одређивање вредности логаритама 						
<ul style="list-style-type: none"> • претвори угао изражен у степенима у радијане и обрнуто • користи тригонометријски круг (нпр. зна да прочита вредности тригонометријских функција произвољних углова типа $\frac{3\pi}{4} + 7\pi$) • израчуна остале тригонометријске функције ако је позната вредност једне тригонометријске функције примењујући основне тригонометријске идентичности • нацрта графике тригонометријских функција и анализира их • примени адиционе формуле у решавању једноставних задатака • примени тригонометријске функције двоструког угла и половине угла при решавању једноставнијих задатака • објасни појам инверзне тригонометријске функције • реши једноставну тригонометријску једначину • примени синусну и косинусну теорему на решавање троугла 	Тригонометријске функције	32	/	/	/	32
	Писмени задаци и иправак писменог	12	/	/	/	12
Укупан број часова		111	/	/	/	111
Начини и поступци остваривања програма		Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције	
<ul style="list-style-type: none"> - образложити циљ учења предмета, начин и критеријум оцењивања - неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика - подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање - примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика - инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду - упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија - Степеновање и кореновање: при проширивању скупа из кога је изложилац, нагласити перманентност особина степеновања. Оспособити ученике да помоћу калкулатора одреде вредности корена и степена датог броја. - Функција и график функције: приликом обраде користити што више конкретних примера из живота и струке. - Квадратна једначина и квадратна функција: показати односе између решења и коефицијената, као и растављање квадратног тринома на 		Праћење и вредновање остварености исхода вршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> • Активност ученика на часу • Усмену проверу знања • Писмену провера знања • Тестове знања 			Повезивање : <ul style="list-style-type: none"> • Механика • Машински елементи • Моторна возила Компетенције Компетенција за целоживотно учење Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Предузимљивост и предузетничка компетенција	

<p>чиниоце. Нацртати свих шест облика квадратне функције и детаљно их анализирати.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знак квадратне функције одређивати са графика и примењивати на решавање неједначина. Истаћи повезаност између аналитичког и графичког приказа квадратне функције - Експоненцијална и логаритамска функција: - важно је истаћи да су експоненцијална и логаритамска функција инверзне. При решавању једначина указати на важност постављања одговарајућих услова. - Тригонометријске функције: пажњу посветити адиционим формулама из којих непосредно следи већина тригонометријских формула. Обрадити инверзне тригонометријске функције у обиму који је потребан за решавање једноставнијих тригонометријских једначина. 		
--	--	--

Образовни профил	Четворогодишњи смерови са 4 часа математике недељно
Разред	Други
Наставни предмет	Математика
Годишњи фонд часова	4
Недељни фонд часова	148

<p>Циљ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Проширивање знања о степеновању и кореновању ● Упознавање основних својстава функција ● Оспособљавање за представљање података различитим графичким облицима и анализу датих података ● Стицање основних знања о квадратној једначини и квадратној функцији ● Упознавање основних особина експоненцијалне и логаритамске функције ● Примена стечених знања на решавање једноставнијих експоненцијалних и логаритамских једначина ● Проширивање знања о тригонометријским функцијама

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ИСХОДИ	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
			Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
наведе својства операција са степенима и примени их у трансформацијама израза <ul style="list-style-type: none"> • наведе својства операција са коренима и примени их у трансформацијама израза • рационалише именилац разломка у једноставним случајевима • дефинише појам имагинарна јединица и комплексни број • сабира, одузима, множи и дели два комплексна броја • одреди конјугован број датог комплексног броја • израчуна модуо комплексног броја 		Степеновање и кореновање	26	/	/	/	26
<ul style="list-style-type: none"> • реши непотпуне квадратне једначине у скупу $\mathbb{R}$ • наведе пример квадратне једначине која нема решења у скупу $\mathbb{R}$ 		Квадратна једначина и	36	/	/	/	36

<ul style="list-style-type: none"> примени образац за решавање квадратне једначине примени Виетове формуле одреди природу решења квадратне једначине растави квадратни трином скицира и анализира график квадратне функција (ирочита нуле функције, максимум или минимум, интервале монотоности) реши једноставну квадратну неједначину реши систем линеарне и квадратне једначине графички реши систем линеарне и квадратне једначине реши систем једноставних квадратних једначина 	квадратна функција					
<ul style="list-style-type: none"> претвори угао изражен у степенима у радијане и обрнуто користи тригонометријски круг (нпр. зна да прочита вредности тригонометријских функција произвољних углова типа $3\pi/4+7\pi$) израчуна остале тригонометријске функције ако је позната вредност једне тригонометријске функције примењујући основне тригонометријске идентичности нацрта графике тригонометријских функција и анализира их примени адиционе формуле у решавању једноставних задатака примени тригонометријске функције двоструког угла и половине угла при решавању једноставнијих задатака објасни појам инверзне тригонометријске функције реши једноставну тригонометријску једначину примени синусну и косинусну теорему на решавање троугла 	Тригонометријске функције	42	/	/	/	42
<ul style="list-style-type: none"> прикаже аналитички, табеларно и графички експоненцијалну функцију и објасни њене особине реши једноставне експоненцијалне једначине прикаже аналитички, табеларно и графички логаритамску функцију као инверзну функцију експоненцијалне и наведе њене основне особине објасни појам логаритма, наведе и примени правила логаритмовања реши једноставне логаритамске једначине користи калкулатор за одређивање вредности логаритама 	Експоненцијална функција, логаритамска функција	24	/	/	/	24
	Писмени задаци и исправак	12	/	/	/	12
Укупан број часова		148	/	/	/	148
Начини и поступци остваривања програма		Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције	
образложити циљ учења предмета, начин и критеријум оцењивања <ul style="list-style-type: none"> неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање 		Праћење и вредновање			Међупредметно повезивање : Мотори СУС, Машински елементи Компетенције	

<ul style="list-style-type: none"> • примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика • инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду • упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија • Степеновање и кореновање: при проширивању скупа из кога је изложилац, нагласити перманентност особина степеновања. Оспособити ученике да помоћу капкулатора одреде вредности корена и степена датог броја. • Квадратна једначина и квадратна функција: показати односе између решења и коефицијената, као и растављање квадратног тринома на чиниоце. Нацртати свих шест облика квадратне функције и детаљно их анализирати. Знак квадратне функције одређивати са графика и примењивати на решавање неједначина. Истаћи повезаност између аналитичког и графичког приказа квадратне функције • Експоненцијална и логаритамска функција: важно је ис гаћи да су експоненцијална и логаритамска функција инверзне. При решавању једначина указати на важност постављања одговарајућих услова. • Тригонометријске функције: пажњу посветити адиционим формулама из којих непосредно следи већина тригонометријских формула. Обрадити инверзне тригонометријске функције у обиму који је потребан за решавање једноставнијих тригонометријских једначина. 	<p>остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. активност ученика на часу; 2. усмену проверу знања; 3. писмену провера знања; 4. тестове знања. 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Предузетљивост и предузетничка компетенција
--	---	---

Образовни профил	Трогодишњи смерови са 2 часа математике недељно
Разред	Други
Наставни предмет	Математика
Годишњи фонд часова	70
Недељни фонд часова	2

Циљ:

- Разумевање основних тригонометријских функција и идентичности
- Оспособљавање за примену тригонометријских функција у практичним проблемима
- Проширивање знања о степеновању и кореновању
- Уочавање везе између степеновања и кореновања
- Овладавање поступкоком рационалисање имениоца
- Стицање основних знања потребних за решавање квадратних једначина, скицирање и анализу графика квадратних функција
- Проширивање знања о телима
- Уочавање односа у простору
- Разумевање површине и запремине тела и примена на конкретне примере

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ћити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
• Дефинише основне тригонометријске функције оштрог угла	Тригонометрија правоуглог троугла	8	/	/	/	8

<ul style="list-style-type: none"> • Израчуна основне тригонометријске функције оштрог угла правоуглог троугла када су дате две странице • Конструираше оштар угао ако је позната једна његова тригонометријска функција • Наведе тригонометријске идентичности и примењује их у одређивању вредности тригонометријских функција на основу познавања само једне • Наведе вредности тригонометријских функција карактеристичних углова (од 30°, 45°, 60°) и да са калкулатора прочита вредности за остале оштре углове и обрнуто (одређује оштар угао ако је позната вредност тригонометријске функције) • Примени елементе тригонометрије правоуглог троугла на решавање практичних проблема 						
<ul style="list-style-type: none"> • Наведе особине операција степеновања са целим експонентом и примени их у трансформацијама једноставнијих израза • Наведе особине операција кореновања и примени их у трансформацијама једноставних израза • Наведе особине операција степеновања са рационалним изложоцем и примени их у трансформацијама једноставнијих израза • Рационалише именилац разломка у једноставним случајевима 	Степеновање и кореновање	14	/	/	/	14
<ul style="list-style-type: none"> • реши непотпуну квадратну једначину у скупу $\mathbb{R}$ • наведе пример квадратне једначине која нема решења у скупу $\mathbb{R}$ • примени образац за решавање квадратне једначине • одреди природу решења квадратне једначине • растави квадратни трином • скицира и анализира график квадратне функције (да прочита нуле функције, максимум или минимум, где расте а где опада) • реши једноставнију квадратну једначину 	Квадратна једначина и квадратна функција	22	/	/	/	22
<ul style="list-style-type: none"> • израчуна обим и површину фигура у равни (квадрат, правоугаоник, правилан шестоугао, круг) • разликује правилне полиедре • примени одговарајуће формуле и израчуна површину и запремину правилне призме и правилне пирамиде • примени одговарајуће формуле и израчуна површину и запремину правог ваљка, праве купе и лопте • одреди површину једноставних равних пресека тела 	Стереометрија	18	/	/	/	18
	Писмени задаци и исправак	8	/	/	/	8
Укупан број часова		70	/	/	/	70
Начини и поступци остваривања програма		Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења		Међупредметно повезивање и компетенције		

<ul style="list-style-type: none"> - образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања - неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика - подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање - примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика - инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду - упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија <p>Тригонометрија правоуглог троугла: Садржаје повезивати са одговарајућим садржајима физике: нагиб стрме равни, разлагање сила, величина сенке...Треба инсистирати на употреби калкулатора, као помоћног средства при решавању проблема применом тригонометрије</p> <p>Степеновање и кореновање: Нагласити и даље важење особина степеновања при проширивању скупа из кога је изложилац. Оспособити ученика да помоћу калкулатора одреди вредност корена и степена датог броја.</p> <p>Квадратна једначина и квадратна функција: Истаћи повезаност између аналитичког и графичког приказа квадратне функције.</p> <p>Тела: Инсистирати на самосталном прављењу модела тела. Користити симулације пресека на рачунару. Садржаје повезати са стручним предметима и проблемима из свакодневног живота.</p>	<p>Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Усмену проверу знања • Писмена провера знања • Тестове знања • Активност на часу 	<p>Повезивање:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Физика • Хемија • Физика <p>Компетенције: Компетенција за целоживотно учење Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема</p>
--	--	---

Екологија и заштита животне средине

Образовни профил	КУВАР				
Разред	ДРУГИ				
Наставни предмет	ЕКОЛОГИЈА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ				
Годишњи фонд часова	32				
Недељни фонд часова	1				
<p>Циљ: учења Екологије и заштите животне средине је да ученик, усвајајући основне еколошке концепте, знања, вештине и концепт одрживог развоја, развије свест о значају чисте животне средине и биодиверзитета за живот људи, као и да стечена знања и вештине примењује у свакодневном животу водећи рачуна о праву будућих генерација на очувану животну средину и природне ресурсе од значаја за њихов квалитет живота.</p>					
<p>ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити устању да:</p>	<p>Садржај програма/ Тема/Област</p>	<p>Број часова</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • закључује о хемијском јединству живих и неживих система и о заједничком пореклу живих бића на основу њихових заједничких особина 	<p>ЈЕДИНСТВО ЖИВОГ И НЕЖИВОГ СВЕТА И ОСНОВНЕ ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА Хемијски састав живих бића. Значај воде за одвијање животних функција. Особине које произлазе из ћелијске</p>	<p>5</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>5</p>

	организације органске материје: метаболизам, раст/развиће, надражљивост и покретљивост, хомеостаза, репродукција и еволуција.					
<ul style="list-style-type: none"> повеже просторни и временски распоред кључних абиотичких еколошких фактора са распоредом биома на Земљи на примерима анализира компоненте и кључне процесе екосистема идентификује кључне екосистемске услуге на примерима природних екосистема и вреднује њихов значај за људску заједницу и здравље 	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ЕКОЛОГИЈЕ Циљ, начин и предмет истраживања екологије. Медијуми животне средине. Еколошки системи и њихова хијерархија. Еколошки фактори. Станиште и еколошка валенца. Еколошка ниша и адаптације (абиотички и биотички фактори као агенси природне селекције). Биоценоза – интерспецијски (трофички) односи и коеволуција. Процеси у екосистемима. Биогеохемијски циклуси.	14	/	/	/	14
<ul style="list-style-type: none"> идентификује кључне екосистемске услуге на примерима природних екосистема и вреднује њихов значај за људску заједницу и здравље анализира кључне облике антропогеног нарушавања биогеохемијских циклуса; образложи утицај климатских промена на губитак биодиверзитета; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени. 	УГРОЖЕНОСТ И ЗАШТИТА ПРИРОДЕ И БИОДИВЕРЗИТЕТА Екосистемске услуге и здравље. Параметри раста и динамика хумане популације, модел демографске транзиције. Антропогена дисрупција биогеохемијских циклуса и нарушавање атмосфере. Деградација биодиверзитета. Принципи концепта одрживог развоја.	8	/	/	/	8
<ul style="list-style-type: none"> објасни значај одржавања личне хигијене, хигијене животног и радног простора објасни значај употребе производа у складу са декларацијом и упутством у циљу очувања сопственог здравља и заштите животне средине процени значај употребе биоразградиве амбалаже објасни начине и значај одлагања отпада на правилан начин 	ЕКОЛОШКА КУЛТУРА Уређење животног и радног простора. Потрошачка култура. Утицај савременог начина живота на здравље човека.	5	/	/	/	5

<ul style="list-style-type: none"> протумачи утицаје стреса, буке, психоактивних супстанци, брзе хране и физичке активности на здравље човека 						
Укупан број часова		32	/	/	/	32
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
<p>Предмет се реализује кроз комбинацију различитих облика наставног рада и врста наставе (проблемска, тимска) уз максимално коришћење ИКТ решења. Реализација самосталних ученичких радова (есеји, презентације, пројекти).</p> <p>У остваривању наставе подстицати радозналост, аргумендовање, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима.</p>	<p>Евидентирање и оцењивање ученика (путем усменог испитивања, тестови, израде презентација и пројеката, истраживачки пројекти, организовање и учествовање у дебатама, дискусија на часу)</p>			<p>-компетенција за целоживотно учење</p> <p>- рад са подацима и информацијама</p> <p>-комуникација</p> <p>-дигитална компетенција</p> <p>- решавање проблема</p> <p>-сарадња</p> <p>-одговорно учење у демократском друштву</p> <p>- одговоран однос према здрављу</p> <p>-одговоран однос према околини</p> <p>-естетичка компетенција</p> <p>-предузимљивост и орјентација ка предузетништву</p> <p>Географија, хемија, физика, математика, информатика и рачунарство.</p>		

Физика

Образовни профил	Машински техничар моторних возила
Разред	други
Наставни предмет	Физика
Годишњи фонд часова	74
Недељни фонд часова	2
Циљ:	
<p>– развијање природно-научне и техничке писмености;</p> <p>– стицање знања о физичким појавама значајним за струку и разумевање основних физичких закона;</p> <p>– развијање свести о значају експеримента у сазнавању, разумевању и проверавању физичких закона;</p>	

- стицање способности за уочавање, формулисање, и решавање једноставнијих проблема;
- развијање логичко и апстрактног мишљење и критичког става у мишљењу;
- схватање значаја физике за технику и природне науке;
- развијање способности и вештине за примену знања из физике у струци;
- стицање знања о природним ресурсима, њиховој ограничености и одрживом коришћењу;
- развијање правилног однос према заштити, обнови и унапређењу животне средине;
- развијање радних навика, одговорности, систематичности, прецизности и позитивног став према учењу

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> • објасни значај физике као фундаменталне науке и њену везу са природним и техничким наукама; • користи научни језик за описивање физичких појава; • решава квалитативне и квантитативне проблеме; • објасни основне карактеристике магнетног поља; • разликује материјале према магнетним својствима; • објасни карактеристике и заштитну функцију магнетног поља Земље; • повеже магнетно поље струјног проводника са принципом рада електромагнета; • опише кретање наелектрисаних честица у магнетном пољу; • повеже кретање наелектрисаних честица у електричном и магнетном пољу са применом у технологији и науци; • опише деловање магнетног поља на струјни проводник и наведе примене у свакодневном животу; • повеже појаву електромагнетне индукције и индуковану електромоторну силу са променом магнетног флукса и наведе примене; • разликује особине једносмерне и наизменичне струје и физичке величине за њихово описивање; • анализира начин преношења електричне енергије на даљину као и предности наизменичне струје над једносмерном; • уочава допринос Николе Тесле широкој примени наизменичне струје; 	Електромагнетизам	18	/	/	/	18

<ul style="list-style-type: none"> • повеже појам осцилација и њихов настанак и разликује врсте осцилација; 						
<ul style="list-style-type: none"> • користи појмове и величине којима се описује осцилаторно кретање; • описује особине математичког клатна; • повеже период осциловања са карактеристикама осцилатора; • примени закон одржања енергије код осцилаторног кретања; • илуструје настанак, карактеристике таласа и врсте таласа; • уочава примену резонанције у свакодневном животу; • уочава да брзина простирања таласа зависи од особина средине; • уочи шта су извори звука, каква је разлика између тона и шума; • протумачи основне карактеристике звука и повезује њихов утицај са конкретним примерима; • разликује звук, ултразвук и инфразвук и опише њихову примену у свакодневном животу; • анализира Доплеров ефекат у различитим ситуацијама; • анализира штетан утицај буке и мере заштите; • објасни природу и настанак електромагнетних таласа; • опише спектар електромагнетних таласа и наведе примере примене електромагнетног зрачења; • класификује штетне утицаје електромагнетног зрачења и начине заштите; • анализира изворе светлости и илуструје основне особине простирања светлости; • примени законе геометријске оптике у конкретним проблемима; • протумачи тоталну рефлексију и њене примере; • објасни особине огледала и сочива; • објасни примере оптичких појава у природи; • опише физичке принципе функционисања људског ока и примену оптичких инструмената; 	<p>Осцилације и таласи</p>	<p>23</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>23</p>
<ul style="list-style-type: none"> • препознаје фотон као честицу светлости и разликује таласну и честичну природу светлости; • тумачи израз за енергију фотона; • анализира појаву фотоефекта и наводи примене; 	<p>Физика микросвета</p>	<p>19</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>19</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● илуструје основне елементе структуре атома и описује њихове особине; ● описује постојање енергијских нивоа код атома и објашњава основе механизма емисије и апсорпције зрачења; ● тумачи израз за енергију атома водоника и примењује га за објашњење дискретности спектра; ● опише стварање и врсте рендгенског зрачења у рендгенској цеви; ● наводи примене рендгенског зрачења и препознаје опасности и начине заштите од рендгенског зрачења; ● опише основне особине и механизам настанка ласерске светлости и наводи примене; ● објасни модел и структуру језгра и својства нуклеарних сила; ● протумачи појмове дефект масе и енергија везе и повезује их са стабилношћу језгра; ● разликује врсте радиоактивних распада и особине алфа, бета и гама зрачења; ● објасни појам време полураспада и примењује закон радиоактивног распада; ● објасни појмове фисије и фузије језгра и набраја њихове примене; ● анализира предности и мане коришћења нуклеарне енергије; ● тумачи начине детекције и основе дозиметрије радиоактивног зрачења; ● примени мере заштите од радиоактивног зрачења; 						
<ul style="list-style-type: none"> ● објасни начин и узроке кретања небеских тела и последице гравитационог деловања; ● разликује врсте небеских тела у Сунчевом систему и описује њихове физичке особине; ● објасни појам екстрасоларна планета/егзопланета; ● објасни структуру Сунца и појаве на његовој површини као и последице које настају на Земљи; ● наведе физичке карактеристике звезда и разуме механизам настајања и еволуције звезда; ● објасни појам галаксија и разликује типове галаксија; ● тумачи структуру Млечног пута и положај Сунчевог система у њему, као и положај наше галаксије у васиони; 	<p>Увод у астрономију</p>	<p>10</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>10</p>

• објасни настанак васионе Великим праском;						
	Лабораторијске вежбе	/	4	/	/	4
Укупан број часова		70	4	/	/	74
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције				
<ul style="list-style-type: none"> - неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика - подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање - примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика - упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија <p>Физику је нужно представити ученицима као живу, недовршену науку, која се непрекидно интензивно развија и мења, а не као скуп завршених података, непроменљивих закона, теорија и модела. Зато је нужно истаћи проблеме које физика решава у садашњем времену.</p> <p>Данас је физика експликативна, теоријска и фундаментална наука и њеним изучавањем, заједно са осталим природним наукама, стичу се основе научног погледа на свет. Ширењу видика ученика допринеће објашњење појмова и категорија, као што су физичке величине, физички закони, однос експеримента и теорије, веза физике с осталим наукама, нарочито с примењеним наукама и техником.</p> <p>Усвојени концепт наставе физике захтева стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада, применом савремених методичких и дидактичких поступака у наставном процесу (пројектна, проблемска, активна настава и кооперативно учење) циљеви и задаци образовања као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани.</p> <p>Стицање техничке културе кроз наставу физике састоји се у развијању вештина техничких примена знања, у решавању техничких задатака и у приказивању одређених примена физике у свакодневном животу.</p> <p>После изучавања одговарајућих тематских целина, нужно је указати на заштиту човекове средине, која је</p>	<p>Праћење напредовања ученика се одвија на сваком часу, свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а оцењивање ученика се одвија у складу са Правилником о оцењивању. Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању задатака предмета, као и напредак других ученика уз одговарајућу аргументацију.</p> <p style="text-align: center;">Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усмену проверу знања 2. писмену провера знања 3. тестове знања 4. активност на часу 	<p>Математика, механика, машински материјали</p> <p>Компетенције:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема 				

загађена и угрожена одређеним физичко-техничким процесима и променама.

При обради физичких основа енергетике потребно је усмерити ученике на штедњу свих врста енергије, а посебно електричне енергије.

Циљеви и задаци наставе физике остварују се кроз следеће основне облике рада са ученицима:

1. излагање садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе;
2. решавање квалитативних и квантитативних задатака;
3. лабораторијске вежбе;
4. коришћење и других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (домаћи задаци, семинарски радови, пројекти...);
5. систематско праћење рада сваког појединачног ученика.

Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини, неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса. Имајући у виду да сваки од наведених облика наставе има своје специфичности у процесу остваривања, то су и методска упутства прилагођена овим специфичностима.

Како су уз сваку тематску целину планирани демонстрациони огледи, ученици ће спонтано пратити ток посматране појаве, или непосредно учествовати у реализацији огледа, а на наставнику је да наведе ученика да својим речима, на основу сопственог расуђивања, опише појаву коју посматра или демонстрира. После тога наставник, користећи прецизни језик физике, дефинише нове појмове (величине) и речима формулише закон појаве. Када се прође кроз све етапе у излагању садржаја теме (оглед, учеников опис појаве, дефинисање појмова и формулисање закона), прелази се на презентовање закона у математичкој форми. Оваквим начином излагања садржаја теме наставник помаже ученику да потпуније разуме физичке појаве, трајније запамти усвојено градиво и у други план потисне формализовање усвојеног знања.

Када је могуће, треба користити проблемску наставу. Наставник поставља проблем ученицима и препушта да они самостално, у паровима или у тиму

дођу до решења, по потреби усмерава ученике, подсећајући их питањима на нешто што су научили и сада треба да примене, упућује их на извођење експеримента који може довести до решења проблема и слично.

Ликовна култура

Образовни профил	Економски техничар
Разред	Други
Наставни предмет	Ликовна култура
Годишњи фонд часова	36
Недељни фонд часова	1

Циљ:

- Развијање визуелног опажања, стваралачког и критичког мишљења, естетских критеријума, индивидуалности, самопоуздања, радозналости, предузимљивости, емпатије и толеранције;
- Оспособљавање за изражавање идеја, ставова и емоција традиционалним и савременим средствима, за коришћење различитих информација као подстицај за стваралачки рад, за сарадњу и тимски рад;
- Упознавање са значајем и улогом визуелне уметности у друштву, свакодневном животу и раду и са најзначајнијим националним и светским уметничким делима, уметницима и споменицима културе;
- Формирање позитивног става према очувању визуелног националног идентитета, националне и светске културне баштине;
- Мотивисање ученика да допринесе естетском, културном и одговорном начину живљења и да прате дешавања у уметности и култури.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
Упознавање ученика са наставним планом и програмом	Уводни час	1	/	/	/	1
-разматра повезаност визуелне уметности и друштва кроз историју -описује однос елемената композиције који уочава -разматра теме и идеје у делима визуелне уметности и визуелне поруке са којима се среће	Уметничко наслеђе	7	/	/	/	7

-изрази своју замисао у одабраној традиционалној техници -укаже на естетичке вредности које уочава у радовима уметника						
-разматра значај визуелне уметности и културе у савременом друштву -прави самостално или у сарадњи са другима презентације о уметницима, уметничким делима или споменицима културе -користи уметничка дела као подстицај за стваралачки рад -предложи посету актуелном догађају културе	Уметничко дело	8	/	/	/	8
-пореди врсте дизајна и радове дизајнера на основу одабраног критеријума -решава задати проблем комбинујући свесно или случајно одабране елементе -изрази своју идеју у одабраној техници и материјалу -користи различите информације као подстицај за стваралачки рад -пореди амбијент простора различитих намена -разматра значај обликовања простора за будуће занимање -решава проблем комбинујући задате и одабране елементе, материјале и информације -изрази своју замисао у одабраном медију, материјалу и техници	Дизајн	8	/	/	/	8
-пореди амбијент простора различитих намена -разматра значај обликовања простора за будуће занимање -решава проблем комбинујући задате и одабране елементе, материјале и информације -изрази своју замисао у одабраном медију, материјалу и техници	Простор	12	/	/	/	12
Укупан број часова		21	15	/	/	36
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења		Међупредметно повезивање и компетенције			
Наставник планира број часова за сваку тему. На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима учења, планом рада и начином оцењивања.	Вредновање остварености исхода врши се кроз: Праћење остварености исхода, процену и самопроцену радова, разговор, презентацију.		Корелација са другим предметима: -историја -српски језик и књижевност -биологија -математика			

<p>Наставник припрема визуелне примере и презентације.</p> <p>Програм се остварује у школи, одржава се један час недељно са свим ученицима.</p> <p>Ученици слушају предавања, израђују ликовне радове, гледају презентације.</p>	<p>Прати се и вреднује процес наставе и учења, постигнућа ученика и сопствени рад. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое исхода и начине оцењивања.</p> <p>Свака активност је прилика за процену напредовања и давања повратне информације(формативно оцењивање). Ученике треба оспособити да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.</p> <p>Сумативне оцене добијају се из контролних или писмених радова, тестова, усменог испитивања, самосталних или групних радова ученика, извештаја и есеја.</p>	<p>Компетенције:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Комуникација -Компетенција за целоживотно учење
--	--	---

Образовни профил	Машински техничар моторних возила
Разред	Други
Наставни предмет	Ликовна култура
Годишњи фонд часова	37
Недељни фонд часова	1

Циљ:

- Развијање визуелног опажања, стваралачког и критичког мишљења, естетских критеријума, индивидуалности, самопоуздања, радозналости, предузимљивости, емпатије и толеранције;
- Оспособљавање за изражавање идеја, ставова и емоција традиционалним и савременим средствима, за коришћење различитих информација као подстицај за стваралачки рад, за сарадњу и тимски рад;
- Упознавање са значајем и улогом визуелне уметности у друштву, свакодневном животу и раду и са најзначајнијим националним и светским уметничким делима, уметницима и споменицима културе;
- Формирање позитивног става према очувању визуелног националног идентитета, националне и светске културне баштине;
- Мотивисање ученика да доприносе естетском, културном и одговорном начину живљења и да прате дешавања у уметности и култури.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
Упознавање ученика са наставним планом и програмом	Уводни час	1	/	/	/	1
<ul style="list-style-type: none"> -разматра повезаност визуелне уметности и друштва кроз историју -описује однос елемената композиције који уочава -разматра теме и идеје у делима визуелне уметности и визуелне поруке са којима се среће -изрази своју замисао у одабраној традиционалној техници -укаже на естетичке вредности које уочава у радовима уметника 	Уметничко наслеђе	7	/	/	/	7

-разматра значај визуелне уметности и културе у савременом друштву -прави самостално или у сардњи са другима презентације о уметницима, уметничким делим или споменицима културе -користи уметничка дела као подстицај за стваралачки рад -предложи посету актуелном догађају културе	Уметничко дело	8	/	/	/	8
-пореди врсте дизајна и радове дизајнера на основу одабраног критеријума -решава проблем комбинујући свесно или случајно одабране елементе -изрази своју идеју у одабраној техници и материјалу -користи различите информације као подстицај за стваралачки рад -пореди амбијент простора различитих намена -разматра значај обликовања простора за будуће занимање -решава проблем комбинујући задате и одабране елементе, материјале и информације -изрази своју замисао у одабраном медију, материјалу и техници	Дизајн	8	/	/	/	8
-пореди амбијент простора различитих намена -разматра значај обликовања простора за будуће занимање -решава проблем комбинујући задате и одабране елементе, материјале и информације -изрази своју замисао у одабраном медију, материјалу и техници	Простор	13	/	/	/	13
Укупан број часова		21	16	/	/	37
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
Наставник планира број часова за сваку тему. На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима учења, планом рада и начином оцењивања. Наставник припрема визуелне примере и презентације. Програм се остварује у школи, одржава се један час недељно са свим ученицима. Ученици слушају предавања, израђују	Вредновање остварености исхода врши се кроз: Праћење остварености исхода, процену и самопроцену радова, разговор, презентацију. Прати се и вреднује процес наставе и учења, постигнућа ученика и сопствени рад. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое исхода и начине оцењивања.			Корелација са другим предметима: -историја -српски језик и књижевност -биологија -математика Компетенције: -Естетичка компетенција -Решавање проблема		

ликовне радове, гледају презентације.	Свака актиност је прилика за процену напредовања и давања повратне информације(формативно оцењивање). Ученике треба оспособити да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета. Сумативне оцене добијају се из контролних или писмених радова, тестова, усменог испитивања, самосталних или групних радова ученика, извештаја и есеја.	-Комуникација -Компетенција за целоживотно учење
---------------------------------------	--	---

Образовни профил	Возач моторних возила
Разред	Други
Наставни предмет	Ликовна култура
Годишњи фонд часова	35
Недељни фонд часова	1

Циљ:

- Развијање визуелног опажања, стваралачког и критичког мишљења, естетских критеријума, индивидуалности, самопоуздања, радозналости, предузимљивости, емпатије и толеранције;
- Оспособљавање за изражавање идеја, ставова и емоција традиционалним и савременим средствима, за коришћење различитих информација као подстицај за стваралачки рад, за сарадњу и тимски рад;
- Упознавање са значајем и улогом визуелне уметности у друштву, свакодневном животу и раду и са најзначајнијим националним и светским уметничким делима, уметницима и споменицима културе;
- Формирање позитивног става према очувању визуелног националног идентитета, националне и светске културне баштине;
- Мотивисање ученика да допринесе естетском, културном и одговорном начину живљења и да прате дешавања у уметности и култури.

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
Упознавање ученика са наставним планом и програмом	Уводни час	1	/	/	/	1
-разматра повезаност визуелне уметности и друштва кроз историју -опису однос елемената композиције који уочава -разматра теме и идеје у делима визуелне уметности и визуелне поруке са којима се среће -изрази своју замисао у одабраној традиционалној техници -укаже на естетичке вредности које уочава у радовима уметника	Уметничко наслеђе	7	/	/	/	7
-разматра значај визуелне уметности и културе у савременом друштву	Уметничко дело	8	/	/	/	8

-прави самостално или у сардњи са другима презентације о уметницима, уметничким делим или споменицима културе -користи уметничка дела као подстицај за стваралачки рад -предложи посету актуелном догађају културе						
-пореди врсте дизајна и радове дизајнера на основу одабраног критеријума -решава проблем комбинујући свесно или случајно одабране елементе -изрази своју идеју у одабраној техници и материјалу -користи различите информације као подстицај за стваралачки рад -пореди амбијент простора различитих намена -разматра значај обликовања простора за будуће занимање -решава проблем комбинујући задате и одабране елементе, материјале и информације -изрази своју замисао у одабраном медију, материјалу и техници	Дизајн	7	/	/	/	7
-пореди амбијент простора различитих намена -разматра значај обликовања простора за будуће занимање -решава проблем комбинујући задате и одабране елементе, материјале и информације -изрази своју замисао у одабраном медију, материјалу и техници	Простор	12	/	/	/	12
Укупан број часова		20	15	/	/	35
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења			Међупредметно повезивање и компетенције		
Наставник планира број часова за сваку тему. На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима учења, планом рада и начином оцењивања. Наставник припрема визуелне примере и презентације. Програм се остварује у школи, одржава се један час недељно са свим ученицима. Ученици слушају предавања, израђују ликовне радове, гледају презентације.	Вредновање остварености исхода врши се кроз: Праћење остварености исхода, процену и самопроцену радова, разговор, презентацију. Прати се и вреднује процес наставе и учења, постигнућа ученика и сопствени рад. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое исхода и начине оцењивања. Свака активност је прилика за процену напредовања и давања повратне информације(формативно оцењивање). Ученике треба оспособити да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.			Корелација са другим предметима: -историја -српски језик и књижевност -биологија -математика Компетенције: -Естетичка компетенција -Решавање проблема -Комуникација -Компетенција за целоживотно учење		

	Сумативне оцене добијају се из контролних или писмених радова, тестова, усменог испитивања, самосталних или групних радова ученика, извештаја и есеја.	
--	--	--

Хемија

<ul style="list-style-type: none"> • објасни начине повезивања атома угљеника у различитим органским молекулима; • опише заступљеност органских супстанци у живим и неживим системима; • пише формуле: молекулске, структурне, рационалне, кондензоване, скелетне, клинасте; • објасни општа својства органских једињења и разлике у својствима у односу на неорганска једињења; • класификује органска једињења према саставу и структури молекула, укључујући и изомере, као и на основу назива и хемијске формуле, и повезује их са заједничким својствима представника сваке класе; • именује и хемијским формулама прикаже представнике класа органских једињења; • објасни и илуструје једначинама хемијских реакција хемијска својства различитих класа органских једињења, укључујући услове под којима се реакције одвијају; • повеже физичка и хемијска својства органских једињења и њихових смеша с употребом и значајем у свакодневном животу, струци и хемијској индустрији; 	<p>Органске супстанце у природи и пракси</p>	<p>40</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>40</p>
--	--	------------------	----------	----------	----------	------------------

<ul style="list-style-type: none"> ● објасни предмет и значај истраживања биохемије и клиничке биохемије; ● објасни улогу воде у организму и њену расподелу; ● повеже биогене елементе са улогама у организму; ● наведе класе биомолекула и њихове улоге у организму; ● објасни утицај ензима, температуре, средине и других фактора под којима се одвијају хемијске реакције у живим бићима; ● опише начине добијања енергије у аутотрофним и хетеротрофним организмима, и кружење супстанце и енергије у природи; ● наведе високоенергетска једињења из којих настаје АТР и опише улогу АТР у организму; ● објасни класификацију угљених хидрата према структури; ● напише формуле представника триоза, пентоза и хексоза, и објасни њихов значај и улогу; ● напише и објасни једначине реакције моносахарида на примерима глукозе и фруктозе; ● објасни разлику између редукујућих и нередукујућих дисахарида на примерима лактозе и сахарозе; ● опише и објасни структуру полисахарида и њихову улогу на примеру скроба, гликогена и целулозе; ● опише процес фотосинтезе и објасни њен значај за живи свет; ● објасни процесе варења и апсорпције угљених хидрата; ● објасни појам гликемије и примену тестова за испитивање гликемије; ● објасни процес гликолизе до пирогрождјане, односно млечне киселине; ● објасни Кребсов циклус и његову повезаност са респираторним ланцем и синтезом АТР; ● објасни процесе биосинтезе и разлагања гликогена, као и регулацију ових процеса; ● објасни разлику између осапуњивих и неосапуњивих липида; ● опише структуру триацилглицерола, воскова, фосфоглицерида и холестерола; ● хемијским једначинама прикаже реакцију хидролизе различитих триацилглицерола и опише састав, својства и дејство сапуна; ● наведе врсте и улогу фосфоглицерида; ● објасни процес варења липида и улогу жучних киселина у процесу варења; ● објасни процес апсорпције липида и путеве транспорта липида у организму; ● објасни процесе метаболизма триацилглицерола и насталог глицерола, као и β-оксидације масних киселина; 	<p>Биохемија са основама клиничке биохемије</p>	<p>46</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>46</p>
--	--	------------------	----------	----------	----------	------------------

<ul style="list-style-type: none"> • критички размотри употребу биомолекула у саставу намирница и комерцијалних производа и њихов утицај на здравље; • објасни порекло загађујућих супстанци и повеже њихова својства с утицајима на здравље и животну средину; • наведе својства и улоге пестицида у пољопривредној производњи, последице њихове неадекватне примене и непоштовања каренце; • опише начине правилног одлагања хемијског и медицинског отпада; • критички процени последице људских активности које доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха, и предложи начине заштите животне средине; • испита огледима физичка и хемијска својства органских супстанци, правилно и безбедно по себе и друге рукује лабораторијским прибором, посуђем и органским 	Утицај супстанци на здравље и животну средину	10	/	/	/	10
Укупан број часова		96	/	/	/	96
Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције				
Мотивација ученика за квалитетно усвајање градива, усмена едукација ученика на часовима, демонстрације на часовима, демонстрације путем филмова, компјутерске презентације садржаја, ученичке презентације садржаја, едукација на даљину путем апликације Google meet, активно учешће ученика на часовима обраде учењем на часу	Усмено испитивање, петоминутне провере, тестови, праћење ученичког залагања на часовима	Биологија, физика, географија, математика, информатика и рачунарство, техника и технологија, екологија компетенција за учење; - решавање проблема; - рад са подацима и информацијама - комуникација - дигитална компетенција - решавање проблема - сарадња - одговорно учешће у демократском друштву - одговоран однос према здрављу - одговоран однос према околини - предузимљивост и оријентација ка предузетништву				

Географија у пољопривреди – изборни предмет

Образовни профил	Ветеринарски техничар					
Разред	Други					
Наставни предмет	Географија у пољопривреди-изборни предмет					
Годишњи фонд часова	64					
Недељни фонд часова	2					
Циљ: стицање знања о својствима просторне организације пољопривреде и оспособљавање ученика за вредновање природних и друштвених фактора који обликују размештај и одлике пољопривредне производње.						
ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Садржај програма/ Тема/Област	Број часова				
		Теоријска настава	Вежбе	Настава у блоку	Практична настава	Укупан број часова
<ul style="list-style-type: none"> • направи преглед просторног размештаја пољопривреде у савременом свету; • описује аграрни простор и његове границе; • утврди везу између сеоских насеља као аграрних произвођача и градова као аграрних тржишта; 	Улога и значај простора у организацији пољопривреде	12	/	/	/	12
<ul style="list-style-type: none"> • објасни утицај и значај рељефа, климе, воде, тла, биљних и животињских заједница за развој пољопривредне производње • препозна елементе деградације природне средине у окружењу и да предложи мере за заштиту и унапређивање аграрног простора • изводи активности везане за заштиту и унапређивање пољопривреде и животне средине 	Физичко – географски фактори развоја и размештаја пољопривреде	12	/	/	/	12
<ul style="list-style-type: none"> • ученик ће бити у стању да уочава узрочно-последичне везе између научно-технолошког развоја и пољопривреде • детектује утицаје демографских процеса на развој пољопривреде • оцени утицај повећања урбаних агломерација на развој пољопривредне производње и дистрибуцију хране 	Друштвено – географски фактори развоја и размештаја пољопривреде	18	/	/	/	18
<ul style="list-style-type: none"> • препознаје основне типове пољопривреде у аграрном простору • ученик ће бити у стању да изводи закључак о размештају биљне и сточне производње по географским областима • процењује значај одрживе пољопривреде за будуће генерације 	Географске карактеристике типологије пољопривреде	10	/	/	/	10
<ul style="list-style-type: none"> • дефинише агроиндустрију • класификује агроиндустријске комплексе • просуђује о доприносу различитих агроиндустријских система развоју пољопривреде у окружењу 	Савремени агроиндустријски системи	12	/	/	/	12
Укупан број часова		64	/	/	/	64

Начини и поступци остваривања програма	Начини провере остварености образовних стандарда, исхода, циљева учења	Међупредметно повезивање и компетенције
<p>-Остваривање програма кроз непосредну наставу на часовима у школи дијалошким, монолошким методом, затим методом показивања, радом на неким картама и коришћење презентација на задате теме.</p> <p>-Улога наставника се огледа у правилном усмеравању и подстицању ученика на развијање свести о значају пољопривреде у савременом свету, затим развијање позитивних људских вредности, развијање националног идентитета и значају очувања животне средине за будуће генерације.</p> <p>-Ученике треба усмерити на релевантне географске изворе информација, научити их да класификују, систематизују, интегришу и примене статистичке податке, а све у циљу долажења до конкретних закључака о пољопривредном простору.</p>	<p>-Кроз разговор на задату тему са ученицима, самостално укључивање ученика,</p> <p>-сналажење ученика на географској карти Србије и света</p> <p>- израда тематских неких карти</p> <p>-Укључивање ученика у гугл учионицу</p>	<p>Историја Биологија Хемија</p>

